

5539.
B. 1303.

Laste ja kodu
Muinasjutud

Wenad Grimm

5539

Laste ja kodu
Muinasjutud.

Kokkufogunud
wennad Grimm.

Tehti keelde toimetanud H. Dras.

Piltibega.

Tallinnas, 1910
J. & U. Paalmani kirjastus.

ENSV TA
Kirjandusemuuseumi
Arhiiviraamatukogu

55088

S. ja A. Paalman'i trükk
Tallinnas

Sissejuhatus.

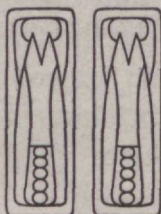
Mendade Grimmide korjatud „Laste ja kodu muinasjutud“ ilmusid esimest korda aastatel 1812 ja 1814 kahes andes. Suurem jagu neid muinasjuttusi on rahwa suust korjatud ja üles kirjutatud ning nad on Grimmide kodumaalt pärit. Juhtumise kombel said nad wennad Rasfeli lähedal ühe wana talunaisega tuttawaks, kes neile mitu kena muinasjuttu westis. Wanad jutud olid naisel heaste meeles ja tema oskas neid elawalt ja sorawalt jutustada. Muinasjuttude üleskirjutamiseks oli tõeste kibe aeg käes. Sest uuema aja kirjandus, mis igasse rahwakihti tungib, ning üleüldine koolisundus nõrgendawad inimese mälestust ja teewad muinasjutud üleliigsiks. Ika vähemaks ja harwemaks jääwad seda laadi inimesed, kes muinasjuttusi wasta oskawad.

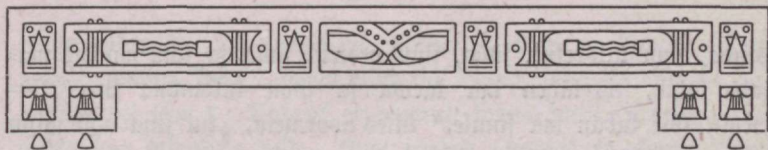
Palju aineid, mis nendes juttudes ette tulewad, on üle maailma tuttawad, nagu näituseks: „Ribuwitsalillekene“, „Lumewalgukene“, „Tuhatriinu“ ja „Punamütsikene“. Mõned jutud on koguni Hommikumaalt, iseäranis aga Indiast pärit; sest Hommikumaa on ülepea kõigi

luulelugude ning muinasjuttude kodumaa. Teised jutud on arvatavaste niisama vanad kui inimese-
sugu. Nendes arwatakse muinasusu jälgesi leida
wõiwat.

Grimmide muinasjutud wõeti kohe kõige suu-
rema rõõmuga vastu, ja nad lagunesiwad nagu
kulutuli rahwa seka laiali.

Jakob ja Wilhelm Grimm sündisiwad 1785 ja
1786 Hanaus. Mõne aasta elasiwad nad Kasselis,
pärast Göttingenis ja aastast 1841 Berlinis. Nad
pühendasiwad oma elu Saksa wanawara uurimisele.
Wanem wend Jakob on Saksa mõtteteaduse alustaja.
Berlinis, kuhu nad teaduste-akademia liikmeteks kut-
suti, suriwad nad ka, Wilhelm 1859 ja Jakob 1863.

Ronkfuningas.

Gnemuiste elas üks kuningas. Sellel olivad väga ilusad tütre-
red. Kõige noorem tütar oli aga nii ilus, et isegi päikene,
mis siin maailmas õige paljugi näinud, alati imestas, kui ta tema
näo peale paistis. Kuninga lossi lähedal oli päratu suur ja paks
mets. Selles metsas, wana pärnapuu all, oli sügaw kaew. Kui
päikene palawaste kõrwetas, läks ilus kuningatütar metsa ning is-
tus kaewu äärde wilusse maha. Tundis ta igawust, siis mängis
ta kuldmunaga, wiskas selle ülesse ja püüdis siis jälle kätte.
See oli tema armsam ajawiide.

Kui noor neiu ühel päewal jälle kuldmunaga mängis ja ta
ülesse wiskas, ei saanud ta seda enam kätte. Muna kukkus maha,
weeres kaewu ja kadus wette ära. Kaew oli väga sügaw, nõnda
et ta põhi ei paistnud. Piiga hakkas nutma. Kui ta nuttis, kuul-
lis ta kedagi küsivat: „Mis sul on, kuningatütar? Sina nutad
ju nõnda, et kiwid peaksiwad sinu peale armu heitma.“

Piiga waatas, kes temaga räägib. Ta nägi konna, kes oma
suure, inetu pea weest wälja pistis. „Ah sina, wa padistaja, oled
seal,“ ütles ta. „Mina nutan sellepärast, et mu kuldmuna kaewu
kukkus.“ — „Ole wait,“ ütles konn, „ära nuta. Mina tahan si-
nule head nõu anda. Aga mis sa siis minule lubad, kui ma sinu
mängukanni jälle kätte toon?“ — „Kõik, mis sina aga soowid, ar-
mas konn,“ ütles piiga. „Mina annan oma riided, pärliid, kal-
listkiwid ja isegi selle kuldkrooni, mida mina peas kannan, sinule.“
— Konn kostis: „Mina ei taha sinu riideid, pärliisi, kalliskiva
ega kuldkrooni. Kui sa mind aga natukene lubad armastada ja
omale mängufõbraks wõtad ning lubad, et mina sinu kõrwal

istuda, sinu talbrekust süüa, sinu peekrist juua ja sinu woodis magada tohin, siis lähen ma kaeru ja toon kuldmuna ära." — „Kõik, kõik luban ma sinule," ütles noor neiü, „kui sina aga minu kuldmuna kätte tood." Iseeneses mõtles aga kuningatütar:

„Kõik, kõik luban ma sinule, kui sina aga minu kuldmuna kätte tood.“

„Oh, mis rumalat juttu see konn ajab. Ise kükitab tema wees, kuda ta siis minu mängusõber võib olla?“

Oli konn neiult töotuse saanud, siis hüppas ta wette. Wähe aja pärast tuli ta wee peale, hoidis kuldmuna suus ja wistas ta siis rohu peale kuningatütret ette. Mängukanni nähes oli piiga

wäga rõõmus. Ta wöttis ta pihku ja pani jookäma. „Dota, oota!“ hüüdis konn, „wõta mind ka kaasa; mina ei jõua nii ruttu jookäta kui sina.“ Tüdruk ei pannud konna juttu tähelegi, waid andis aga jalgadele tuld. Koju jõudes unustas ta konna hoopis ära, kes selle peale ka kaewu tagasi läks.

Kui kuningas järgmisel päewal perega lõunalaua ääres istus ja tema noorem tütar ka, kes kuldaldrefu pealt sõi, kuulsiwad kõik, kuida keegi trepist plits, plats, plits, plats ülesse tuli. Toa ukse taha jõudes hüüdis tulija:

„Kuningatütar noorem,
Mu eest üks lahti tee!“

Piiga läks waatama, kes seal hüüab. Kui ta ukse awas, nägi ta konna. Ta pani ukse ruttu kinni ja läks laua äärde tagasi ning oli hirmu täis. Kuningas nägi tütre kartust ja küsis: „Mis sa kardad, armas laps, kas ukse taga on mõni Kalew, kes sind ära tahab wiia?“ — „Ei,“ kostis tütar, „mitte Kalew, waid inetu konn.“ — „Mis konn sinust tahab?“ küsis isa. — „Armas isa, kui ma eila metsas kaewu ääres mängisin, kukkus minu kuld-muna kaewu. Et mina wäga nutsin ja kurtisin, tõi konn ta kaewust wälja. Enne kui ta seda tegi, nõudis ta minult, et mina ta oma mängusõbraks wõtaksin, ja ma lubasin ka seda. Aga ma arwasin, et tema wee seest wälja ei saa. Nüüd on ta aga ukse taga ja tahab tuppä minu juurde tulla.“ Konn koputas teist korda ukse peale ja hüüdis:

„Kuningatütar noorem,
Mu eest üks lahti tee!
Kas mäletad veel, mis kaewul
Mull' eila lubasid?
Kuningatütar noorem,
Mu eest üks lahti tee!“

Kuningas ütles: „Mis sina oled lubanud, seda pead sa ka täitma. Mine tee üks lahti.“ Tütar läks ja awas ukse. Konn hüppas tuppä ja läks piiga järele tema tooli juurde ning ütles: „Tõsta mind tooli peale.“ Noor neiu ei tahtnud seda teha, kuid

kuninga käsu peale pidi ta seda fiiski tegema. Tooli pealt tahtis konn lauale minna. Kui ta seal oli, ütles ta: „Lüka oma taldreks ligemale, et mina sealt ka süüa võiksin.“ Piiga tegi ka seda. Aga igaiks võis näha, et ta seda hea meelega ei teinud. Konnale maitstes toit väga hea, aga piigale jäi peaaegu iga suutäis kurku kinni.

Siimaks ütles konn: „Mu kõht on täis ja ma olen väsinud, wii mind magama.“ Kuningatütar hakkas nutma, sest ta kartis libedat konna ega julenud teda katsuda. Nüüd tahtis see õnnetu loom tema pehmes, ilusas woodis tema juures magada. Kuningas vihastas tütre tõrkumise pärast ja ütles: „Kes sind häda ajal on aidanud, seda ei tohi sina mitte põlata.“ Piiga ei võinud midagi parata, waid wõttis konna kahe näpu wahele, wiis ta oma magamiskambri ja pani ühte nurka maha. Kui kuningatütar woodis pikutas, roomas konn nurgast välja ja ütles: „Mina olen väsinud ja tahan niisama magada kui sinagi. Wõta mind ka woodisje. Kui ja seda ei tee, siis ütlen seda sinu isale.“ Piiga süda sai täis. Ta haaras konna turjast kinni, wirutas ta vastu seinu ja ütles: „Nüüd on sul rahu, inetu loom!“

Kui konn maha kukkus, siis ei olnud ta enam inetu konn, waid lahete ilusate filmadega kuningapoeg. Kuningas andis oma tütre talle naiseks. Noormees jutustas abikaasale siis, kuida tige nõid tema ära nõiutanud ja et keegi muu teda kaewust päästa ei võinud kui kuningatütar. Järgmisel päewal pidiwad nad kuningapoja riiki minema. Siis jäiwad nad magama. Kui päikene nad järgmisel hommikul üles äratas, sõitis tore tõld treppi. Sellel oliwad kaheksa ilusat walget hobust ees, igaihel walged suletutid peas ja kuldkettidest riistad peal. Kui nad oma kuningariiki jõudsiwad, oli kõikide rõõm otsata; noor kuningas ja kuninganna oliwad aga kõige õnnelikumad inimesed siin maa peal.

Maria laps.

Suure metsa ääres elas puurainuja oma naisega. Temal oli ainuke laps, väikene kolme-aastane tütar. Vanemad olivad nii waesed, et neil igapäewast leiba polnud ega teadmud, mis nad lapsele süüa pidiwad andma. Ühel hommikul läks puurainuja raste jüdamega tööle. Kui ta parajaste puid raius, ilmus tema juurde üheforraga ilus suur naisterahwas. Temal oli hiilgawatest tähtedest kroon peas ning ütles: „Mina olen neitsi Maria, Seesuse ema. Sina oled waene mees ja sul on puudus majas, anna oma laps minule; mina wõtan ta enese juurde, olen talle emaks ja kannan ta eest hoolt.“

Puurainuja oli sellega nõus. Ta läks koju, tõi tütre sealt ära ja andis ta pühale neitsile, kes lapse taewasse wiis. Seal oli lapsel hea põli. Tema sõi seal suhkrujaia ja jõi röösta piima. Ta kandis kuldriideid ja mängis inglite seltsis. Kui tüdruk neliteistkümme aastat wanaks oli saanud, kutsus püha neitsi ta enese juurde ja ütles: „Armas laps, minul on pikk teekond ees, sellepärast annan mina kolmeteiskümme taewa wõtit sinu kätte; hoi neid hästi. Raksteiskümme ust wõid ja lahti teha ja taewa ilu ja au waadata. Aga kolmeteiskümme ust, mille wõti see on, ei tohi sa lukust lahti teha. Hoi, et sa seda ust ei awa; kui sa seda teed, siis saad sina õnnetuks.“ Tüdruk lubas sõna kuulata. Kui neitsi Maria ära läks, hakkas piiga taewa hooneid ja ruumi waatama. Igapäew waatas ta isehoonet. Wiimaks oli ta kõiki kahteteiskümme taewa ruumi näinud. Igas ruumis istus üks apostel, kelle ümber taewalik aupaiustus hiilgas. Tüdruk oli kõige selle au ja ilu üle otsata rõõmus ja õnnelik ja inglid, kes teda igal pool saatsiwad, rõõmustasiwad temaga ühes. Kullatud ust oli weel awamata. Piigal oli kange himu näha saada, mis selle uste taga peaks olema, ja ta ütles inglitele: „Üsna lahti ma seda ust küll ei tee ega lähe ka sinna sisse; aga ega see midagi tee, kui ma ta lukust lahti keeran ja meie selle prao wahelt sinna ruumi sisse pii-

lume." — „Ei," ütlesivad inglid, „see oleks patt. Püha neitfi on seda ära keelanud ja see mõiks sinu igavene õnnetus olla, kui sa tema keelu vastu teed." Piiga waikis, kuid põlew himu ei waikinud tema südames mitte, waid see näris ja waewas teda ega andnud ta südamele rahu.

Inglid olivad ühel päewal kõik kottu ära ja piiga mõtles: „Nüüd olen ma üffi kodus ja tahan sinna sisse waadata; ega seda keegi tea." Ta wõttis wõtme ja keeras ukse lukust lahti. Uks kargas laiali lahti ja tüdruk nägi kolmainust Jumalat tule ja lõpmata auhiilguse sees istumat. Ta jäi natukeseks ajaks imestusega seda hiilgust waatama. Siis puudutas ta sõrmeotsaga selle hiilguse külge ja tema sõrm jäi kullakarwaliseks. Range hirm ajus kohe tema südamesse; ta keeras ukse lukku ja jookkis sealt ära. See hirm ei tahtnud tema südamest kaduda, ehk ta küll kõik tegi, mis iganes mõis. Ta süda pekkis waljuste ega jäänud rahule. Ka küld, mis tema sõrme külge jäänud, ei läinud ära, ehk ta seda küll peksi ja dörus.

Siis tuli püha neitfi koju. Ta kutsus piiga oma juurde ja wõttis wõtmed tema käest ära. Kui piiga wõtmekimbu ära andis, waatas Maria tema filmi ja ütles: „Kas sa tegid ka kolmeteistkümnennda ukse lahti?" — „Ei," kostis tüdruk. Püha neitfi pani käe tüdruku südame kohta ja sai küll aru, et ta tema käsust oli üle astunud. Siis küsis ta teist korda: „Kas sa ei ole seda tõeste mitte teinud?" — „Ei," ütles tüdruk teist korda. Püha Maria nägi piiga sõrme, mis püha tule külge puudutamise läbi kullakarwaliseks saanud, ja sai selgeste aru, et ta tõeste seda pattu oli teinud, ja ta ütles kolmat korda: „Kas sa ei ole seda mitte teinud?" — „Ei," kostis tüdruk kolmat korda. Siis ütles neitfi Maria: „Sina olid minu vastu sõnakuulmata ja nüüd waletad sa ka weel; sina enam taewasse ei kõlba."

Tüdruk jäi raskestes magama. Kui ta ükskord ärkas, oli ta maa peal, pakjus metsapabrikus. Ta tahtis hüüda, aga ta suust ei tulnud häält. Siis kargas ta üles ja tahtis ära jooksta; ka seda ei wõinud ta. Kuhu ta iganes pööras, igalt poolt leidis ta kibu-

witja-wõsabitku eest, millest läbi ei pääsenud. Rägastikus, kus ta nüüd wangis oli, kaswas üks wana, õdnes puu; see pidi nüüd temale elupaigaks jääma. Wõseks puges ta sinna sisse ja magas seal. Tormise ja wihmase ilmaga leidis ta sealt warju. Maa-pealne elu oli tõeste wäga wilets. Kui ta taewase ilu ja selle peale mõtles, kus ta weel inglite seltsis mängis, siis hakkas ta kibedaste nutma.

Muud toitu tal ei olnud kui puujuured ja metsamarjad; neid korjas ta nii palju kui leidis. Sügisel korjas ta kuiwi lehti ja pähkleid kofku ja wiis oma koopasse. Pähkleid tarwitas ta talwel toiduks, ja kui lund sadama hakkas, puges ta nagu waene metsloom lehtede sisse ja otsis külma eest warju. Wiimaks hakkasiwad tema riided katkema, üks tükk teise järele kukkus maha. Aga siis, kui päikene soojaste paistma hakkas, läks ta koopast wälja ja istus puu alla. Ta pikad, ilusad juuksed katkiswad teda nagu mantel. Nõnda jõudsiwad mitu aastat mööda ja tema tundis selle maailma häda ja wiletsust põhjani.

Kui puud ükskord jälle lehtede ilus haljendasiwad, tuli selle riigi kuningas sinna metsa jahi peale ja hakkas ühte hirwe taga ajama. Et loom wõsastikku ära kadus, astus kuningas hobuse seljast maha ja raius omale mõõgaga wõsastikku teed. Kui ta wiimaks kiburwitjadest läbi pääsis, nägi ta enese ees puu all kena neiukest. Ta jale teha oli kullakarwaliste juustega üleni kaetud. Nagu sammas jäi ta seisma ja wahtis seda isewärki neidu imesustusega. Wiimaks hakkas ta temaga kõnelema ja küsis: „Kes sa oled? Mis sina siin üksikus paigas teed?“ Kuid wastust ei saanud, sest piiga ei wõinud juud lahti teha. Siis küsis kuningas: „Kas sa ei tahaks minu lossi tulla?“ Tüdruk jaatas peaga. Kuningas wõttis ta sülle ja wiis oma hobuse juurde ning pani ta hobuse selga. Kui ta oma lossi jõudis, lastis ta noorele neiuale toredad riided selga panna ja andis talle kõige rohkesti, mis tal tarwis läks. Ehk tüdruk küll rääkida ei saanud, oli ta siiski nii ilus ja armas, et kuningas teda südamest armastama hakkas ja ta wiimaks omale naiseks wõttis.

Alasta pärast sündis kuningannale poeg. Kui kuninganna öösel pärast lapse sündimist oma woodis üksi magas, ilmus püha neitsi tema juurde ja ütles: „Kui sina tött räägid ja tunnistad, et sa keelatud ukse lahti tegid, siis päästan ma sinu keelepaelad lahti ja kingin sinule rääkimise tagasi. Jääb sina aga oma patu sisse ja salgab seda kangekaelselt, siis wiin ma sinu poja ära.“ Kuningannale anti võimalus rääkida, nii et ta wastata wõis. Ta süda jäi aga kõwaks ning ta kostis: „Mina ei awanud kullatud ust.“ Püha neitsi wõttis lapse ja kadus sellega ära. Kui last teisel hommitul kuskilt ei leitud, tõusis inimeste seas arwamine, et kuninganna inimesejõbja olla ja oma lapse ära söönud. Tema kuulis seda küll, aga selle wastu ei wõinud ta midagi rääkida. Kuningas seda küll ei uskunud, sest ta armastas oma abikaasat südamest.

Alasta pärast oli kuningannal jälle poeg. Jälle tuli püha neitsi öösel tema juurde ja ütles: „Kas tunnistad nüüd, et sa ukse lahti tegid? Teed sa seda, siis annan mina sinu lapse sulle tagasi ja teen su keelepaelad lahti. Jääb sina aga oma patu sisse ja salgab seda ikka, siis wiin ma ka sinu teise lapse ära.“ Jälle ütles kuninganna: „Mina ei awanud keelatud ust.“ Püha neitsi wõttis ka selle lapse tema rinnalt ja wiis taewasse. Kui laps hommitul jälle kadunud oli, hakkasiwad inimesed juba waljuste rääkima, et kuninganna lapse ära söönud. Ka ministrid nõudsiwad, et kuninganna peale peaks kohut mõistetama. Kuningas ei uskunud seda oma armsast naisest. Ta keelas ministriid ihu- ja surmanuhtlusega ähwardades, et nad sellest enam ei tohi rääkida.

Järgmisel aastal kingiti kuningannale ilus tütrekene. Jälle tuli püha neitsi öösel ja ütles: „Tule minu järele!“ Ta hakkas kuninganna käest finni ja wiis taewasse ning näitas talle ta mõlemaid wanemaid lapsi, kes emale wastu naeratasiwad ja maakeraga mängisiwad. Kuninganna süda oli seda nähes rõõmus. Maria ütles: „Kas sinu süda ei ole weelgi pehmemaks läinud? Kui sa tunnistad, et sa keelatud ukse oled awanud, annan ma sinule siin su mõlemad pojad tagasi.“ Kuninganna kostis kolmat korda:

„Mina ei avanud keelatud uft.“ Püha neitsi lastis kuninganna jälle maa peale ja wiis ka tema tütre ära.

Kui rahvas järgmisel hommikul kuulis, et ka see laps kadunud on, hüüdsiwad tuhanded: „Kuninganna on inimesesööja, tema peale peab kohut mõistetama!“ Kuningas ei suutnud enam ministrisid waigistada. Kuninganna peale mõisteti kohut. Et tema enese eest midagi kosta ei wõinud, mõisteti ta tulefurma. Puud kanti hunikusse ja kuninganna seoti posti külge kinni. Kui puud põlema pandi ja leegid tema ümber kofku lõiwad, sulas tema südame ümbert uhkusejää, ta kahjatses oma pattu ja mõtles: „Oh, et ma nüüd veel tunnistada wõiksin, et ma keelatud ufse awasin.“ Siis pääsis ta keel lahti ning ta hüüdis: „Jah, püha Maria, mina tegin seda!“

Kohe hakkas wihma kui toobrist maha kallama ja kustutas tule ära. Kuninganna pea kohal oli ilus taewalik walgus ja püha neitsi astus maha, kummagil poolel üks kuningapoeg ning kuningatütar tema süles. Ta ütles armsa lahke häälega: „Kes oma pattu tunneb ja tunnistab, sellele on see andeks antud.“ Siis andis ta kuningannale lapsed tagasi ja awas tema juu ning kinkis talle eluajaks õnne.

Julge noormees.

Ühel isal oli kaks poega. Wanem poeg oli tark ja mõistlik, kes iga asjaga walmis sai. Noorem poeg oli rumal, ta ei saanud ühestki asjast aru ega wiitfinud midagi õppida. Kui inimesed teda nägiwad, ütlesiwad nad: „Tema on oma isale koormaks!“ Wanem poeg pidi kõik tööd üksi tegema. Minult see oli ta wiga, et ta kartis. Kui isa teda õhtu pimedas wõi õõsel midagi teha wõi tuua käskis ja tema tee furnuaiast mööda läks, siis ütles poeg: „Mina kardan, sinna mina küll ei lähe.“ Kui õhtul koldetule ääres muinasjuttusi westeti, mis kanaanaha üle ihu aja-

siwad ja inimesed ütlefiwad: „see ajab hirmu peale,“ ehk: „mina kardan,“ istus noorem poeg nurgas ja kuulas pealt; kuid ta ei saanud aru, mis see pidi tähendama: „ma kardan wõi tunnen hirmu.“ „Mina ei karda mitte,“ ütles ta; „kartus wõib kunst olla, mida mina mitte ei mõista.“

Kord ütles isa temale: „Kuule, sina seal nurgas. Sina oled juba suur pois ja tugew küllalt, sa pead ka midagi õppima, et omale igapäewasti leiba wõiksid teenida. Waata, kui tubli ja osaw sinu wend on, sina oled niisugune põikpea.“ — „Tõsi küll, isa,“ ütles noorem poeg, „mina tahaksin hea meelega midagi õppida. Kui võimalik oleks, siis hirmu tundma õppida. Mina ei saa weel aru, mis hirmutundmine ja kartus on.“ Kui wanem wend seda kuulis, naeris ta ja mõtles: „Sa heldene aeg, kui tolapea minu wend on; ei temast saa eluajal midagi. Mis konksuks tahab kaswada, see peab aegsaste painduma.“ Isa ohkas ja ütles: „Kartust wõid sa küll õppida, aga sellega ei teeni sa omale leiba.“

Samal päewal tuli neile kõster wõõraks. Isa kaebas talle oma häda ning jutustas, kui wilets ta noorem poeg on, kes midagi ei tea ega midagi ei õpi. „Mõttele ometi,“ ütles isa, „kui mina temalt küsisin, mida ta õppida tahaks, et omale peatoidust wõiks teenida, ütles ta, tema tahtwat kartma õppida.“ — „Kui ta muud midagi ei soowi,“ ütles kõster, „siis wõib ta seda minu juures õppida. Andke ta minu juurde, küll mina ta filedaks teen.“ Isa oli sellega nõus ja mõtles: „Pois saab ometi wähe silutud.“

Kõster wõttis ta oma juurde ja pois pidi kirikukellasid lööma. Paari päewa pärast äratas kõster poisi süda-õõsel üles ja käsks teda torni minna kellasi lööma. „Täna pead sina õppima, mis kartus on,“ ütles ta iseeneses ja läks ise salaja poisi eel torni. Kui pois tornis oli ja kellanõõri kätte tahtis wõtta, nägi ta trepi peal, torni akna all, walget kaju.

„Kes seal on?“ küsis noormees. Kaju ei liigutanud ennast. „Et sa minema saad; siin ei ole sinul õõsel midagi tegemist.“ Kõster jäi liigutamata paigale. Ta tahtis poissi uskuma panna, et

tont on. Pois s küsis teist korda: „Mis ja siit otsid? Kui sa aus mees oled, siis vasta, muidu viskan ma sinu trepist alla.“ Rõõster mõtles: „Ega asi nii hull itka ole,“ ega vastanud midagi, vaid jäi wana koha peale rahulijelt seisma.

Pois s hüüdis teda kolmat korda. Aga kaju ei andnud mingit wastust. Siis jooksis pois s ta kallale ja liiskas ta trepist alla, mis kümme astet kõrge oli. Tont jäi ühte murka meele-märkufeta lamama. Noormees lõi kellasi ja läks siis koju ning heitis magama. Suhtumiseft, mis tornis ette tulnud, ei lausunud ta sõnagi. Rõõstri abitaasa ootas oma meest asjata; koju ta ei tulnud. Ta hakkas kartma ja äratas pois i üles ning küsis: „Kas sa ei tea, kuhu kõster jäi? Tema läks enne sind torni.“

„Ei mina tea,“ kostis pois s. „Kui mina kellasi hakkasin lööma, seisis üks walges riides kaju torni trepi peal atna all. Minu mitmekordse küsimise peale ei andnud ta minule mingit wastust ega läinud ka ära. Mina pidasin teda wargaks ja liiskas ta trepist alla. Minge torni waatama. Ets Teie siis näe, kas see Teie mees oli. See oleks tõeste wäga kahju!“ Naine läks torni ja leidis oma mehe nurgast oigamast. Ta oli oma jalaluu murdnud.

Naine kandis kõstri koju ja läks siis suure kāraga pois i isa juurde. Ta hüüdis: „Teie poeg on meid õnnetuks teinud. Ta on minu mehe trepist alla liiskanud, nõnda et see oma jalaluu murdis. Kasige see nurjatu meie majast.“ Isa ehmatas ja jooksis kõstrimajasje pois iiga riidlema. „Mis tegusid sina teed,“ hüüdis ta, „neid on wana õelus ise sinule õpetanud!“ — „Isa,“ ütles noormees, „mina olen täieste süüta. Tema tuli nagu waras sinna. Mina ei teadnud, kes ta oli. Mina nõudsin kolm korda, et tema räägiks wõi ära lähaks, kuid ta ei lausunud sõnagi ega läinud ka ära.“

„Sina oled minule ainult õnnetuseks ja pahanduseks,“ ütles isa. „Kasi minu silma alt; ma ei taha sind enam näha!“ — „Seda teen ma hea meelega, isa,“ ütles poeg, „oota ainult hommikuni. Mina lähen maailma ja tahan kartust õppida, siis mõis-

tan ma ometi ühte kunsti, mis mind toita wõib." — „Õpi, mis sa tahad," ütles isa, „minule on see üks puhas. Siin on wiiskümmend taalrit, see olgu sinule teerahaks; mine nii kaugele, kui sa iganes jõuad. Ära ütle kellegile, kes sina oled ja kes sinu isa on, minul on sinu pärast tõeste häbi." — „Kui kui sa soowid, isa; kui sina rohkem ei nõua, see on kerge meeles pidada ja täita."

Hommikul pani pois wiiskümmend taalrit tasku ja läks. Sunre maantee peale jõudes pomises ta ifka: „Kui ma ainult karta oskaksin!" Üks mees, kes jedasama teed käis, kuulis neid sõnu. Ta ütles poisile: „Küll ma sinule kohta näitan, kus sa kartma wõid õppida." Kui nad tüki maad ära olivad käinud, nägivad nad tee ääres wõllast. Wõõras mees ütles: „Kas näed seda puud, kus seitse meest köiepunuja tütreaga pulmi on pidanud ja nüüd lendama õpirwad? Istu sinna alla ja oota, kuni õhtu kätte jõuab, küll sa siis kartma õpid."

„Kui muud tarwis ei ole," ütles pois, „see on kergeste tehtud. Kui ma nii ruttu kartma õpin, siis annan kõik oma wiiskümmend taalrit sinule. Tule homme hommikul jälle minu juurde." Pois läks wõlla juurde, istus selle alla ja ootas õhtut. Tal hakkas külm, sellepärast tegi ta tule maha. Dõjel läks aga tuul nii külmaks, et ta tule ääreski sooja ei saanud. Wõllas aga kõlgutas tuul furnukehasid wastamisi ja pois mõtles: „Minul on tule ääres külm, aga kuda ei peaks küll need seal ülewal külma pärast sibeleva!"

Ta oli kaastundliku südamega, astus redelit mööda wõlla peale, wõttis nõõrid lahti ja tõi kõik seitse furnukeha maha. Ta pani tulele puud peale ja seadis kõik furnud sinna istuma. Nende riided hakkasiwad põlema. „Olge ettewaatlikud," ütles pois, „muidu poon ma teid jälle üles!" Surnud ei pannud ta juttu tähelegi, waid jäiwad wagusi istuma ja lasksiwad oma riided põleda. Nooremehe süda sai täis. Ta ütles: „Kui teie ettewaatlikud ei ole ja oma kalfjud põleda lasete, mina teid ju kõiki hoida ei wõi, ega taha ka teiega ühes ära põleda." Surnud waikisiwad ifka. Ta kandis nad siis jälle ülesse ja riputas wõllasse.

Selle peale heitis ta tule äärde magama. Järgmisel hommikul tuli mees tema juurde ja tahtis tema käest viiskümmend taalrit. Ta ütles: „Küüd sa tead wist, mis kartus on?“ — „Ei,“ kostis noormees, „kuda mina seda peaksin teadma. Need seal ülewal ei teinud oma suudki lahti. Pealegi oliwad nad nii rumalad, et nad need paar wana kaltsu, mis nende ihu katawad, põleda lastsiwad.“ Mees nägi, et ta kaotanud oli, läks ära ja ütles: „Niisugust inimest ei ole mina enne näinud.“

Noormees hakkas jälle edasi kõmpima ja pomises ikka: „Kui ma ainult karta wõiksin! Kui ma ainult karta wõiksin!“ Seda kuulis üks woorimees, kes koormaga tema järel käis, ja küsis: „Kes sa oled?“ — „Ma ei tea.“ Woorimees küsis jälle: „Kust sa oled?“ — „Ma ei tea.“ — „Kes sinu isa on?“ — „Seda ei tohi ma ütelda.“ — „Mis sa pomised omale habemesse?“ — „Mina tahaksin kartma õppida,“ kostis noormees, „aga keegi ei õpeta seda minule.“ — „Ära aja rumalat juttu,“ ütles woorimees; „tule minuga, mina otsin sulle õomaja.“

Noormees jäi woorimehe seltsi. Ohtul jõudsiwad nad ühte kõrtsi õomajale. Tuppa astudes ütles noormees waljuste: „Kui ma ainult karta wõiksin!“ Seda kuuldes naeris kõrtsmik ja ütles: „Kui sul muud paremat soowi ei ole, seda wõib hõlpsaste täita.“ — „Ole wait,“ ütles kõrtsmiku naine mehele, „mitu ninatarka on oma elu jätnud; oleks päris kahju, kui selle nooremehe kenad, lahked silmad enam päikesewalguist ei näeks.“ Poiss ütles: „Oleks see kui raske tahes, aga õppida tahaksin ma seda ometi. Just sellepärast hakkasin ma rändama.“

Ta ei andnud kõrtsmikule enne rahu kui see jutustas, et seal lähedal üks nõiatud lojs olla, kus küll tundma wõib õppida, mis kartus on. Ta pidawat aga seal kolm ööd walwama. Kes seda peaks julgema, sellele lubada kuningas oma tütre naiseks anda. Kuninga tütar olla väga ilus piiga. Nõiatud lojsis olla määratu suured warandused, mida kurjad waimud hoida. Kui keegi seal kolm ööd walwata julgeks, siis kaduda nõidusewägi ja see,

kes walwata, saawat rikkaks mehaks. Palju mehi olla juba losfi walwama läinud, aga keegi ei olla enam tagasi tulnud."

Teisel hommikul läks noormees kuninga juurde ja ütles: „Subage, et mina kolm ööd ndiatud losfis walwata tohin.“ — „Poifs meeldis kuningale ja ütles: „Kardetaw on sinu ettewõte, aga sina wõid omale kolm asja kaasa paluda, need peavad aga eluta asjad olema.“ Poifs palus tuld, treipingi ja nikerduspirgi noaga.

Kuningas lastis need asjad päewal losfi wiia. Dhtul läks julge noormees losfi. Ta tegi kaminasse tule, pani nikerdusepingi noaga kamina äärde ja istus ise treipingi peale. „Oh, et ma karta wõiksin,“ õhtas ta, „aga ka siin ma wist seda ei õpi!“ Süda-öö oli käes. Tema kohendas tuld suuremaks. Murgas kuulis ta: „Au, miau! Meil on külm!“ — „Teie rumalad!“ hüüdis noormees, „mis te kisedate? Kui teil külm on, tulge siis soojendage kamina ääres.“ Kohe tuliwad kaks musta kassi hüpates ligemale. Teine hiirekuningas istus teine poole poiji kõrwale. Nad waatasiwad põlewate filmadega nooremehe peale.

Kui nad endid natuke aega soojendanud oliwad, ütlesiwad nad: „Seltjimees, hakkame kaartisi mängima!“ — „Miks mitte,“ kostis noormees, „aga näidake mulle enne oma käppasi?“ Kassid sirutasiwad küüned wälja. „Küll teil on aga pikad küüned!“ ütles noormees. „Dodate, ma lõikan nad ära.“ Ta haaras kasside turjast kinni, wiis nad nikerduspingi juurde ja kruwis nende käpad selle wahel. „Meid küüsi tunnen ma juba,“ ütles ta, „kaardimängu-himu on mul kadunud.“ Siis lõi ta kassid surnuks ja wiiskas nad aknast wälja wette.

Siis hakkas igast murgast mustasi kassisi ja koeri wälja tulema, igäühel tulised ahelad kaelas. Nad kisedasiwad koledate ja hakkasiwad tuletukfisi laiali rebima ja tahtsiwad tuld ära kustutada. Seda waatas noormees efiti rahuliselt. Aga kui asi liiale kippus minema, haaras ta nikerdusnoa kätte ja hüüdis: „Kasige siit, kelmid!“ Siis wirutas ta neid mehe moodi. Mõ-

ned putkasiwad ära, teised löi ta aga maha ja wiskas afnast wälja tiifi.

Tagasi tulles kohendas ta tuld ja soojendas ennast. Wiimaks tuli talle uni peale. Nurgas oli suur woodi. „Waata, see on hea,“ ütles ta ja heitis woodisje. Ta filmad hakkasiwad just kinni wajuma, siis tuli woodile elu sisse. Ta hakkas, ilma et keegi elaw olewus oleks aidanud, sõitma ja kihutas terwe losfi läbi. „Sedawiifi on hea,“ ütles pois, „auru juurde!“ Woodi weeres aga edasi, logises üle uste ja treppidest ülesse ja alla. Üksford hopp, hopp, ja woodi oli kummuli ning wajutas nagu mägi tema peale. Noormees wiskas padjad ja waibad ära, astus wälja ning ütles: „Sõitku see, kellel seks himu on!“ Selle peale läks ta jälle kamina äärde ja heitis magama.

Teisel hommikul tuli kuningas losfi. Kui ta nooremehe maast pitutamast leidis, arwas ta, et tondid tema ära on tapnud, ja ütles: „Rahju sest ilusast noorestmehest!“ Julge noormees kuulis neid sõnu, tõusis üles ja ütles: „Sinna päewa on veel aega.“ Kuningas oli väga rõõmus, et teda elusalt enda ees nägi, ning küsis, kuda tema käsi käinud. „Wäga hästi,“ kostis noormees, „üks õõ on möödas, pea jõuawad ka teised kaks mööda.“ Kui ta kõrtsmiku juurde läks, tegi see suured filmad ja ütles: „Ma arwasin, et sind enam elawalt ei näe. Kas õppisid nüüd kartma?“ — „Ei,“ kostis pois, „kõik on asjata. Oh et keegi minule õelda wõiks, kuda seda õppima peab!“

Teisel õhtul läks noormees jälle wanasse losfi. Ta istus kaminatule äärde ja jälle algas wana laul: „Kui ma ainult kartma wõiksin õppida.“ Kui süda-õõ kätte jõudis, kuulis ta käre ja kolinat. Esiti taja, siis waljumine, siis waikis kolin hoopis ära; wiimaks kukkus korstnast pool inimese keha suure kisaga alla nooremehe ette. „See on väga wähe,“ ütles noormees, „teine pool puudub weel.“ Jälle käre ja kolin, siis kukkus ka teine pool keha julge mehe ette. „Dota, ma puhun tule põlema,“ ütles noormees.

Selle ajaga, kui ta tuld põlema õhutas, olivad mõlemad kehapooled kokku kasvanud ja nendest wana, inetu wanamees saanud, kes pingil nooremehe asemel istus. „Seda kaupa ei ole meie mitte teinud,“ ütles noormees, „pink on minu.“ Wanamees piüdis noortmeest pingi pealt ära ajada. Sellega ei olnud wiimane mitte rahul. Ta lükkas wanamehe pingilt maha ja istus oma wana paiga peale. Korstnast kukkus weel rohkem mehi alla, need tõiwad üheksa furnuluud ja kats pealuud ühes ja hakkasiwad nendega weeremängu mängima.

Ka noorel mehel tuli mänguhimu ja ta ütles: „Kas ma wõin teiega ka mängida?“ — „Miks mitte, kui sul aga raha on.“ „Selle puudust mul ei ole,“ ütles noormees, „aga teie munad ei ole üsna ümargused.“ Siis wõttis ta pealuud ja treis nad ümarguseks. „Nüüd weerewad nad paremine,“ ütles ta, „nüüd wõib hästi mängida! Ta mängis ja kaotas natuke mängu juures. Kui kell kaksteistkümmend löi, kadusiwad kõik olemused ära, nagu tina tuhka. Ta heitis magama. Teisel hommikul tuli jälle kuningas ja küsis: „Kuda su käsi täna öösel käis?“ — „Mängisin weeremängu,“ ütles noormees, „ja kaotasin natukene.“ — „Kas sa ei kartnudki?“ — „Ei,“ ütles ta, „ma olin jël öösel kõige lõbusamas tujus. Kui ma ainult teaksin, mis kartus on!“

Kolmandamal öösel istus noormees jälle wanale tutawale pingile ja ütles tufaselt: „Kui ma ometi ükskord kartma wõiksin õppida!“ Kui süda-öö kätte jõudis, kandsiwad kuus mustais riietes meest ühe puusärgi tuppä. „See on minu onupoeg, kes paari päewa eest ära suri,“ ütles noormees. Ta ähwardas sõrme ja ütles: „Tule siia, kallid onupoeg!“ Waikides paniwad mehed puusärgi põrandale. Noormees läks ja wõttis puusärgi kaane pealt ära. Surnu pikutas seal sees. Ta katsus furnu nägu, see oli külm kui jää.

„Dota,“ ütles ta, „mina soojendan sind natuke.“ Ta läks kamina äärde, tegi oma käe tule ääres soojaks ja pani selle siis furnu näo peale. Nägu jäi ifka külmemaks. Siis wõttis ta furnu puusärgist wälja, wiis tule äärde, wõttis ta oma sülesse ja

dõrus ta käewarfa, et furnu weri soontes woolama hakkaks. See ei aidanud. Siis tuli talle meelde, et kaks inimest ühes woodis magades sooja saawad. Ta pani furnu sängi ja heitis ise tema kõr-wale. Wähe aja pärast läks furnuteha soojaks ja ta hakkas rääkima.

Noormees ütles: „Waata nüüd, omupoeg, kui mina sind ei oleks soojendanud, ei oleks sina iialgi enam üles ärganud.“
 Furnu aga ütles: „Dota aga, oota, küll ma sind kagistan!“ —
 „Soo, on see sinu tänu?“ ütles noormees; „ja lähed kohe jälle puufärki.“
 Ta haaras furnust kinni, pani ta puufärki ja puufärgi kaane kinni. Siis tuliwad needjamad kuus meest ja kandsiwad puufärgi wälja. „Mina küll hirmu tundma ei hakka,“ ütles ta, „siin ei õpi ma seda iialgi.“

Siis astus koleda näoga mees tuppa; see oli suurem kui kõik teised. See oli wana, pika halli habemega wanamees. „Sina, kurjategija,“ hüüdis ta, „nüüd pead sa tundma õppima, mis kartus on! Sa pead surema!“ — „Nii pea weel mitte,“ ütles noormees; „ära enneaegu suurusta! Nii tugew olen mina ka kui sina ja weelgi tugevam.“ — „Eks saame näha,“ ütles wanamees; „kui sa minust tugevam oled, siis lasen ma su lahti. Tule, katsume jõudu!“

Wimedeatest käitudest läbi wiis ta nooremehe sepapajasse ääsi äärde, mille peal tuli põles. Wanamees wõttis haamri ja löi alasi ühe hoobiga maa sisse. „See ei ole suur asi,“ ütles noormees, „mina teen seda palju paremine,“ ja ta läks teise alasi juurde. Wanamees läks alasi äärde vaatama ja ta piff habe rippus maani. Noormees wõttis kirwe, löi alasi ühe hoobiga lõhki ja pani wanamehe habeme sinna wahele. „Nüüd oled sa minu wõimuse all,“ ütles noormees, „nüüd pead sina surema.“ Seda wõlde wõttis ta nurgast raudtangi ja hakkas wanameest wemmeldama. See wingus ja hulus ja palus peksmist järele jätta ja lubas noorele mehele määratumat rikkust anda. Noormees päästis wanamehe lahti.

Rauk wiis nooremehe lossi tagasi ja näitas talle ühes feldris kolm kasti. Kõik oliwad kulda täis. Wanamees ütles:

„Ühe kastitäre saavad waesed, ühe kuningas ja ühe fina.“ Siis löi kell kaksteistkümmend ja waim kadus ära. Noormees jäi üffi pimedasse keldrisse. „Küll ma siit wälja saan ja teed leian,“ ütles ta ja kotas kätega keldri müüri. Wiimaks leidis ta teed, läks kamina äärde ja magas seal teise hommituni. Hommitul tuli kuningas ja ütles: „Nüüd oled sa õppinud, mis kartus on?“

„Ei,“ ütles noormees, „mina ei tea, mis moodi ta on. Minu furnud onupoeg oli siin ja üks pita habemega wanamees käis ka siin. Ta näitas mulle keldris palju kulda, kuid keegi ei öelnud, mis kartus on.“ Kuningas ütles: „Sina oled selle lossi wande alt päästnud ja saad minu tütre nüüd omale naiseks.“ — „See kõik on wäga hea,“ ütles noormees, „aga ma ei tea veel iftagi, mis kartus on.“

Kuld toodi keldrist wälja ja pulmad peeti ära. Aga noor kuningas, kes oma noort abikaasat südamest armastas ja rõõmus oli, pomises ikka veel: „Oh, kui ma aimult karta wõiksin!“ See tüütas wiimaks noore proua ära. Aga toatüdruk ütles: „Mina tahan temale kartust õpetada.“

Ta tõi jõest, mis kuninga lossi rohuaiast läbi woolas, terve pangetäre kiviwalu. Kui noor kuningas öösel magas, tõmbas ta abikaasa waiba tema pealt ära ja toatüdruk walas pangetäre külma wett kaladega ta kaela. Noor kuningas ärkas unest ja tundis, kui wäikesed kalad tema ihu peal siputasiwad. Ta hüüdis: „Armas naine, ma kardan, ma kardan! Nüüd tean ma, mis kartus on!“

Sunt ja seitse kitsetalle.

Ühel kitsel oli seitse talle; ta armastas neid, nagu iga ema oma lapsi. Kord tahtis ta metsa minna toitu tooma. Ta kutsus enne kõik talled oma juurde ja ütles: „Armsad lapsed, mina lähen metsa, hoidke teie hundi eest. Kui tema teid kätte saab, siis jõbb ta teid kõige naha ja karvadega tükis ära. See kuri loom oskab oma nägu moonutada, aga tema karmist häälest ja mustadest jalgadest võite teie teda ära tunda.“ — „Meie tahame ettevaatlikud olla,“ ütlesivad talled, „ole üsna mureta, armas ema.“ Wana kits läks mõitades metsa.

Üürise aja pärast koputas keegi ukse peale ja hüüdis: „Armsad lapsed, tehke üks lahti, mina olen teie ema ja tõin teile metsast midagi kaasa.“ Karmist häälest tundsiwad talled ära, et see hunt oli. „Ust meie lahti ei tee,“ ütlesivad tallekesed, „sina ei ole mitte meie ema. Meie emal on armas peenikene hääl, sinul on aga karm hääl, sina oled hunt.“ Hunt läks kaupmehe juurde ja ostis kriiti. Selle sõi ta ära ja ta hääl jäi peeneks.

Küüd tuli ta tagasi, koputas jälle ukse peale ja hüüdis: „Tehke üks lahti, armsad lapsed, mina olen teie ema, ma tõin teile metsast magusat toitu kaasa.“ Hunt oli oma musta käpa akna peale pannud, mida lapsed nägivad. Nad hüüdsivad: „Sinu eest meie ust lahti ei tee, meie emal ei ole niisugune must jalg kui sinul; sina oled hunt.“ Siis jooksis hunt pagari juurde ja ütles: „Mina lõin jala vastu kivi, wõia talle tainast peale.“ Oli pagar hundi soomi täitnud, siis jooksis metsaline möldri juurde ja ütles: „Kui sa seda ei tee, siis jõbb ma sinu ära.“ Mölder kartis tagedat murdjat ja tegi tema jala walgeks.

Hunt läks kolmat korda ukse taha, koputas ja ütles: „Tehke üks lahti, teie armas ema tahab tuppä tulla ja toob teile metsast kenaid asju.“ „Käita meile oma jalga,“ ütlesivad lapsed, „siis teame meie, kas sa meie armas ema oled.“ Hunt pani käpa vastu akent. Kui talled nägivad, et ta käpp walge oli, uskusivad nad, et

ta tött räägib, ja awasivad ukse. Tuppa tuli aga hunt. Talled ehmatafivad ja tahtfivad peitu minna. Üks puges laua alla, teine woodisje, kolmas abju, neljas kööki, viies kappi, kuues pesuwaagna alla, seitšmes seinakella kappi. Hunt leidis nad kõik üles, ei hakanud kaua aru pidama, mis teha, waid sõi nad ära. Minult kõige nooremat, kes seinakella kapis oli, ei leidnud ta üles. Kui kõik talled nahas olivad, läks hunt oma teed. Ta heitis heimamaale kase alla ja jäi magama.

Weidi aja pärast tuli wana kits metsast koju. Aga mis ta seal nägi! Maja uks pärani lahti. Laud, pingid, toolid — kõik ümber lükatud, pesuwaagen katki, padjad ja waibad woodist wälja loobitud. Ta otsis oma lapsi, kuid ei leidnud neid. Ta hiiüdis neid järgemööda nimepidi, aga keegi ei wastanud. Wiimaks, kui ta kõige noorema nime nimetas, hiiüdis see: „Armas ema, mina olen kellakapis.“ Ema tõi ta sealt wälja. Talleke rääkis siis kõik, kuida hunt kawaluslega tuppa tulnud ja teised kõik ära söönud. Seda võib arwata, kuida wana kits oma armjate laste järele nuttis.

Wiimaks läks ta noorema talle feltjis kurwa südamega wälja jalutama. Heinamaale jõudes leidis ta hundi puu all magawat. Tige loom norises nii, et puuokjad wärisefivad. Ta waatas teda igast küljest ja nägi siis, et hundi kõhus midagi liikus ja siputas. „Oh ja Jumal,“ ütles kits, „eht ta neelas minu waejed lapjed terwelt alla ja need elawad weel ta kõhus!“ Ta saatis noorema talle koju kääriksi, nõela ja niiti tooma. Siis lõikas ta kurja looma watsa lõhki. Waewalt oli ta ühe krapstu lõiganud, kui üks tall kohe pea wälja pistis. Kui ta rohkem oli lõiganud, siis hüppafivad kõik kuus talle hundi kõhust wälja ja lõiwad röömu pärast kopsu. Häda ei olnud keegi saanud. Ahne hunt oli nad terwelt alla neelanud.

See oli aga rööm! Talled kallistafivad ema ja hüppafivad nagu rätsepp oma pulmapäewal. Ema ütles: „Minge otsige kiwa, need topime tigeda looma kõhtu, sest ta magab weel.“ Talled tõiwad kiwa, ema pani neid hundi kõhtu, nii palju kui mahtus, ja

õmbles kõhu kiini. Hunt ei märganud sellest midagi ega ärganud ka üles.

Kui hundi uni otsa sai, tõusis ta üles. Kivid ajasivad ta janutama ja ta läks jooma. Kui ta hallika poole läks ja ennast liigutas, kolisesivad kivid ta kõhus. Hunt ütles:

„Ma kuulsin kolinat, mürinat kõhus
Ja tundsin, et midagi mind rõhus!
Ära sõin ma kuus tallekest,
Kuid kivid nüüd leian watsa jeeft!“

Siis lastis ta kumargile hallika poole ja hakkas jooma. Aga rasked kivid wajutasivad ta hallikasse ja ta uppus sinna ära. Kui tallekesed jeda nägivad, jooksiwad nad ema juurde ja hüüdsivad: „Hunt on surnud! Hunt on surnud!“ ja kepsisivad emaga siis hallika ääres.

Kolm mehikest metsas.

Ord elas mees, kelle naine suri, ja naine, kelle mees suri. Mehel oli üks tütar ja naisel oli ka üks tütar. Tüdrukud olivad tuttavad ja käisivad seltsis jalutamas. Siis tulivad nad lesenaise majasse. Naine ütles mehe tütrele: „Ütle isale, et ta mind omale naiseks wõtku. Siis pead sina ennast igal hommitul rõõsa piimaga pesema ja magusat weini jooma. Minu tütar peab ennast aga weega pesema ja ka wett jooma.“ Tüdruk läks koju ja rääkis isale, mis naine temale öelnud. Isa ütles: „Mis ma pean tegema? Abielu sünnitab rõõmu, aga sagedaste ka piina.“

Kui ta mingile otjusele ei jõudnud, tõmbas ta saapa jalast ja ütles: „Selle saapa talla sees on auk, wii ta toa pööningule ja kalla wett täis. Peab ta wett, siis wõtan ma naise, ei pea ta mitte, siis ma ei wõta.“ Tütar tegi, mis isa käs kis. Saabas ei lastnud wett wälja. Tütar teatas jeda isale. Isa läks ise

maatama ja nägi, et tütre jutt õige oli. Siis läks ta lese juurde, kosis ta omale ja peeti pulmad ära.

Kui tüdrukud teisel hommikul üles ärkasivad, oli mehe tütre woodi ees piim pesemise ja vein joomise tarvis. Naise tütre woodi ees oli aga wesi pesemise ja joomise tarvis. Teisel hommikul oli niihäsi mehe kui naise tütre woodi ees wesi. Kolmandal hommikul oli mehe tütre woodi ees wesi, aga naise tütre woodi ees piim pesemise ja vein joomise tarvis. Nii see ka jäi. Naine oli wõõratütre wastu waenuline ega teadnud, kuida ta teda igapäew peab piinama. Ta oli ka sellepärast kade, et wõõrastütar wäga ilus, tema oma tütar aga üsna inetu oli.

Talwel, kui maa kõwaste külmetanud, mäed ja orud lund täis olivad, tegi naine paberist riided, hüüdis wõõratütre tupp ja ütles: „Pane need riided selga ja mine too minule metsast maasikaid.“ — „Sina armas Jumal,“ ütles tüdruk, „talwel ei kaswa maasikaid. Maa on külmetanud ja lumi kõik kinni katnud. Ja miks pean mina paberist riideid kandma? Ües on nii külm, et hinge-aur jääks külmetab. Tuul puhub neist riidest läbi ja fibuwitjad kisuwad nad lõhki.“ — „Ah ja hakkad wastu haukuma,“ ütles wõõrasema, „tee, et sa minema saad! Ära sa minule oma nägu enne näita, kui korw maasikaid täis on.“ Siis andis ta piigale tükitese kõwa leiba ja ütles: „See on sinu tänase päewa toidus.“ Sealjuures mõtles ta ise: Külm wõtab ja nälg tapab ta metsas ära, ega ta enam tagasi tule.

Tüdruk kuulas sõna, pani paberist riided selga ja läks korwiga metsa. Igal pool oli ainult sügaw lumi, ei kuski haljast kõrrekest näha. Metsa jõudes nägi piiga wäikest majakest, mille aknast kolm härjapõlwe-meest wälja wahtisivad. Ta teretas neid wiisakalt ja koputas alandlikult majakese ukse peale. Mehed käsikisivad teda tupp tulla. Noor neiu astus tupp ja istus ahju äärde pingile ning hakkas oma kõwa leiwatükikest närima.

Kolm mehifest ütlesivad: „Anna meile ka pisut süüa?“ — „See meelega,“ ütles piiga ja andis neile leiba. Nad küsisivad: „Mida sina siit metsast otsid ja miks sa nüüd külmaga nii õhukesi

riideid kannad?" — „Mina pean korwitäie maasikaid otsima,“ ütles noor neiu, „ega tohi enne koju minna, kui neid olen leidnud.“ Kui ta leivatüki ära oli söönud, andsiwad härjapõlve-mehed talle lüua ja ütlesiwad: „Pühi meie ukse eest lumi ära.“

Kui tüdruk wälja pühkima läks, rääkisiwad mehed isekeskis: „Mis peame talle kinkima, et ta nii hea, wiisakas ja helde on? Tema andis meile oma pistust leiwast süüa.“ Esimene ütles:

Eiis tänas ta wäikefi mehikefi, andis igaihele kätt ja ...

„Mina kingin, et ta igapäew ilusamaks läheb.“ — Teine ütles: „Mina kingin talle, et igatord, kui ta räägib, ta suust kullatükk wälja kukub.“ — Kolmas ütles: „Mina kingin talle kuninga mehiks.“

Piiga tegi, kuida mehed käskinud. Tema pühkis wäikese lüuaga maja ukse eest lund. Mis teie arwate, mida leidis ta seal? Puhitaid walmis maasikaid. Need oliwad kenad punased ja paist-

siwad lume sees wälja. Piiga noppis oma korni täis. Siis tänas tema wäikesi mehi, andis igaihele kätt ja hakkas rõõmsa südamega koju minema, sest nüüd wõis ta wõdraemale wiia, mis see soowis. Kui ta tuppä läks ja teretas, kuskus ta suust kullatükk wälja. Iga sõna juures kuskus üks kullatükk ta suust ja nad katsiwad toapõrandat üleni.

„Näe kõrkust,“ hüüdis poolõde, „kuda tema raha raiskab!“ Salakadedus täitis aga tema südant ja tema tahtis ka metsa minna maasikaid korjama. „Ei see lähe, armas tütreke,“ ütles ema, „wäljas on külm, ja wõiksid seal ära külmetada.“ Et tütar emale rahu ei andnud, lubas see teda wiimaks metsa minna. Ta õmbles tütrele toreda sooja kasuka ning andis talle wõidleiba ja kookijid kaasa.

Tüdruk läks metsas kohe wäikese majakese juurde. Jälle wahtisiwad kolm härjapõlwe-meeest aknast wälja. Tüdruk ei tere-
tanud neid. Ta läks kohe tuppä ning afus ahju äärde pingile wõidleiba ja kookijid sööma. „Anna meile ka?“ ütlesiwad mehike-
kesed. „Minu omagi kõht ei saa täis,“ ütles kõrk piiga, „mis ma teile weel pean andma.“ Kui ta söömifega walmis oli, ütlesiwad härjapõlwe-mehed: „Wõta luud ja pühi meie ukse eest lumi ära.“ — „Pühkige ise oma ukseesist,“ ütles tüdruk, „ega ma teie ori ole.“ Kui ta nägi, et mehed temale midagi ei kinkinud, läks ta ära.

Mehikesed ütlesiwad: „Mis meie temale peame kinkima? Tema on wäga tige, kuri ja kadeda südamega ega soowi kellegile midagi head.“ — Esimene ütles: „Mina kingin talle, et ta igapäew inetumaks läheb.“ — Teine ütles: „Mina kingin talle, et igakord kärnane korn ta suust wälja hüppab, kui ta räägib.“ — Kolmas ütles: „Mina kingin talle, et ta õnnetumat surma sureb.“ — Tüdruk luusis metsas ja otsis maasikaid. Kui ta neid ei leidnud, läks ta paha meelega koju. Kui ta rääkima hakkas, mis ta metsas näinud, hüppas ta suust iga sõna juures kärnane korn wälja. See ajas igaihele jälestuse peale.

Wõdraema wiha mehe tütre vastu oli nüüd piirita. Ta murdis pead, kuba ta teda ikka rohkem kiusata saaks. Siiski läks wõdrastütar igapäew ilufamaks. Wiimaks keetis naine pajas lõnga. Oli see keedetud, pani ta lõnga wõdratütre õlale ja andis talle kirwe kätte. Piiga pidi jõeale minema, jää sisse augu raiuma ja lõnga loputama. Tüdruk kuulis sõna, läks jõeale ja raius jää sisse augu. Kui ta parajaste raius, sõitis tore tõld seal mööda. Kuningas istus tõllas. Tõld peeti finni ja kuningas küsis: „Kes sa oled, mu laps, ja mis sa seal teed?“ — „Mina olen waene tüdruk ja loputan lõnga,“ kostis noor neiu. Kuningal oli tema pärast hale meel. Ja et piiga väga ilus oli, ütles ta: „Sõida minu seltsis siit ära.“ — „Hea meelega,“ ütles noor neiu. Ta oli südamest rõõmus, et wõdra-ema ja õe wõimuse alt wabaks sai.

Ta astus tõlda ja sõitis kuninga seltsis ära. Kui nad kuninga lossi jõudsiwad, wõttis kuningas ta omale naiseks ja pulmad peeti suure toredusega ära. Kolme mehiteise ettekuulutuse ja soow oli täide läinud. Nasta pärast oli noorel kuningannal poeg. Kui wõdrasema sellest suurest õnnest kuulis, tuli ta oma tütreka kuninga lossi. Ta tegi, otsekui tuleks ta wõdraks. Kui kuningas kottu ära läks ja kedagi toas ei olnud, haaras kuri naine kuninganna peast ja tema tütar ta jalgadest finni ja wiskasiwad ta afnast wälja jõlle, mis lossist mööda woolas. Wõdrasema oma inetu tütar heitis kuninganna woodisse ja ema kattis ta wai-baga finni.

Kui kuningas koju tuli ja oma abikaasaga rääkida tahtis, ütles tige wõdrasema: „Dodate, nüüd ei wõi temaga rääkida, ta on väga higine! Täna peab ta rahule jääma.“ Kuningas ei aimanud midagi paha ja läks ära. Teisel hommikul tuli ta jälle oma abikaasa woodi juurde. Kui ta temaga rääkis ja abikaasa talle wastas, hüppas ta suust iga sõna juures kärnane konn wälja, kuna sealt muidu ikka kuld-dukat wälja oli kukkunud. Kuningas küsis, mis see pidi tähendama. Wõdrasema ütles, et see kangeft higist tulla ja jälle ära kaduda.

Döfel aga nägi kokapoijs, kuda üks part rennist losfi ujus ja ütles:

„Kuningas, mis sa teed seal,
Kas magad wõi oled ülewal?“

Kui poijs midagi ei wastanud, ütles ta:

„Mis teewad minu wõõrad?“

Poijs kostis:

„Nad magawad.“

Siis küjis jälle part:

„Mis teeb mu kallid lapsuke?“

Poijs ütles:

„Tema magab magufaste.“

Siis muutus part kuningannaks ja läks lapse tuppä. Seal andis ta lapsele imeda, kohendas tema patju, kattis ta waibaga hoolfaste kinni ning ujus siis pardi näol jälle renni mööda ära. Nõnda käis ta faks ööd losfis. Kolmandal öösel ütles ta kokapoijsile: „Mine ütle kuningale, et ta oma mööga wõtab ja sellega ukse läwe peal kolm korda minu pea kohal keerutab.“ Poijs jookkis kinga juurde ja rääkis talle seda. Kuningas tuli ja keerutas kolm korda möögaga waimu pea kohal. Kui ta kolmat korda keerutas, seisjis kuninganna tema ees, terve, priske ja ilus nagu ennegi.

Kuningas oli rõõmus. Ta pidas kuninganna pühapäewani, mil laps pidi ära ristitama, ühes kõrwalises toas. Kui laps ristitud oli, ütles ta: „Mis peab sellega tehtama, kes teise woodist wõtab ja wette wiskab?“ — „Sellele kurjale inimesele ei ole muud tarwis,“ ütles wana naine, „kui ta peab aami pandama, mis terawate naeltega seeft löödüd on, ja aam siis mäest alla weeretatama.“ — Kuningas ütles: „Sina oled ifeeneje ja oma tütre peale kohut mõistnud.“ — Siis lastis ta niisuguse aami teha ja naise tütreka ühes sinna fiske panna. Namile pandi põhi alla ja lasti mäest alla weereda, kuni ta jõkke sattus ja wesi ta ära wiis.

Truu Johannes.

Üks wana kuningas oli haige. Ta mõtles: „Küll see wist minu surmahaiigus on.“ Ta käskis truu Johannesese enese juurde kutsuda. Johannes oli tema kõige armsam teener. Teda nimetati sellepärast truu Johannes, et ta kuningale eluaja truu olnud. Kui ta kinga juurde tuli, ütles see: „Minu truu Johannes, ma tunnen, et surm ligi on. Minul ei ole muud muret kui minu poeg. Tema on weel noor ja talle läheb head nõu tarwis. Kui sina minule ei töota, et sina teda kõigis asjus tahad õpetada, siis ei wõi mina mitte rahus filmi kinni panna.“ Johannes ütles: „Mina tahan teda niisama truult teenida kui sind, isegi siis, kui see minu elu peaks maksma.“ — „Küüd wõin mina rahuga surra,“ ütles siis kuningas.

Siis ütles ta weel: „Kui mina surnud olen, siis pead sina temale terwet losji näitama. Wii ta igasfe tuppa, saali ja wõlwi-alla ja näita talle kõike warandust. Aga wiimast tuba suures käigus ei pea sina temale mitte näitama. Seal on Kuldkatuse kinga tütre pilt sees. Näeb ta seda pilti, siis hakkab ta seda armastama, minestab ja sattub suurde hädaohtu. Hoia teda selle eest!“ Kui truu Johannes selle peale kuningale käe andis, jäi see rahuliseks, pani pea padja peale ja suri.

Pärast wana kinga matmist rääkis truu Johannes noorele kuningale tema isa soowi ja ka seda, mis ta tema isale töotanud, ja ütles: „Seda töotust tahan mina pidada ja sinule truu olla, kui see isegi minu elu peaks maksma.“ Kui leina-aeg möödas oli, ütles Johannes noorele kuningale: „Küüd pead sina oma pärandust nägema. Ma tahan sulle isa losji näidata.“

Ta tutvustas noortmeest kõige losji ilu ja rikkusega. Selle toa uft ta ei avanud, kus kardetaw pilt oli. Pilt oli sinna tuppa nõnda üles seatud, et ta kõhe silma paistis, kui keegi tuppa läks. Ta oli nii hästi maalitud, et teda elawaks inimeseks oleks wõinud pidada, ja ta oli ka nõiduslik ilus.

Noor kuningas märkas ometi, et truu Johannes ühest uksest mööda läks. Ta ütles: „Miks ja seda ust lahti ei tee?“ — „Seal on midagi sees,“ ütles teener, „mis sind ehmataks.“ Kuningas ütles: „Mina olen terwet lossi näinud ja tahan ka seda tuba näha.“ Ta tahtis ust wägise lahti teha.

Truu Johannes keelas teda ja ütles: „Mina töotasin sinu isa surmawoodi juures, et ma sind sinna tuppa mitte ei lasse. See wõiks sinule ja minule kõige suuremaks õnnetuseks olla.“ — „Kui mina siia tuppa ei saa,“ ütles kuningas, „siis on see minu hukatus. Ma ei saaks enne wöl ega päewal rahu, kui seda tuba olen näinud. Enne ma siit ära ei lähe, kui ja ukse lahti oled teinud.“

Truu Johannes nägi ära, et ta midagi parata ei wõinud. Ta otsis raske südamega suurest wõtmekimbust wõtme üles. Kui ta ukse oli avanud, astus ta enne tuppa ja tahtis hädaohtliku pildi kinni katta, et kuningas seda ei näeks. See ei aidanud midagi. Kõikwarbul waatas kuningas üle tema õla.

Alusa noore neiu pilti nähes, mida kuld ja kalliskivid kaunistasid, langes ta minestusesse. Truu Johannes kandis ta woodisse ja mõtles murega: „Nüüd on õnnetus sündinud; taewas teab, mis sellest nüüd wälja tuleb!“ Kui ta kuningale weini andis, tuli see jälle meelemärgusele. Ürgates oli tema esimene sõna: „Kelle see pilt on?“ — „See on Kuldkatuse kuninga tütre pilt,“ ütles truu Johannes. „Mina armastan teda nii palawaste, et puulehed, kui nad keeled oleksid, seda rääkida ei suudaks. Kui ma ka oma elu peaksin kaotama, siiski tahan mina tema omale naiseks wõtta. Minu truu Johannes, selle juures pead sina minule abiks olema.“

Truu teener murdis kawa pead, kuida seda asja algada; sest raske oli kuningatütart näha saada. Wiimaks leidis ta nõu ja ütles: „Kõik, mis selle kuningatütre ümber on, isegi lauad, toolid, waagnad, peefrid ja kõik majariistad, on puhtaft kullast. Sinu warandusekambris on wiis tündritäit kulda. Lase kuningas-koja kullasepad teewad ühest tündrist kullast igasugu lindusi ja

elajaid, need meeldivad noorele neiule. Nendega sõidame siis tema isa kuningriiki ja katsume õnne."

Kullasepad kutsuti kokku, kes ööd ja päevad tööd tegivad, kuni kõik valmis sai. Need asjad pandi laua peale. Truu Johannes ja kuningas panivad enestele kaupmehe-riided selga, et keegi neid ära ei tunneks. Siis sõitsivad nad sinna linna alla, kus kuningatütar elas.

Truu Johannese soovil jäi kuningas laewale. „Õõib olla," ütles ta, „wastest toon mina ehk kuningatütre kaasa. Kanna sina hoolt, et laew igapidi korras on. Lase kuldasjad wälja panna ja laew kenaste ära ehtida." Ta wõttis kõikjugu kuldasju põlle sisse ja sõudis kaldale. Seal läks ta otseteed küniga lossi.

Lossi hoowi jõudes nägi ta seal wäga ilusat noort tüdrukut kaewust wett wõtawat. Ta kandis kahte kuldambrit. Kaewu juurest ära minnes nägi tüdruk wõõrast meest ja küsis, kes ta olla. Wõõras ütles: „Mina olen kaupmees." Siis näitas ta piigale kuldasju. See hüüdis: „Oh kui ilusad asjad!" Ta pani ämbriid maha ja waatas iga asja. Siis ütles ta: „Neid peab kuningatütar nägema; tema armastab kuldasju ja ostab nad kõik Teie käest ära."

Ta wiis kaupmehe lossi, sest ta oli kuningatütre toaneitsi. Kui kuningatütar neid asju nägi, oli tal hea meel ja ta ütles: „Neid on wäga ilusti tehtud; mina ostan nad kõik ära." Truu Johannes ütles: „Mina olen ainult rikka kaupmehe teener. Mis siin näha on, ei ole midagi jelle wastu, mis minu herral laewal on. Seal on kõige kunstlikumad asjad, mis maa peal iganes kullast tehtud."

Kuningatütar soovis, et kõik asjad laewa pealt ära toodaks. Aga truu Johannes ütles: „Asju on nii palju, et nende äratoomiseks mitu päewa ära kulub. Nad ei mahugi kõik Teie lossi." Kuningatütre uudishimu kaswas iga filmapilguga. Wiimaks ütles ta: „Wii mind oma laewale; mina tahan neid asju ise näha."

Süda täis rõõmu, wiis truu Johannes kuningatütre laewale. Kui kuningas noort neidu nägi, leidis ta tema loomulikult palju ilusama olevat kui pildi peal. Nooremehel süda tahtis armastuse pärast lõhkeda. Noor neiu astus laewa ja kuningas wiis ta alla laewaruumi. Truu Johannese käsu peale sõitis laew rannast ära. Ta ütles: „Tõmmake purjed üles, nii et laew nagu lendama hakkaks!“

Kuningas näitas kenale piigale iga ütsikut asja. Enne kui kuningatütar kõiki asju oli näinud, kulus mitu tundi ära. Rõõmu ja inestuse pärast ei pannud ta tähelegi, et laew edasi sõitis. Kui ta kõiki asju oli näinud, tänas ta kaupmeest ja tahtis laewa pealt ära minna. Laewalaele jõudes nägi ta, et ta kalbast kangel oli ja laew täies hoos edasi lendas. „Mind on petetud!“ hüüdis ta. „Küüd olen mina kaupmehel meelewalla all. Aga ennem suren ma!“

Kuningas hakkas ta käest kinni ja ütles: „Mina ei ole mitte kaupmees, waid olen kuningas. Sündimise poolest ei ole mina sinust mitte alam. Et ma sind petsin, see sünnib kõik armastuse pärast. Kui ma sinu pilti esimest korda nägin, minestasin ma ära.“ Seda kuuldes kadus kuningatütre kartus ja noor kuningas hakkas talle meeldima, nõnda et ta temale abikaasaks lubas tulla.

Suure mere peal edasi sõites istus truu Johannes laewaininas ja mängis löötsapilli. Ta nägi kolme kaarnat laewa kohal lendawat. Mängu seisma jättes kuulis ta, mis linnud rääkiswad; seft ta mõistis lindude keelt.

Üks ütles: „Noor kuningas wiib Kuldkatuse kuninga tütre omale abikaasaks.“ „Jah,“ kostis teine kaaren; „aga see neiu ei ole weel mitte tema naine.“ Kolmas ütles: „Muidugi on ta tema oma, seft ta istub ju tema juures laewas.“ — „See ei tähenda midagi,“ kostis teine kaaren, „kui nad kodukaldale jõuawad, jookseb tulipunane hobune neile wastu. Kuningas tahab tema selga istuda. Teeb ta seda, siis tormab hobune temaga õhusse ja tema ei näe oma armast neidu enam iialgi.“

Teine kaaren: „Kas teda kunagi enam päästa ei wõi?“ — „Wõib küll,“ kostis kõneleja, „nimelt kui keegi muu enne hobuse selga istub, pistoli sadulatastkuft wõtab ja hobuse maha lasseb, siis on kuningas päästetud. Seda ei tea aga keegi. Ja kuigi keegi seda peaks teadma ning kuningale ütleb, selle jalad muutuvad põlwedeni kiviiks.“

Teine kaaren ütles: „Mina tean veel rohkem. Kui ta hobune ära tapetakse, siiski ei saa kuningas pruuti omale abikaasaks. Kui nemad koju lähwad, on lossi saalis waagna peal kuninga pulmasfärf. See näitab kullast ja hõbedast olema, kuid ei ole muu kui weewel ja pigi. Kui kuningas selle selga paneb, põleb ta luuni ära.“ Kolmas kaaren ütles: „Kas ta sellest sugugi ei pääse?“ — „Di jah,“ kostis teine; „kui keegi kindad kätte paneb ja särgi tulesse wiskab ning ära põletab, siis on kuningas päästetud. Aga mis see aitab! Kes seda teab ja kuningale ütleb, see muutub põlwedest südameni kiviiks.“

Kolmas kaaren ütles: „Mina tean veel rohkem. Kui pulmasfärf ta ära põletatakse, siiski ei ole pruut veel noore kuninga abikaasa. Kui noor kuninganna pulma ajal tantfib, kahwatab ta ära ja langeb furnult maha. Aga siis ärtab kuninganna jälle elusse, kui keegi ta üles tõstab ja tema paremast rinnast kolm weretilka wälja imeb ning maha sülitab. Aga kui see, kes seda teab, kuningale seda räägib, muutub tema pealaeft jalatallani kiviiks.“ Oliwad kaarnad seda rääkinud, siis lendasiwad nad minema. Kuid truu Johannes teadis nüüd kõik, mis kuningat ja tema pruuti ootas. Ta jäi waitseks ja kurwaks. Kui ta oma herrale seda ei räägi, siis saab see õnnetuks. Ütleb ta aga seda, siis peab ta iseenele elu jätma. Wiimaks ütles ta: „Mina tahan oma kuninga õnnetusest päästa, kui ma ta ise sealjuures hukka saan.“

Kui nad kaldale jõudsiwad, sündis kõik nõnda, kuida kaarnad rääkinud. Tore, kena punane hobune tuli neile wastu. „See on hea,“ ütles kuningas, „see hobune peab minu koju wiima.“ Ta tahtis hobuse selga astuda. Kuid truu Johannes hüppas enne hobuse selga, wõttis sadulatastkuft pistoli ja lastis hobuse maha.

Teised kuninga teenrid, kes truud Johannest ei sallinud, hüüdsiwad: „Waata, mis häbemata tegusid ta teeb ja selle ilusa hobuse maha lafeb!“ Kuningas ütles: „Olge wait ja jätke truu Johannes rahule; kes teab, milleks see hea wõib olla!“ Nad läfswad kuninga paleesse. Saalis waagna peal oli pulmasärf, mis kullast ja hõbedast näis koetud olema. Noor kuningas tahtis särki selga panna. Uga truu Johannes oli omale kindad kätte pannud, wõttis särki ja wiskas kudedasse ahju. Sälle nurisesiwad teised kuninga teenrid ja ütlesiwad: „Waadake, nüüd põletab ta ka kuninga pulmasärki ära!“ Noor kuningas ütles: „Kes teab, milleks see hea wõib olla; jätke ta rahule; tema on minu truu Johannes.“

Pulmapidu oli kõige paremas hoos. Tants algas ja noor kuninganna astus saali. Truu Johannes pidas teda hoolega silmas. Korraga kahwatas noor proua ära ja langes furnult maha. Johannes wiis ta ruttu ühte kõrwalisesse tuppa, pani ta woodisse, langes selle ette põlwili ja imes tema paremast rinnast kolm weretilka wälja ning sülitas maha.

Kuninganna hakkas kohe hingama ja tõusis üles. Noor kuningas nägi seda ja ei teadnud mitte, miks truu Johannes seda tegi. Ta sai wihaseks ja hüüdis: „Wiige ta wangi!“ Teisel hommikul mõisteti truu Johannes poomisefurma ja wiidi hullamiseplatfile. Kui teda wõllasse taheti tõmmata, ütles ta: „Igaüks, kes furma on mõistetud, tohib enne furma rääkida; kas lubatakse seda ka minule?“ — „Jah,“ ütles kuningas, „mina luban seda.“

Truu Johannes ütles: „Mind on ülekohtuselt furma mõistetud; mina olen sinule ikka truu olnud.“ Siis rääkis ta, mis kaarnad kõnelema ja kuida tema kõik kuninga päästmiseks teinud. Kuningas hüüdis: „Truu Johannes, minu truu teener! Armu, armu! Looge ta maha!“ Kuid wiimase sõna juures, mis truu Johannes rääkis, muutus ta kiwiks ja langes maha.

Kuningas ja kuninganna oliwad väga kurwad. Kuningas ütles: „Oh kui halwaste tasusin mina temale selle eest, et ta nii truu oli!“ Ta laskis kalli teenri kirmenenud keha oma magamise-

kambri woodi kõrwale wiia. Igaford, kui ta tema kaju waatas, ütles ta ohates: „Oh, et ma sinule jälle elu wõiksin anda, minu truu Johannes!“ Mõne aja pärast sünnitas kuninganna kaksikud pojad. Need kaswasiwad suuremaks ja oliwad wanematele suureks rõõmuks.

Kord oli kuninganna kirikus ja mõlemad lapsed mängisiwad kuningas juures. Kuningas waatas jälle kivist kaju ning ütles ohates: „Oh et ma sinule jälle elu wõiksin anda, minu truu Johannes!“ Kivi hakkas rääkima ja ütles: „Kui sa oma kõige armsamad ära annad, siis wõid sa mind elawaks teha.“ Kuningas ütles: „Kõik, mis minul siin maa peal on, tahan ma sinu eest ohwerdada, minu truu Johannes!“

Kivi ütles: „Kui sina ise oma poegade pead maha raiud ja nende werrega mind wõiad, siis tõusen ma elusse.“ Seda kuuldes ehmatas kuningas. Aga kui ta Johannese suure truuduse peale mõtles, kudäs ta tema eest surma läinud, siis tõmbas ta mõõga tupest ja raius oma poegade pead otsast maha. Kui ta laste werrega kivi wõidis, tuli sellele elu fiske ning truu Johannes feijis elawalt kuningas ees.

Truu Johannes ütles kuningale: „Sinu truudus ei pea mitte tafuta jääma.“ Ta pani laste pead nende kehade külge, wõidis neid nende werrega ja selfamal filmapilgul hakkasiwad lapsed elama. Nad hüppasiwad ja mängisiwad niisama rõõmsaste kui ennegi. Kuningas oli ütleмата rõõmus. Kui ta kuningannat koju nägi tulawat, peitis ta truu Johannese ja lapsed suurde kappi ära. Kuninganna tuli tuppa ja kuningas ütles: „Kas sina käisid kirikus palwetamas?“ — „Jah,“ ütles kuninganna, „aga mina mõtlesin ikka truu Johannese peale, kes meie õnne pärast õnnetuks sai.“

Kuningas ütles: „Armas naine, meie wõime ta jälle elusse äratada, aga siis peame meie oma mõlemad pojad ohwerdama.“ Kuninganna ehmatas kõigest südamest, kuid siiski ütles ta: „Seda oleme temale wõlgu ja peame selle ohwri tooma.“ Kuningal oli hea meel, et ta abitaasa nõnda mõtles kui tema. Ta awas kapi

ukse, tõi lapsed ja truu Johanneſe wälja ning ütles: „Zumal olgu tänatud, tema on päästetud ja meie pojad elawad jälle!“ Siis jutustas tema kuningannale kõik, mis ſündinud. Nad elasiwad elu otſani õnnelikult.

Rapuntsfel.

Üks mees ja naine olivad ilma lasteta. Nad ootasiwad ja lootſiwad aasta-aastalt, et nende soow wahest ehk täide läheb, aga kõik oli asjata. Kuid wiimaks pani Zumal nende soowi ometi tähele. Nende maja tagaseinas oli wäikene aken. Seal wõisiwad nad naabri toredasse rohuaeda waadata, kus kõige kenamad lilled ja juure- ning puuwiljad kaswasiwad. Rohuaia ümber oli kõrge müür. Keegi ei julenud sinna aeda minna, sest see oli ühe tigeada nõiamoori omandus. Temal oli wäga suur mõju ja kõik kartſiwad teda. Naine waatas ühel päewal nõiamoori aeda ja nägi seal ühe peenra peal kõige kenamaid rapuntslid kaswawat. Need olivad imeilusad ja naisel tuli kange himu neid süüa. Himu nende järele kaswas iga päewaga. Aga ta teadis, et ta neid kätte ei saa; sellepärast lõppes ta näost ära ja jäi kahwatuks.

Naise kimbatus ei olnud wäikene, kui mees ühel päewal küſis: „Mis ſul on, armas naine, et ſa nõnda ära lõped?“ Naine ütles: „Kui mina ſealt aiast rapuntslid süüa ei ſaa, siis ſuren ma.“ Mees armastas oma naist ja mõtles: „Mina lähen toon ſealt talle rapuntslid; makſtu ſee, mis makſab, aga ſurra ta ei tohi.“ Õhtul, widewiku ajal läks ta üle müüri nõiamoori aeda, wõttis ſealt pihutäie rapuntslid ja tõi koju naisele. See walmistas neist toitu ja ſõi selle suure ifuga ära. Rapuntslid olivad nii head, et ta himu järgmisel päewal nende järele kahefordne oli. Ei aidanud, mees pidi weel wargile minema.

Widewiku ajal läks ta jälle nõiamoori aeda. Kui ta müüri pealt aeda astus, ei olnud ta ehmatud wäikene, sest tige nõid ſeiſis

tema ees. „Kuda julged ja minu aeda tulla rapuntslid waras-tama?“ ütles nõiamoor; „feda ma finule ei kingi.“ — „Andke andeks,“ ütles mees, „feda teen ma häda pärast. Minu naine on afnast Teie rapuntslid aias näinud ja tal on nende järele nii kange himu, et ta muidu sureks, kui ta neid süüa ei saaks.“

Wanamoor ütles siis lahkemalt: „Du lugu nii; siis wõid ja siit niipalju rapuntslid wõtta kui sa tahad, kuid selle tingi-misega: sa pead selle lapse, kes finule sünnib, minule andma. Minu juures peab tal hea põli olema. Mina tahan tema eest hoolt kanda, nagu oleks ta minu oma laps.“ Mees lubas hirmuga kõik. Kui tema naisele laps sündis, tuli nõiamoor ja wiis lapse ära ja andis talle Rapuntfel nimeks.

Rapuntfel oli kõige ilusam laps päitese all. Kui ta kakskümmend aastat wanaks sai, pani nõid ta ühte torni elama, mis juures metsas oli. Sel tornil ei olnud uft ega treppi. Kaunis kõrges oli tal üks aken. Kui nõiamoor torni tahtis minna, läks ta afna alla ja hüüdis:

„Rapuntfel, Rapuntfel,
Lase oma juuksed alla!“

Piigal oliwad ilusad, pitad kullatarwa juuksed. Kui ta alt nõia häält kuulis, tegi ta juuksepatši lahti, sidus juuksed afnahaagi külge ja need langesiwad siis kakskümmend küünart alla ning nõid ronis neid mööda ülesse.

Paari aasta pärast ratsutas kuningapoeg sealt metsast läbi ning läks tornist mööda. Ta kuulis kuskilt imeilusat lauluhäält. Ta pidas hobuse kinni ja jäi kuulama. Rapuntfel laulis igawuse pärast tornis. Kuningapoeg tahtis tema juurde torni pääseda, aga ta ei leidnud kuskilt uft ega treppi. Siis läks ta koju. Kuid lauluhääl helises ikka tema kõrwus. Igapäew käis ta seal noore neiu laulu kuulamas. Kui ta ühel päewal jälle seal puu taga seisis, nägi ta nõida tulewat, kes hüüdis:

„Rapuntfel, Rapuntfel,
Lase oma juuksed alla!“

Rapuntsel lastis juukses alla ja nõid ronis neid mööda ülesse. „Kui see ainult rebel on, mida mööda ülesse võib saada,“ ütles kuningapoeg, „siis tahan ka mina õnne katsuda.“ Järgmisel õhtul, kui ilm pimedaks läks, tõttas ta torni juurde ja hüüdis:

„Rapuntsel, Rapuntsel,
Lase oma juukses alla!“

Sedamaid langejivad juukses alla ja kuningapoeg ronis ülesse.

Kui Rapuntsel noort meest nägi, ehmatas ta. Niisugust meest ei olnud ta veel eluajalgi näinud. Kuningapoeg rääkis temaga lahkest ja ütles, et noore neiu laul tema südant liigutanud. Ta ei olnud enne rahu leidnud, kui teda näha saanud. Piiga kartus kadus. Siis küsis noormees, kas piiga ei tahaks temale naiseks tulla. Rapuntsel mõtles: Ta on ilus noormees ja armastab mind wiist rohkem kui wana nõid. Noorele mehele kätt andes ütles ta: „Mina tulen sinuga, kuid ma ei tea, kuida ma siit maha saan. Kui sa minu juurde tuleb, siis too igakord üks kera siidiniiti kaasa. Mina teen niidist rebeli, ja kui see walmis on, siis tulen ma alla ja sina wiid minu oma hobuse seljas ära.“ Nad rääkisivad siis kogu, et noormees igal õhtul piiga juurde pidi tulema; päewal käis nõid seal.

Nõid ei teadnud sellest midagi. Aga ühel päewal ütles piiga: „Selge minule, emand Kotel, kust see tuleb, et Teie rängem olete ülesse tõmmata kui kuningapoeg? Tema tõmban ma ühe filmapilguga ülesse.“ — „Eo,“ ütles tige nõid, „mina mõtlesin, et sina kõigest maailmast lahutatud oled, nüüd näen ma aga, et sa mind oled petnud!“ Wihaga haaras ta Rapuntsli juustest finni, mässis need oma käe ümber ja lõikas nad kääridega ära. Ta oli hirmus tige ja wiis piiga üstikusse kõrbesse, kus see suures hädas ja wiletsuses elas.

Sel õhtul, kui ta Rapuntsli enesest ära oli tõuganud, läks ta torni ja sidus ta juukses afnahaagi külge. Siis tuli kuningapoeg ja hüüdis:

„Rapuntsel, Rapuntsel,
Lase oma juukses alla!“

Nõiamoor lastis nad alla. Kuningapoeg ronis ülesse. Ta ei leidnud sealt mitte oma armast Rapuntslit eest, vaid tige da nõi, kes põlewail filmil tema otša wahtis. „Aha,“ hüüdis ta pilgates, „sina tahtsid siit omale kalli naisekse koju wiia! Suis laululinnuke ei ole enam pešas. Kas wiis tema ära ja krasjib ka sinu filmad peast wälja. Rapuntsel on sinule igaweste kadunud, ja ei näe teda enam iialgi.“ Kuningapoja kurbtus oli suur. Meelt heites hüppas ta trepist

Wihaga haaras ta Rapuntsli juustest kinni, mäsšis need oma käe ümber ja lõikas nad kääridega ära.

alla. Ta jäi küll elama, kuid kibuvitsad kriimustasivad ta nägu ning torkasivad ta silmad peast wälja. Pimedast peast eksis ta mööda metsa. Ta ei söönud muud kui puujuuresi ja metsamarju. Mlati nuttis ja kaebas ta oma armsa abikaasa pärast.

Suures wiletsuses rändas ta mitu aastat metsas. Wiimaks juhtus ta sinna kõrbesse, kus Kapuntsel oma kaksikutega, ühe poja ja tütreaga, keda ta sünnitanud, elas. Kuningapoeg kuulis üht häält, — see oli temale wäga tuttav. Ta läks sinna poole, kust häält tuli. Kui ta ligemale jõudis, tundis Kapuntsel tema ära ja langes nuttes kadunud mehe kaela ümber. Kaks suurt pisarat niisutasivad kuningapoja filmi ja ta sai oma nägemise jälle tagasi. Ta wiis Kapuntsi ja oma lapsed oma riiki, kus nad juure röömuga wastu wõeti. Seal elasivad nad kaua ühes ja röömus.

Õete ja wennate.

Wend ütles õele: „Ema surmast saadik ei ole meie enam üht röömuft tundigi näinud. Wõõrasema peksab meid igapäew. Kui meie tema juurde läheme, lükkab ta meid jalgadega. Meie toidus on ülejäänud raasukesed ja kõwad koorukesed. Koertegagi käidakse paremine ümber kui meiega. Neile antakse mõnikord paremaid suutäisi. Oh ja helde Zumal, kui meie armas ema seda teaks. Lähme siit ära, õeke!“ Nad läksivad. Kui nad terve päewa nurmedest ja niitudest läbi ja kividest ning kändudest üle olivad rännanud, hakkas wiimaks wihma sadama. Õde ütles: „Waata, wend, Zumala süda nutab meiega ühes!“ Õhtuks jõudsid nad suurde metsa. Nälg hakkas neile waewa tegema ja nad olivad pikast teest wäsinud. Nad pugesivad ühe õõnša puu sisse ja jäiwad magama.

Kui nad teisel hommikul ärkasivad, oli päikene kõrges ja paistis õõnša puu sisse. „Mul on janu,“ ütles wend, „kui meie

hallita leiaksime, siis ma jooksin. Kuule, kus see ei ole hallita-wee wulin?" Wend wöttis õe käe kõrwale ja läks hallikat otsima. Wende wõõrasema oli tige nõid. Ta nägi, kui lapsed ära läksiwad, ja hiilis neile järele. Metšas, kus lapsed õösel magama heitsiwad, nõiutas ta kõik hallikad ära.

Nad leidsiwad hallika, mille selge wesi üle kwiwide woolas. Wend tahtis juua. Kuid õde kuulis, et hallikas wulisedes ütles: „Kes minust joob, see jääb tiigriks! Kes minust joob, see jääb tiigriks!“ Õde ütles: „Armas wend, ära joo siit; muidu saad sa tige daks tiigriks ja murrad minu ära.“ Wend ei joomud mitte, ehk tal küll kange janu oli. Ta ütles: „Ma kannatan, kuni me teise hallika leiame.“

Kui nad teise hallika leidsiwad, kuulis õde, kuida selle wesi wulisedes laulis: „Kes minust joob, jääb hundiks! Kes minust joob, jääb hundiks!“ Õde palus wenda: „Kulla wend, ära joo siit! Kui sa seda teed, jääd sa hundiks ja murrad minu ära!“ Ka siit ei joomud wend, waid ütles: „Mina ootan, kuni lähema hallika juurde jõuame. Siis ma enam kannatada ei wõi, waid pean jooma, ütle sina siis, mis sa tahad, sest minul on kange janu.“

Kolmanda hallika juurde jõudes kuulis õde selle wett so-nimat: „Kes minust joob, jääb hirweks! Kes minust joob, jääb hirweks!“ Ta palus wenda: „Kallis wenna, ära joo; muidu jääd sa hirweks ja jooksed minu juurest ära.“ Aga wend ei hoolinud enam õe palwetest, waid laskis kõhuli hallika äärde ja jõi. Aga niipea kui esimesed piisad tal kurgust alla läksiwad, jäi ta hirweks.

Õde nuttis oma nõiutatud wenna pärast. Ka hirw oli kurb ja nuttis piiga juures. Wiimaks ütles õde: „Ole wait, armas hirweke, mina ei lahku sinust iialgi.“ Seepeale wöttis ta oma kuld-sukapaela ja pani hirwele kaela. Siis korjas ta kõrkjaid, punus nendest nõõri, sidus selle hirwele kaela ja wiis ta oma käe kõrwal sügawama metsa sisse. Tüki aja rändamise peale jõudsiwad nad wäikese majatse juurde. Maja oli tühi ja tüdruk ütles: „Siia wõime meie elama jääda.“

Ta korjas kuiwi lehti ja tegi neist hirwele afeme. Teisel hommikul läks ta metsa, korjas rohujuurikaid, marju ja pähkliid omale söögiks. Hirwele tõi ta wärsket, pehmet rohtu ja söötis teda. Hirw oli rõõmus ja lõi õe ümber kepsu. Kui päewatööst wäsinud piiga õhtupalwe ära oli pidanud, pani ta peateise hirwe külje peale ja jäi magama. Oleks wend weel inimene olnud, siis oleks neil seal hea olnud elada.

Mõne aja elasiwad nad metsarägastikus ükfinda. Aga siis tuli selle riigi kuningas sinna jahi peale. Jahisarwede helin, koerte haukumine ja küttide hõiskamine kajasiwad. Hirw oleks hea meelega jahiliste jekka läinud. Ta palus õde: „Lase mind wälja, ma ei wõi kodus olla.“ Ta palus ja mangus niikaua, kui õde seda wiimaks lubas. „Õhtuks tule ilufaste koju,“ ütles õde. „Küttide eest panen ma ukse kinni. Kui sa tuled, siis ütle: õde, tee üks lahti! Kui sa nõnda ei ütle, siis ma uft lahti ei tee.“

Hirw hüppas toast wälja. Ta oli wabas õhus õnnelik ja rõõmus. Kuningas ja kütid nägiwad seda kena looma ja hakkasiwad teda taga ajama. Kätte nad teda ei saanud. Kui nad juba arwasiwad, et ta nende käes on, hüppas hirw üle pöõfaste ja oligi kadunud. Kui õhtu kätte jõudis, läks ta koju ja koputas ukse peale ning ütles: „Õde, tee üks lahti!“ Õde lastis ta tuppa, kus ta pehme afeme peal magas. Teisel hommikul algas jälle jaht. Kui hirw jahisarwesi ja küttide häält kuulis, ei olnud tal enam toas püsi ja ta ütles õele: „Tee üks lahti ja lase mind wälja.“ Õde awas ukse ja ütles: „Õhtul pead sa jälle koju tulema ja endised sõnad ütleva.“

Kuningas ja kütid nägiwad jälle kuldpaelaga hirwe ja hakkasiwad teda taga ajama. Kuid lipsti oli ta nende käest läinud. Nõnda narris ta neid terve päewa. Õhtul piirasiwad kütid ta sisse ja üks haawas tema jalga. Hirw hakkas loutama ega wõinud enam ruttu jooksta. Üks kütt hiilis ta järele ja kuulis, kui ta ütles: „Õde, tee üks lahti!“ Ta nägi ka, et üks awati ja jälle kinni pandi. Kütt rääkis seda kuningale. Kuningas ütles: „Homme tuleme jälle siia jahi peale.“

Õde ehmatas, kui nägi, et tema hirweke haawatud oli. Ta pefi hirwe haawa puhtaks ja pani sinna rohtusid peale ning ütles: „Seida nüüd puhtama, hirweke, et sa jälle terweks saaksid!“ Haaw oli nii kerge, et hirw sellest teisel hommikul midagi ei tundnud. Kui ta metsas jälle jahiliste hõiskamist ja kära kuulis, ütles ta: „Mina ei wõi koju jääda, waid pean jahi peale minema. Nii pea nad mind enam kätte ei pea saama. Õde ütles nuttes: „Nüüd nad sinu tapawad. Siis jään mina üksinda ja pean siin metsapabrikus kõigist mahajäetult oma elupäewad mööda saatma. Mina sind wälja ei lasje.“ — „Siis suren mina kurbtuse ja igawuse pärast,“ ütles hirw. „Kui ma jahisarwede häält kuulen, siis hüppaksin ma üle pöösaste ja puude.“

Õde ei wõinud parata, waid awas hirwe eest ukse raske südamega. Hirw hüppas rõõmsaste metsa. Kui kuningas teda nägi, ütles ta kütidele: „Ajage teda õhtuni taga, aga keegi ei tohi talle häda teha.“ Kui päike looja läks, ütles kuningas kütile, kes eila wäikeste majakeste juures käinud: „Tule, näita minule nüüd seda majakest.“ Kui ta majakeste juurde jõudis, koputas ta ukse peale ja ütles: „Armas õde, lasje mind tuppa!“ Uks awati ja kuningas astus tuppa.“ Tema ees seisis wäga ilus neiu, kelle farnast ta enne polnud näinud. Õe ehmatas oli suur, kui ta nägi, et tema hirwe asemel wõõras mees tuppa astus, kes kuldkroomi peas kandis. Kuningas andis talle lahkest kätt ja ütles: „Tule minu lossi ja saa minu naiseks.“ — „Jah,“ ütles piiga, „aga ta minu hirw peab kaasa tulema, teda mina maha ei jäta.“ Kuningas ütles: „Hirw peab eluajaks sinu juurde jääma ja temal ei pea midagi puuduma.“ Seltsamal filmapilgul tuli hirw hüppates tuppa. Õde pani talle nõõri kaela ja wiis ta metsast ära.

Kuningas wõttis noore neiu oma hobuse selga ja wiis ta oma lossi. Seal peeti pulmad suure toredusega ära. Nüüd oli metsapiiga kuninganna, kes oma mehega õnnelikult elas. Hirwel oli hea põli; ta jookkis lossi pargis oma pead ümber. Wõõrasema aga, kelle eest lapsed metsa põgenenud, mõtles, et metsloomad tütre ära on murdnud ja küniga kütid hirwe kätte saanud.

Kui ta aga kuulda sai, et laste käsi hästi käib, hakkas kadodus ta südant närima, mis talle ööl ega päeval rahu ei andnud. Tema kõige suurem püüdmine oli see, kuida neid õnnetuks teha. Tema oma inetu, ühe filmaga tütar haugutas teda ja ütles: „Diguse pärast oleksin mina kuningannaks pidanud saama.“ — „Ole wait,“ ütles ema; „kui paras aeg käes on, küll ma siis toimetan.“

Kuningannale sündis poeg ja kuningas oli jahi peal. Wana nõid moondas enese tootüdrukuts ja läks kuningaproua magamiskambriksse. Ta ütles kuningannale: „Tulge sauna. Sauna leil ka-rastab Teid ja annab Teile jõudu.“ Ka nõia tütar oli kinga lossis. Nad kandiswad tite-ema sauna ja paniswad ta wanni. Siis paniswad nad ukse lukku ja läksiwad ära. Nad oliswad sauna palawaks kütunud, nõnda et kuninganna pea ära läkastas.

Siis pani wõõrasema oma tütrele tanu pähe ning paigutas ta kuninganna woodisje. Nõidusekunsti läbi moonutas ta oma tütre kuninganna sarnaseks, kuid teist filma ta temale pähe ei wõidnud anda. Et kuningas ei näeks, et wale tite-ema mitte kuninganna ei ole, seadis ta tanu talle nõnda pähe, et film ei paisnud. Kui kuningas õhtul koju tuli ja kuulis, et talle poeg sündinud, tahtis ta oma abikaasat waatama minna. Aga wana nõid ütles: „Arge minge tema juurde: kuninganna ei wõi walguist näha ja nüüd peab ta rahul olema.“ Kuningas läks ära ega aimanud, et walekuninganna woodis oli.

Kui kõik õõjel magiswad, nägi lapsehoidja, kuida õige kuninganna ukse lahti tegi ja tuppä tuli. Ta wõttis kättist lapse ja andis talle rinda. Siis kohendas ta lapse patju, pani ta woodisje ja kattis ta waibaga kinni. Ta ei unustanud ka hirwe ära, waid läks sinna murka, kus see magas, ja silitas teda. Siis läks ta waitides uksest wälja. Teisel hommikul küsis lapsehoidja wagtidelt, kas keegi wõõras ei olla õõjel lossi tulnud. Wahid ütlesiwad, et nemad kedagi ei ole näinud. Nõnda käis kuninganna mitu ööd lossis ega rääkinud sõnagi. Lapsehoidja nägi teda alati, aga ei usaldanud sellest kellegile rääkida.

Mõne aja oli kuninganna waitides losfis käinud, siis hakkas ta rääkima ja ütles:

„Mis teeb mu laps? mis teeb mu hirweke?
Weel kats kord tulen ja siis ei enam iialgi.“

Lapsehoidja ei vastanud selle peale midagi. Aga kui kuninganna ära läks, tuli lapsehoidja kuninga juurde ja rääkis temale kõik ära. Kuningas ütles: „Tule taewas appi, mis see siis on? Tulewal ööl jään mina lapse juurde.“ Õhtul läks ta lapsetuppa. Jälle ilmus kuninganna ja ütles:

„Mis teeb mu laps? mis teeb mu hirweke?
Weel üks kord tulen ja siis ei enam iialgi.“

Siis talitas ta last, nagu ta seda igal öösel teinud, enne kui ta ära läks. Kuningas ei julenud temaga seekord rääkida. Aga ta läks ka järgmisel öösel lapse juurde. Jälle ilmus kuninganna ja ütles:

„Mis teeb mu laps? mis teeb mu hirweke?
Weel seekord tulen ja siis ei enam iialgi.“

Kuningas ei jõudnud ennast enam tagasi hoida. Ta läks tema juurde ja ütles: „Sina oled minu armas naine.“ Kuninganna kostis: „Jah, mina olen sinu naine.“ Sel filmapilgul sai ta elu tagasi ja oli jälle priske, punane ja terve. Siis rääkis ta kuningale, mis tema wõõrasema ja poolõde temale kurja teinud. Kuningas andis nõia ja tema tütre kohtu kätte ja nad mõisteti surma. Tütar wiidi metsa, kus metsalised ta lõhki kiskusivad, ja wana nõid põletati ära. Kui ta tuhaks oli põlenud, muutus hirw kohe inimeseks ja sai oma endise kaju tagasi. Nad elasivad kõik elu otsani õnnelikult.

Hans ja Kreete.

Suure metsa ääres elas waene puuraiuja oma naisega ja kahe lapsiega. Poiji nimi oli Hans ja tütre nimi Kreete. Puuraiuja oli väga kehv; ta ei teadnud, kuida ta päewast päewa läbi pidi saama. Kui sinna maale nälg tuli, puudus tal ka igapäewane leib. Kui ta öösel asemel mure pärast aeles ega magada ei saanud, ütles ta naisele: „Mis meist wiimaks peab saama? Kuida wõime meie oma lapsi toita, sest meil enestelgi pole midagi enam suhu pista?“

„Kas tead,“ ütles naine, „wiime homme lapsed kõige parhemasse metsa. Teeme sinna suure tule, anname kummagile tüki leiba, siis lähme tööle ja jätame nad ütsinda. Nad ei mõista enam koju tulla ja nõnda olemegi nendest lahti.“ — „Seda ma küll ei tee,“ ütles mees. „Kuida wõin ma oma lapsed metsa jätta, kus kiskjad loomad nad ära wõiwad murda.“ — „Oh sina narri,“ ütles naine; „siis peame meie kõik surema. Sa wõid kohe puufärgi-lauad koju tuua.“ Ta ei andnud mehele enne rahu, kui see tema nõusse heitis. „Minul on waeste laste pärast tõeste kahju,“ ütles mees.

Nälja pärast ei olnud lapsed weel magama jäänud ja nad kuulsiwad kõik, mis wõõrasema isale ütles. Kreete nuttis kibedaste ja ütles Hansule: „Küüd oleme meie kadunud!“ — „Ole rahul, Kreete,“ ütles wend, „ära karda; küll mina abi leian.“ Kui wanemad magama oliwad läinud, tõusis Hans üles ja läks õue. Selge kuu paistis toa ette kruusikiwide peale. Hans noppis oma taskud neid kiwa täis. Siis läks ta tuppa ja ütles Kreetele: „Ole rahul, kallid õed ja maga mureta. Ega Jumal meid maha jätta.“ Siis heitis ta woodisse ja jäi magama.

Hommikul tuli wõõrasema enne päikese tõusu ja äratas lapsed ülesse: „Tõuske üles, laisklejad,“ hüüdis ta, „lähme metsa puid tooma.“ Siis andis ta kummagile tüki kiwa leiba ja ütles: „See on teie lõunaföök; ärge enne ära sööge; rohkem teie

ei saa." Kreete pistis leivatükid oma põlle alla, sest Hansu taskud olivad kiva täis. Siis läksivad kõik seltsis metsa. Kui nad tüki maad ära olivad käinud, jäi Hans seisma ja waatas tagasi. Seda tegi tema sagedaste.

"Hans, miks sa seisma jääd ja tagasi wahid?" ütles isa. "Pane tähele, et sa ära ei effi." — "Jsa," ütles Hans, "mina waatan oma wäikest walget kassi, kes katusel istub ja mind jumalaga tahab jätta." — Wõõrasema ütles: "Sina, rumal, see ei ole kass, waid tõusew päikene, mis korstna peale paistab." Hans ei waadamud kassi, waid pillas kruusikiwitefi maha.

Kui nad kaugele paksu metsa jõudsiwad, ütles isa: "Lapsed, korjake puid, mina teen tuld, et teil külm ei hakkaks." Hans ja Kreete korjasiwad suure huniku risu koku, mis põlema pandi. Kui tuli leegitses, ütles wõõrasema: "Heitke nüüd tule äärde magama; meie läheme puid raiuma. Kui töö walmis on, tuleme siia ja wiime teid koju."

Hans ja Kreete istusiwad tule ääres. Lõuna-ajal söiwad nad oma leivatükid ära. Nad kuulsiwad kirwe hoopisi ja arwasiwad isa ligidal olemat. Need ei olnud kirwe hoobid, waid üks oks, mis isa kuiva puu külge sidunud ja mida tuul edasi-tagasi õõtsutas. Lastel läks aeg igawaks ja nad jäiwad magama. Kui nad ärkasiwad, oli õõ käes. Kreete hakkas nutma ja ütles: "Meie ei osta enam koju minna." Wend trööstis teda: "Dota, Kreete, kui kuu tõuseb, küll meie siis teed leiame."

Kui kuu tõusis, hakkas Hans de käest kinni ja läks tuldu teed tagasi. Kuuwalgel läikisiwad need kruusikiwid, mis Hans hommitul maha wiisanud. Nad rändasiwad terve õõ ja jõudsiwad hommikuks koju. Nad koputasiwad ukse peale. Wõõrasema awas ukse. Kui ta Hansu ja Kreete ukse takka leidis, ütles ta: "Teie nurjatunud lapsed, mis te nii kaua metsas tegite! Meie arwasiime, et teie tagasi ei taha tullagi." Jsal oli hea meel. Terve õõ walutas ta süda, et ta lapsed metsa maha oli jätnud.

Mõne aja pärast oli jälle puudus majas. Lapsed kuulsiwad, kuida wõõrasema woodis isale ütles: „Kõik on jälle otjas. Müüd ei ole meil muud majas kui soola ja pisut leiba; on ka see otjas, siis on nälg käes. Lapsed peawad kaduma! Wiime nad sügawamasse metsa, kust nad enam koju ei oska tulla. Muidu meil näljasurmast pääsmist ei ole.“ Mehe süda hakkas walutama ja tema ütles: „Digem oleks see, kui fina wiimase suutäie lastele annaksid.“ Naine ei pannud mehe juttu tähele, waid tõreles temaga. Kes A ütleb, ütleb ka B. Et mees esimesel korral järele oli andnud, siis pidi ta seda ka nüüd tegema.

Lapsed ei maganud weel, waid kuulsiwad kõik, mis wõõrasema rääkis. Kui wanemad magama jäiwad, tõusis Hans üles ja tahtis õuest kruusikiwikesi tooma minna. Aga uks oli lukus, ta ei saanud wälja. Aga ta tröösis Kreetet: „Ara nuta, Kreete, maga mureta, küll armas Jumal meid aitab.“

Homniku wara äratas wõõrasema lapsed jälle ülesse. Neile anti jälle tükk leiba; need oliwad aga vähemad kui esimesel korral. Kui nad metsa läksiwad, poetas Hans oma leiwatüki raasufesteks ja wistas maha. „Hans, mis sa ikka tagasi wahid,“ ütles isa, „kai ometi karmemine.“ — „Mina waatan oma tuwilest, kes katusel on ja mind jumalaga tahab jätta,“ kostis Hans. „Tolapea,“ ütles wõõrasema, „ega see tuwi ole, mida sa katusel näed, waid see on hommikupäikene, mis korstna peale paistab.“ Hans aga wistas ühe leiwaraasufese teise järele maha.

Lapsed wiidi sügawasse metsapadrikusse, kus nad enne iialgi polnud käinud. Sinna tehti jälle suur tuli ja wõõrasema ütles: „Jääge siia, lapsed; kui teie wäsinud olete, siis heitke magama; meie läheme metsa puud raiuma; aga õhtul tuleme meie ja wiime teid koju.“ Lõuna-ajal andis Kreete poole oma leiwaast Hansule, sest et Hans oma leiwa maha oli poetanud. Siis jäiwad nad magama. Aga wanemad ei tulnud waeste laste juurde. Alles siis, kui pime oli, ärkasiwad nad üles. Hans waigistas õde ja ütles: „Dota, Kreete, kui kuu tõuseb, siis näeme leiwaraasufesi, mis mina maha poetasin. Need näitawad meile teed.“

Kui kuu tõusis, läksivad nad teele. Nad ei leidnud aga ühtegi leivaraasukest enam, sest linnud olivad kõik ära nokkinud. Hans ütles üle: „Ära karda, küll meie teed leiame. Aga nad ei leidnud. Nad rändasivad terve öö ja järgmise päeva, kuid metsast nad välja ei saanud. Nende waesekeste kõhud olivad tühjad. Peale metsamarjade ei olnud nad midagi söönud. Nad olivad väsinud, nõnda et jalad neid enam ei tahtnud kanda, ja nad heitsivad puu alla magama.

Kolm päeva olivad nad juba kottu ära olnud. Nad hakkasivad jälle edasi minema ja sattusivad ikka sügavamasse metsa. Abi oli tarwis, muidu wõisivad nad nõrkedada. Lõuna-ajal nägivad nad ilusat walget lindu puu otsas istumat. See laulis nii ilusti, et lapsed kuulatama jäiwad. Kui laul lõppes, lehwitas ta tiiwasi ja lendas laste ees. Öde ja wend läksivad tema järele. Wiimaks jõudsivad nad wäikese majakese juurde, mille katusele lind maha lastis. Maja juurde jõudes nägivad nad, et see selgest leiwast ehitatud ja kookidega kaetud oli; aknad olivad aga puhtast juhkrust. „Hakkame sööma,“ ütles Hans; „see on kallis toidus. Mina söön katust; Kreete, sina wõid oma nälga akende kallal kustutada.“ Hans murdis katuse küljest tüki ära ja tahtis seda maitsta. Kreete hakkas aknaid sööma. Aga peenike hääl hüüdis maja seest:

„Koba, kaba, kriba,
kes puudutab mu maja?“

Lapsed wastasivad :

„Tuuleke, tuuleke,
taewane lapsute.“

Öde ja wend sõiwad ahnelt ega lastnud endid eksitada. Hansule maitstes katuse wäga hea ja Kreetele oli aten wäga mokka mööda. Ta wõttis mitu ruutu, istus maha ja hakkas sööma. Siis läks maja üks lahti ja puruwana eit tuli kahe kargu najal välja. Hans ja Kreete ehmatasivad nõnda ära, et nad toidu käest maha pillasivad. Wanamoor raputas pead ja ütles: „Di, oi, lapsed, kuda teie siia saite? Sääge nüüd minu juurde. Teile

ei pea siin midagi paha tehtama." Siis hakkas ta laste käest kinni ja wiis nad tuppä. Neile pandi häid toitusi ette: rõõska piima, kooki, suhkrut, õunu ja pähklid. Pärast wiidi nad lumiwalgetesse wooditesse ja lapsed heitsiwad sinna magama ning mõtlesiwad endid taewas olewat.

Wanamoor oli ainult filmakirjaks nii lahke. Tõepoolest oli ta aga tige nõid, kes laste järele luuras, ja nende ligimeelitamise pärast oligi ta selle leiwast majakese ehitanud. Kui ta lapse kätte sai, keetis ta tema ära ja sõi ära. Seesugustel puhkudel olidwad tema kõige rõõmsamad pidupäewad. Nõidadel on punased filmad, nendega nad kaugele ei näe. Aga neil on hea haisutundja nina, nagu loomadel, kes märkawad, et inimene ligi on. Kui õde ja wend ta juurde tuliwad, naeris ta kurjalt ja pomises: „Remad minu käest ei pääse, need on minu.“

Hommi ku wara, enne kui lapsed ärkasiwad, tõusis nõid üles. Kui ta õde-wenda punaste põskedega rahuliseft nägi magawat, pomises ta: „Keist saab hea kõhutäis.“ Ta wõttis Hansu oma kuuwetanud käte wahela ja kandis talli, millel raudwõredegaga uks ees oli. See ei aidanud midagi, et poisj ksjendas. Siis läks ja ajas ta Kreete üles ning ütles: „Tõuse üles, wäifene laijleja! Too wett ja keeda wennale head toitu; ta on tallis. Sina pead ta hästi lihawaks nuumama. Kui ta juba rammus küllalt on, siis sõõn ma tema ära.“ Kreete hakkas feda kuuldes nutma, kuid see oli asjata. Dmeti pidi ta tegema, mida tige nõid käsks.

Hansule pandi kõige paremad toidud ette, kuna Kreetele ainult wähi tooreft anti. Igal hommi kul ronis wanamoor talli-ukse juurde ja hüüdis: „Kuule, Hans, pista oma sõrm wälja; ma tahan näha, kas sa juba rammus oled!“ Sõrme asemel pistis Hans aga fondi wälja. Et wanamoor kasina nägemisega oli, sellepärast ei saanud ta aru, et see kont oli. Ta pani imeks, et Hans ikka weel nii lahja oli. Kui Hans neljanädalase nuumamise peale ikka weel rammusats ei tahtnud minna, jäi nõiamoor rahutuks ega tahtnud kauemine kannatada. „Kuule, Kreete,“ hüüdis ta ühel heal päewal, „kanna nüüd usinaste wett. Olgu Hans ram-

mus wõi lahja, aga homme tahan ma ta ära süüa." Küll waene õeke nuttis, kui ta wett kandis. „Armas Jumal,“ ütles ta, „aita meid! Oh oleksiwad metselajad meid ära murdnud, siis oleksime nüüd surnud!“ — „Ära lobise muidu,“ ütles eit, „see ei aita midagi.“

Sõrme asemel pistis Hans aga fondi wälja.

Kreete tõusis hommiku wara üles, kandis katla wett täis ja pani tulele. „Teeme enne leiba,“ ütles wanamoor; „mina panin juba leiva-ahju kudemä ja sõtkusin taigna ära.“ Ta lükkas Kreete toast wälja leiva-ahju juurde, kust tuleleegid wälja tuliwad. „Boe jisse,“ ütles nõiamoor, „ja waata järele, kas ahi on õieti

kõetud. Siis paneme leiwad ahju.“ Kui Kreete ahju oleks läinud, siis oleks wanamoor ahju ukse kinni pannud, tema ära küpsetanud ja ära söönuud. Tüdruk sai tema mõttest aru ja ütles: „Ma ei tea, kuda ma seda pean tegema. Ma ei osta ahju minna.“ — „Kumal plika oled sa,“ ütles wanamoor, „ahju suu on ju suur küllalt. Waata, mina isegi wõiksin sinna sisse pugeeda.“ Ta kobas ahju ees ja pistis pea ahju. Piiga pani ahju raudukse kinni ja lükkas riivi ette. Wanamoor kisedas koledate. Aga wälja ta ei pääsenud ja suri sinna.

Siis jooksis Kreete wenna juurde ja tegi talli ukse lahti ning hüüdis: „Hans, meie oleme päästetud! Tige nõid on surunud!“ Wend hüppas tallist wälja, nagu lind puurist, kui üks lahti jäetakse. Küll nad oliwad rõõmsad! Nad langesiwad teineteise kaela, nutsiwad ja andsiwad teineteisele suud. Küüd ei olnud neil enam kedagi karta ja nad läksiwad nõia majasse. Seal oli mitu kasti kulla ja kalliskiwidega täidetud. „Need on paremad kui kruusikiwid,“ ütles Hans ja toppis kallist warandust oma taskud täis. Kreete ütles: „Ma mina tahan natuke koju wiia,“ ja pani oma põlle täis. „Küüd anname jalgadele tuld, et nõia metsast wälja pääseme,“ ütles Hans. Paari tunni rändamise peale jõudsiwad nad suure jõe äärde. „Siit me küll üle ei saa,“ ütles Hans, „siin ei ole teed ega silda.“ — „Siin ei ole ka paati,“ ütles Kreete. „Aga näe, seal ujub üks walge part; mina palun teda, ehk tema aitab mind üle.“ Siis hüüdis ta:

„Pardite! Pardite!

Siin on Kreete ja Hansute.

Jõe peal pundub sild ja tee.

Wii meid seljas üle wee!”

Part tuli kaldale. Hans istus selga ja kästis öde sedasama teha. „Ei,“ ütles Kreete, „part ei suuda meid ühe korraga üle wiia, ta peab meid ükssikult kandma! Seda tegi ka hea loomake. Kui nad õnnelikult üle jõe oliwad ja natukene aega edasi läksiwad, jäi mets harwemaks ja tuttavamaks. Wiimaks nägiwad nad eemalt isamaja paistwat. Siis hakkasiwad nad jooksema. Koju

jõudes läfjivad nad tuppja ja hakkafjivad ifa kaela ümbert finni, kes neid rõõmuga wastu wõttis. Tema meel oli fejt ajast alati kurb olnud, kui ta lapsed metfa oli jätnud. Tige wõdrasema oli selle aja sees ära furnud. Kreete puistas pärliid ja kalliskiwid põllest pörandale. Hans pani ühe pihutäie teife järele sinna juurde. Nüüd oli kõigi muredel lõpp ja nad elafjivad laufa rõõmus.

Punamütsifene.

Üksford elas üks väga armas laps, keda kõik inimesed armastafjivad, kes teda aga nägivad. Kõige enam armastas teda aga tema wanaema. Sagedaste ei teadnud ta, mis ta wäikefele kallifefele pidi andma. Üksford kinkis ta temale punafejt sammetift mütsifese. See müts passis temale väga hästi, ta ei tahtnud enam muud peakatet kanda kui seda ja sellepärast hafati teda Punamütsifefeks hüüdma. Ühel hommikul ütles ema: „Punamütsifene, wii wanaemale see kook ja pudel weini, tema on haige ja jõuetu; need kosutawad teda. Mine nüüd ruttu, et fa enne sinna saad, kui päifene palawaste paisuma hakkab. Ära fa teelt kõrwale mine, fejt siis wõiksid fa maha kukkuda ja pudeli katki teha ning wanaema peaks siis ilma weinita jõõma. Kui fa tuppja lähed, siis tereta ilusti ja ära hakka igasse nurka wahtima.“

„Ma teen kõik, kuida sina õpetad, armas ema,“ ütles Punamütsifene ja jättis ema jumalaga. Wanaema elas üksikus metsas, poole tunni tee külast eemal. Kui Punamütsifene metfa jõudis, tuli talle hunt wastu. Laps ei teadnud, et see väga tige loom on, sellepärast ei kartnud ta teda ka mitte. „Tere, Punamütsifene!“ ütles hunt. — „Tere, tere, hunt!“ — „Kuhu sina nii wara lähed, Punamütsifene?“ — „Wanaema juurde.“ — „Mis sinul põlle sees on?“ — „Kook ja weinipudel. Wanaema peab kooki jõõma ja weini jõõma, et ta tugerwamaks saaks.“ —

„Kus ju wanaema siis elab?“ — „Umbes weerandtunni tee siit eemal metsas. Tema maja on kolme suure tamme all. Maja juures on pähtlipuu-mets, seda sina ju tead?“ ütles Punamütsifene. Hunt mõtles: „See noor, õrn plika oleks õige hea raswane suutäis. Tema maitseb palju parem kui wanaema. Ma pean kavalaste peale hakkama, et neid mõlemid võiksin nahka panna.“ Ta sammus natuke aega Punamütsifese kõrval; siis ütles ta: „Waata, Punamütsifene, kui kenad lilled siin õitsewad; miks sa tee kõrvale ei lähe neid vaatama? Ma usun, et sa seda ei kuule, kui ilusti linnud laulawad. Sa oled nii tõsise näoga, nagu lähetsid sa kooli, ja ometi on metsas ilus, armas, lustiline elu.“

Punamütsifene waatas tee kõrvale. See waade oli tõeste suurepäraline! Päikesekiired taustisidwad puude latwade wahel ja kõige kenamad kannid õitsewad halja metsa all. Laps mõtles: „Ma wiin wanaemale ilusa lillekimbu, ta on siis väga rõõmus. Müüd on veel wara ja mina jõuan õige ajaks küll tema juurde.“ Siis läks ta tee äärde lillesid noppima. Kui ta ühe lille oli noppinud, arwas ta, et kaugemal ilusamad on, ja läks edasi. Ta sattus ikka paksemasse metsa.

Hunt läks wanaema maja juurde ja koputas ukse peale. „Kes seal on?“ küsis wanaema. „Punamütsifene,“ ütles hunt, „mina toon sulle kooki ja weini; tee üks lahti.“ — „Wajuta aga ukseelingi peale,“ ütles wanaema, „mina olen haige ja jõuetu, ega suuda üles tõusta.“ Hunt tegi, kuida õpetati. Üks läks lahti ja hunt läks otsekohe ja sõna lausumata wanaema woodi juurde ning neelas ta ära. Siis pani ta wanaema riided omale selga ja tanu pähe, heitis woodisse ja tõmbas woodile eesriide ette.

Punamütsifene otsis aga lillesti. Kui ta niipalju oli korjanud, kui ta kanda suutis, tuli talle jälle wanatene meelde ja ta hakkas tema maja poole minema. Sinna jõudes pani ta imeks, et üks pärami lahti oli. Kui ta tuppast astus, oli tema meelest seal kõik imekita ja weider- ja ta mõtles: „Oh sina Jumal, mina hakkas siin kartma; muudu wiibin ma ju hea meelega wanaema juures!“ Siis ütles ta: „Tere hommikust!“ Kuid wastust ta

ei saanud. Ta läks woodi juurde ja tõmbas eesriide eest ära. Wanaema pikutas küll woodis, aga ta tanu oli näo peal ja ta olek oli väga weider.

„Aga wanaema,“ ütles Punamütsikene, „küll sul on aga suured kõrwad!“ — „On küll, nendega kuulen mina paremine.“ — „Wanaema, küll sul on aga suured filmad!“ — „Nendega näen mina heaste.“ — „Wanaema, küll sinul on suured käed!“ — „Nendega võib sinust paremine kinni haarata.“ — „Wanaema, küll sul on aga suur suu.“ — „Sellega võib sind paremine ära murda.“ — Kui hunt seda oli öelnud, kargas ta ühe rapfuga woodist wälja ja neelas Punamütsikese ära.

Süis heitis hunt jälle woodisse. Ta jäi magama ja norskas waljuste. Kütt läks majakesest mööda ja mõtles: „Küll wanaema norskab waljuste; mina pean õige waatama minema, mis tal wiga on.“ Kui ta tuppa läks ja woodi ette astus, nägi ta, et hunt woodis magas. „Või siit leian ma sinu, ja wana patukeha,“ ütles kütt, „ma olen sind küll kaua otsinud.“ Ta pidi püüsi kuke juba ülesse tõmbama, aga siis tuli talle meelde, et hunt ehk wanaema ära on neelanud ja tema teda veel päästa võib. Ta ei lastnud hunti maha, waid wõttis käärid ja lõikas magaja hundi kõhu lõhki.

Oli ta paar rofsu lõiganud, siis nägi ta punast mütsikest. Ta lõikas veel ja wäikene tüdruk kargas hundi kõhust wälja ning hüüdis: „Küll ma aga kartsin ja küll oli hundi kõhus pime!“ Ka wanaema tuli hundi kõhust elawalt wälja, aga ta oli üsna jõuetu ja suutis veel waewalt hingata. Punamütsikene korjas suuri kiwa, need paniwad nad hundi kõhtu. Kui tige loom ärkas, ja metsa tahtis putkata, ei jaksanud ta seda teha. Kiwid oliwad väga raskest; hunt kukkus maha ja suri.

Kõik kolm oliwad rõõmsad. Kütt nälgis hundi naha ära ja läks koju. Wanaema sõi aga kooki ja jõi weini peale, mis Punamütsikete toonud, ja ta kosus ruttu. Punamütsikene aga mõtles: „Dialgi ei taha ma enam teelt kõrwale minna, kui ema seda on keelanud.“

Emand Holle.

Ühel lefnaisel oli kaks tütar. Üks tütar oli ilus ja wirt, teine aga inetu ja laisk. Ema armastas inetut ja laiska enam kui ilusat ja wirta, sest et wiimane tema wõdrastütar oli. Wõdrastütar pidi kõik maja tööd ja talitused korras pidama ja siis weel kodus Tuhatriinuks olema. Waenelaps pidi igapäew maantee ääres, kaewu kaldal istuma ja kedrama, nõnda et ta sõrmed werised olivad. Lõngawärten sai tema sõrmedest weriseks. Ta kumardas kaewu peale ja tahtis wärtnat werest puhtaks pesta, aga see kukkus kogemata kaewu. Nuttes jooksis ta koju ja rääkis wõdrasemale, mis sündinud. Wõdrasema oli selle pärast väga tige ja ütles: „Dled sa wärtna kaewu pillanud, siis too ta jälle tagasi.“

Piiga läks kaewu juurde ega teadnud, mis tegema pidi. Ta kartis wõdrasema nõnda, et kaewu hüppas wärtnat ära tooma. Siis kaotas ta meelemärguse. Kui ta jälle toibus, oli ta kenal aasal päikesepaistel ja tuhanded lilled lõhnasiwad tema ümber. Nasa mööda edasi minnes jõudis ta ühe leiva-ahju juurde, mis leibu täis oli. Leivad hüüdsiwad: „Tõmba meid wälja! Tõmba meid wälja! muidu kõrweme ära, sest meie oleme juba küpsed.“ Neiu astus ahju juurde ja tõmbas kõik leivad wälja.

Siis sammus wirt piiga edasi ja leidis tee äärest õunapuu. See oli punaseid õunu täis, mis hüüdsiwad: „Raputa puud! Raputa puud! Meie oleme kõik walminud!“ Noor neiu raputas puu otjast kõik õunad maha, korjas nad humitusse ning läks siis edasi.

Wiimaks jõudis ta maja juurde, kust wana naine wälja wahtis, kellel pikad kollased hambad olivad. Noor neiu kartis teda ja tahtis ära põgeneda. Cit aga hüüdis teda ja ütles: „Mis sa kardad, armas laps? Sää minu juurde. Teed sa kõik majatööd hästi, siis käib sinu käsi hästi. Minu woodi pead sa korras pidama ja patju hoolega floppima, nii et süled lendawad; siis sajab maa peal lund, sest mina olen emand Holle.“

Eide lahke kõne mõjul jäi tüdrukü süda julgemaiks ja ta hakkas emand Holle teenistusesse. Ta talitas kõik hästi. Eit oli temaga rahul. Iseäranis woodit floppis ta nii, et suled nagu lumi lendasivad. Selle eest sai ta hea palga, aga mitte ühte tige dat sõna ei kuulnud ta. Toit oli kõige parem. Kui ta mõne aja emand Holle juures teenistuses oli olnud, jäi ta süda kurwaks, nõnda et ta isegi ei teadnud, mis see tähendas. Wiimaks sai ta aru, et ta kodu järele igatsust tundis. Siin oli tal tuhat korda parem põli kui wõõrasema juures, aga siiski igatses ta koju. Wiimaks ütles ta eidele: „Mul on wäga igaw; mina tahaksin jälle koju minna. Minul on siin küll hea põli, kuid siiski igatses süda omaste järele.“ Emand Holle ütles: „See on hea, et sa jälle koju tahad minna. Sa oled mind truult teeninud, sellepärast wiin mina ise su sinna.“ Piiga käest kinni hakkates wiis ta tema ühe ukse juurde. Uks tehti lahti. Kui tüdruk ukse lähel oli, sadas ta peale kullawihma. Ta oli üleni kullaga kaetud, mis tema pealt iialgi ära ei läinud. „See on sinu usinuse palk,“ ütles emand Holle ja andis talle tema lõngawärtna, mis kaewu kuffunud, jälle tagasi. Uks pandi kinni ja piiga oli jälle maa peal. Wanemate maja ei olnud enam kaugel. Kui ta koju jõudis, seisis kuff kaewu peal ju laulis:

„Kiterikii,

Meie kuldne piiga on jälle kodus!“

Piiga läks tuppä wõõrasema juurde. Ema ja õde wõtsivad ta lahkest wastu, sest et ta kullaga kaetud oli.

Tüdruk jutustas kõik ära, mis talle juhtunud. Kui wõõrasema kuulis, kuda tema nii rikkaks saanud, tahtis ta oma inetule, laifale tütrele sedasama õnne soowida. Ka tema tütar pidi kaewu ääres kedrama. Ta torikas nõelaga sõrmest were wälja, et lõnga sellega wõida. Siis wiskas ta wärtna kaewu ja kargas ise järele. Ka tema tuli ilusale, haljale aasale, lillede keskele ning käis sedasama teed, mis poolõde enne käinud. Kui ta leiwahju juurde jõudis ja leiwad palusivad, et ta nad wälja tõmbaks, ütles tüdruk: „Teie pärast ei taha ma ennast mustaks teha,“ ja läks edasi.

Siis jõudis ta õunapuul juurde. Õunad ütlesiwad, et nad walmunud olla, ja palusiwad endid maha raputada, kuid piiga wastas: „Seda ma ei tee, õunad wõiksiwad minule pähe kuffuda,“ ja ta läks edasi.

Kui ta emand Holle maja juurde jõudis, ei kartnud ta teda, sest ta oli juba tema pikkadest hammastest kuulnud. Ta kauples ennast sinna tüdrukuts. Esimesel päewal oli ta sõnakuulelik ja wirt ning tegi kõik, mis eit käs kis; ta mõtles lumememne kingituse peale. Teisel päewal hakkas ta laisklema. Kolmandal päewal oli ta juba üsna laisk; ta ei tahtnud hommikul üleski tõusta. Ka eide woodit ei kohendanud ta nõnda kui kord ja kohus on, patju ei floppinud ta mitte nõnda, et suled oleksiwad lennanud. Emand Holle tüdines temast ära ja las kis ta teenistusest lahti. Laisal piigal oli hea meel ja ta arwas, et ka tema peale kullawihma hakkab sadama. Emand Holle wiis ka tema suure ukse juurde. Kui ta ukse läwel oli, kallati talle kulla asemel katla täis pigi kaela. „See on sinu töö palk,“ ütles emand Holle ja pani ukse finni. Laisk tütar tuli koju ja oli pigiga üleni kaetud. Kuff aga laulis kaerwu peal:

„Kiteritti,

Meie pigine piiga on jälle kodus!“

Pigi jäi eluajaks ta külge, ta ei saanud sellest iialgi lahti.

Ribuwitsjalillekene.

Ühel kuningal ja kuningannal ei olnud last. Nad ütlesiwad igapäew: „Oleks meil ka üks laps olema!“ Aga nende soow jäi ainult soowiks. Ükskord läks kuninganna suplema; siis ronis üks konn weest wälja ja ütles temale: „Sinu soow lähed täide; enne kui aasta mööda jõuab, sünnib sinule tütar.“ Kuda konn ette kuulutas, nõnda see ka sündis. Kuninganna sai tütre. Oli väga ilus laps. Kuningas ei teadmudki, mis ta rõõmu

pärast pidi tegema. Ta pani suure pidu toime. Sinna ei kutsunud ta mitte üksi oma sugulasi ega sõpru, vaid ka tarvu naisi, kes siis lapse vastu head ja lahted pidivad olema. Neid oli tema riigis kolmeteistkümme. Kuningal oli ainult kaksteistkümme kuldtaldrekut, millede pealt targad naised pidivad sööma; sellepärast jäi üks kutsumata.

Pidu oli väga tore. Kui ta lõppes, soovisid targad naised lapsela õnne. Üks soovis talle vourust, teine iludust, kolmas rikkust ja kõike, mis maailmas head ja soovitavat on. Üheteistkümnes oli just praegu oma soovi avaldanud, siis astus ka kolmeteistkümnes naine, keda pidule ei olnud kutsutud, saali. Ta oli tige, ja ilma et ta kedagi oleks teretanud wõi kellegi peale wadandanud, hüüdis ta walju häälega: „Kui kuningatütar wiisteistkümme aastat wanaks saab, peab ta omale wärtnaga häda tegema ja surema!“ Sõna lausumata lahkus ta siis jälle saalist. Kõik ehmatasid ja kohkusid ära. Aga kaheteistkümnes naine ei olnud weel oma soovi avaldanud. Teise kurja soovi ta ka tühjakst teha ei wõinud, waid wõis seda ainult nõrgendada. Tema ütles: „Ta ei pea mitte surema, waid sajakst aastaks magama jääma.“

Kuningas armastas oma ainust last ja tahtis teda õnnetuse eest hoida; sellepärast andis ta walju käsu wälja ja käskis oma kuningriigis kõik wärtnad ära põletada. Kuningatütre juures läksid kõik tarkade naiste soovid täide. Ta oli wiisakas, ilus, mõistlik ja rikas. Kes teda aga iganes nägi, pidas teda armsakst ja kalliks.

Sel päewal ei olnud wanemad kodus, kui neiu wiisteistkümme aastat wanaks sai. Sellepärast käis ta lossis igal pool ja läks wiimaks lossitorni. Keerdrepißt ülesse minnes jõudis ta wiimaks ühe wäikse kinnise ukse taha, millel wõti ees oli. Ta teeras ukse lukust lahti. Wäikses toakeses istus wanaeideke woki ees ja kedras linu.

„Tere, wana emake,“ ütles kuningatütar, „mis sa siin teed?“ — „Mina kedran,“ ütles wanaeit pead noogutades.

„Mis riistapuu see on, mis nii lustilijelt keerleb?“ küsis piiga. Siis wõttis ta woki ja tahtis ka kedrada. Waewalt oli ta wärt-nasse puutunud, kui tigeđa targa naise soow täide läks: wär-ten tegi talle häda. Kohe langes kuningatütar woodi peale ja jäi magama. See uni lagunes üle terve lossi laiali. Kuningas ja kuninganna tuliwad just sel filmapilgul koju ja astusiwad saali ning jäiwad kõige oma saatkonnaga magama. Ssegi hobused tal-lis, koerad lossi õue peal, tuwid katusel ja kärbsed seinä peal jäiwad magama. Ka kolde tuli kustus ära, praad ei särisenud enam ja kofal, kes oma poisji liüüa tahtis, jäi käsi siruli ja ta uinus magama. Tuul wakis ära ja puude lehed lossi rohuaias ei liikunud enam.

Kohe hakkas lossi ümber kibuwitsa-mets kasvama. Aasta-aastalt kasvās ta ifka suuremaks, nõnda et lossi enam ei nähtud. Ssegi lipp lossitornis oli waataja filmade eest warjatud. Riigis hakati ilusast kibuwitsalillekeseft räägitama, sest nõnda nimetati kuningatütart. Aga jookkul tuliwad mitu kuningapoega ja taht-siwad kibuwitsa-tihnikust läbi tungida. Aga see oli koguniste wõi-mata, sest kibuwitsad oliwad nii tihedad ja hoidsiwad endid nagu kättega kokku. Noored mehed jäiwad kibuwitsadesse rippuma ja jäiwad koleđa surma.

Sulga aastate pärast tuli jälle üks kuningapoeg sinna maale. Ta kuulis ühte wana meest kibuwitsa-tihnikust rääkiwat, mille taga kuningatütar, ilus Kibuwitsalillekene, magada. Tema magada juba jada aastat ja temaga ühes kuningas ja kuninganna kõige oma saatkonnaga. Wanamehe wanaiša olla ka rääkida teadnud, et mitu kuningapoega olla tahtnud kibuwitsadest läbi lossi tungida, kuid jäänud nende oksadesse rippuma ja leidnud haleda otša. Kuningapoeg ütles: „Mina ei kardä; ma tungin kibuwitsadest läbi ja tahan ilusat Kibuwitsalillekeseft näha.“ See wanake püüdis noortmeest küll hoiatada, aga see ei pannud tema hoiatamist tähele.

Sada aastat oli möödas ja see päew kätte jõudnud, mil kuninglik neuu ärkama pidi. Kui kuningapoeg tihniku juurde jõu-

dis, leidis ta sealt lausa ilusaid lillesid eest. Need awasiwad tema ees tee, nõnda et ta tafistufeta losfi juurde jõudis. Lilled läf-
fiwad wahwa nooremehetaga jälle ristamifi koftu. Noormees leidis, et
hobused tallis ja koerad hoowi peal magasiwad. Katufel maga-
fiwad tuwikesed, pead tiibade all. Losfi fisse jõudes nägi ta kärb-
seid seina peal ja kofta, kelle käfi siruli oli ja poifile kõrwakiilu
tahtis anda, magamast; ka kõogitüdrut, kes musta kana fulgefi
katkunud, istus laua ääres ja magas. Ta läks edasi. Suures
troonifaalis magasiwad kuningas ja kuninganna aujärjet astmetel
ja kõif kuninga saatfond nende lähedal. Igal poolel walitfes
nõiduslit waitus, nõnda et ta oma südame tufumift kuulis. Wi-
maks läks ta losfitorni ja awas selle ukset, mis waitfeset tuppa
wiis. Seal woodi peal magas Ribuwitsalillekene. Noor neiu oli
nii ilus, et noormees oma filmi tema pealt ära ei raatfinud pöö-
rata. Wiimaks andis ta magawale piigale suud.

Kiipea kui tema huuled neiu omadega koftu puutusiwad,
lõi see filmad lahti ja waatas naeratades nooremehet peale. Ta
wiis kuningatütretrepist alla. Siis ärkasiwad kofet kuningas ja
kuninganna ning kõif nende saatfond üles. Terwes losfis algas
elu ja liitumine. Kõif waatasiwad imestades üksteiset otja. Ho-
bused ärkasiwad tallis ja wäristasiwad pika unet enesest ära, ko-
rad losfi õuet peal liigutasiwad saba, tuwid katufel pistiwad
pead tiibade alt wälja, waatasiwad nagu imestades enestet ümber
ja lendasiwad fiis wurinal põllule. Kärbsed hakkasiwad seintet
peal ronima, kõogis kolde peal hakkas praad särifema ja tuli põ-
lema. Koft andis poifile kõrwalopsu, nii et see kifendas, ja tüd-
rut hakkas jälle kana kattuma. Kuningapoja pulmad ilusa Ribu-
witsalillekesetega peeti suure toredusetega ära ja nad elasiwad sur-
mani õnnelikult.

Tuhatriinu.

Ühe rikka mehe naine oli haige. Kui ta tundis, et surm ligi on, kutsus ta oma ainukesed tütre oma woodi ette ja ütles: „Armas laps, jää ikka wagaiks ja heaiks lapsiks, siis aitab sind armas Jumal. Mina waatan taewaft ikka sinu peale ja tahan sinu juures olla.“ Siis suri ta. Tütar käis igapäew ema haul nutmas. Ta jäi ka wagaiks ja heaiks lapsiks. Talw jõudis kätte ja kattis walge lumewaiwaga ema haua kinni. Kui kewade kätte jõudis, wõttis isa teise naise.

See oli leff naine ja ta tõi kaks tütart mehe majasse. Need oliwad näoft küll ilusad ja priskeid, aga südame poolest tigejad ja mustad. Waesel lapsel algas nüüd tibe elu. „Kas see rumal plika peab meie juures toas istuma,“ ütlesiwad pool-õed; „kes süüa tahab, peab seda ka teenima. Ta peab kõõgitüdrukuts hakkama ja toast wälja kolima!“ Waeselapse ilusad riided wõeti seljast ära ja talle anti hall rüü selga ning puukingad jalga. „Waadake seda uhket preilit, kui toredaste ta riides on!“ ütlesiwad naerdes ja pilgates pool-õed ning miisiwad ta kõõki. Seal pidi ta päewa läbi rasket tööd tegema. Ta tõusis juba enne päikese tõusu üles, kandis wett, tegi tuld, pesi pesu ja keetis toitu. Pool-õed kiusasiwad teda sealjuures, kuida nad aga ostasiwad. Nad kallasiwad erneid ja läätsmeid koldesse tuha sisse, mida waenelaps ükskhaawal ära pidi noppima. Ohtul, kui ta päewatööft wäsinud oli, pidi ta tuha sees magama, sest et teda woodisje ei lastud. Et ta sellepärast alati tuhane oli, hakkasiwad pool-õed teda Tuhatriinuks nimetama.

Isa läks kord laadale ja küsis naise tütarde käest, mis ta neile laadalt pidi tooma. Üks ütles: „Too mulle ilusad riided,“ teine aga: „too minule pärlid ja kalliskirwa.“ — „Aga mis sina soowid, Tuhatriinu?“ küsis isa. — „Too minule see oks, mis koju tulekul kõige enne sinu kübarat puudutab.“ Isa ostis naise tütardele toredad riided, pärlid ja kalliskirwa. Kui ta koju tulles met-

jaft läbi sõitis, tõmbas üks pähkkipuu oks tema kübara peast maha. Selle oksa murdis ta ära ja tõi koju Tuhatriinule.

Koju jõudes andis ta naise tütardele, mis need soovimud, Tuhatriinule andis ta aga pähkkipuu oksa. Tütar tänas selle eest, läks ema hualle ja istutas oksa sinna maha. Siis nuttis ta fi-

„...Meie läheme kuninga lossi pidule.“

bedaste ja kastas oma piisaratega puuoksa. See kasvas suureks puuks. Tuhatriinu käis igapäew kolm korda selle puu all. Ta nuttis ja palvetas seal. Igapäev lendas üks valge linnuke pähkkipuu oksa ja kui Tuhatriinu midagi soovis, siis viskas lind selle puu otjaft tema kätte.

Üksford pani kuningas pidu toime, mis kolm päeva pidi wältama. Terwest kuningriigist kutsuti kõige ilusamad neiud pidule, kellede seasft kuningapoeg omale pruudi pidi otjima. Ka naise tütreid kutsuti pidule. Kui nad seda kuulsiwad, ütlesiwad nad Tuhatriinule: „Kammi meie pead, pane meile kingad jalga ja pandlad iluste kinni, sest meie läheme kinga lossi pidule.“ Tuhatriinu tegi, mis kästi. Aga ta nuttis haledaste; sest tema oleks ta hea meelega pidule läinud. Ta palus wõõrasema, et see ta teda pidule laseks.

Ema ütles: „Sina, Tuhatriinu, oled must ja tolmune, ja tahad pidule minna? Sinul ei ole riideid ega kingasi ja tahad pidul tantsida!“ Kui Tuhatriinu ikka palus ja murus, ütles wõõrasema: „Mina kalkan waagnataie läätseid koldesse tuha sisse; kui sa need kahe tunniga sealt ära nopid, siis wõid sa pidule minna.“ Tuhatriinu läks takka-uksest rohuaeda ja hüüdis: „Wagurad tuitesed, turteltuitesed ja kõik linnud, kes taewa all lendate, tulge ja aidake minul läätseid tuha seest noppida.“

Sead pange patta,
Salwad jõoge ära.“

Üksnast lendasiwad kaks tuid kõõki, siis turteltuid ja kõige wiimaks lendas ja wurises kõiksugu lindusi kõõgis. Kõik korjasiwad tuha seest läätseid. Waewalt oli üks tund mööda jõudnud, siis oli töö walmis ja linnud lendasiwad ära.

Piiga wiis läätseid waagnaga wõõrasema kätte. Ta oli rõõmus ja uskus, et nüüd pidule wõib minna. Aga wõõrasema ütles: „Ei, Tuhatriinu, sinul ei ole piduriideid ja sina ei oska tantsida. Sind naerdakse seal wälja.“ Kui piiga wäga nuttis ja palus, ütles wiimaks wõõrasema: „Kui sina ühe tunniga kaks waagnatait läätseid tuha seest ära nopid, siis wõid sina pidule minna.“ Aga ta mõtles ise: „Seda ta üialgi teha ei juuda.“ Tüdruk läks jälle rohuaeda ja hüüdis: „Wagurad tuitesed, turteltuitesed ja kõik linnud, kes te taewa all lendate, tulge ja aidake minul läätseid tuha seest noppida.“

Head pange patta,
Halvad sööge ära."

Uknast lendasivad kaks walget tuid, siis kaks turteltuid ja wiimaks kõitfugu lindusi kõõki. Nad otsisivad läätseid tuhast wälja ja panivad waagnasse. Enne kui pool tundi möödas oli, oli nende töö tehtud ja nad lendasivad ära.

Tuhatriinu wiis waagnad wõdrasema kätte. Ta oli rõõmus ja arwas, et ta nüüd ikka pidule saab. Aga tige wõdrasema ütles: „Ei, mu laps, sinul ei ole piduriideid ja sina ei oska tant- siba; ja oleksid seal meile ainult häbits.“ Siis pööras ta wae- sele-lapsele selja ja läks oma kahe tütrega pidule.

Kui teised kõik kottu ära olivad, läks piiga ema hauale pähklipuu alla ja hüüdis:

„Raputa, raputa, puute,
Hõbedat ja kulda mu peale!“

Walge linn wiskas toreda hõbedast ja kullast kleidi ja siidist, hõbedaga tikitud kingad noore neiu ette. Ta pani enda ruttu riidesse ja läks pidule. Wõdrasema ja õed ei tundnud teda ära, waid arwasivad teda mõne wõõra kuninga tütre olevat. Kuldses kleidis oli ta wäga ilus. Tuhatriinu peale nad ei mõelnud ju- gugi, waid arwasivad teda kodukolde ääres konutawat. Kuninga- poeg läks temale wastu, andis talle kätt ja tantsis ainult temaga. Kellegi teise iludusega ta ei tantsinud ega lastnud ka piiga kätt lahti. Kui mõni noormees Tuhatriinut tantsuma kutsus, ütles ku- ningapoeg: „See on minu neiu, sellega tantsin mina.“

Tantshides ja lõbutshedes wiibis Tuhatriinu õhtuni pidul; siis tahtis ta koju minna. Kuningapoeg ütles temale: „Mina tulen sind saatma.“ Ta tahtis näha, kus wõõras neiu elab. Piiga põgenes tema juurest ära ja läks tuwimajasse. Kuningapoeg oo- tas, kuni Tuhatriinu isa koju tuli. Siis ütles ta temale, et wõõ- ras neiu tuwimajasse olevat põgenenud. Isa mõtles: „Ega see ometi Tuhatriinu olnud.“ Nad lõhkusiwad tuwimaja ära, kuid sealt ei leidnud nad kedagi. Kui nad tuppä läksiwad, oli Tuha- triinu kõõgis kolde ääres, mille kohal tume lamp põles. Tuha-

triinu läks tuvimaja takka uksest wälja ning jooksis ema hauale pähklipuu alla, wöttis toreda kleidi seljast ära ja pani oma wanad riided selga ning tuli koju tagasi.

Teisel päewal läksiwad wanemad ja õed jälle pidule. Tuhatriinu läks jälle ema hauale ja ütles:

„Raputa, raputa, puute,
Hõbedat ja kulda mu peale.“

Walge lind andis waesele-lapsele weel toredama kleidi kui eila. Kui ta selles kleidis pidule ilmus, imestas tema iludust igamees. Kuningapoeg tantsis sel päewal jälle ainult temaga ega lahkunud temast sammugi. Kui teised piigat tantsima kutsusiwad, ütles kuningapoeg: „See on minu neiu, temaga tantsin mina.“

Õhtul tahtis piiga koju minna, kuid kuningapoeg läks talle järele ja tahtis näha, kus ta elab. Tuhatriinu jooksis maja taha rohuaeda. Seal oli ilus suur pirnipuu magusat wilja täis. Sinna otsa ronis noor neiu ja kuningapoeg ei teadnud, kuhu neiu jäi. Kui majaisa koju tuli, ütles noormees: „Wõõras neiu jooksis rohuaeda; mina usun, et ta pirnipuu otsas on.“ Jälle mõtles isa: „Ega see ometi Tuhatriinu olnud.“ Ta raius pirnipuu maha. Aga selle otsas ei olnud kedagi. Kõõki tulles leidsiwad nad Tuhatriinu mustades riietes kolde äärest tuha sees. Aga ta põgenes, kui ta aeda oli läinud, pirnipuu otsast ära, läks pähklipuu juurde ja andis toreda kleidi linnule tagasi ning pani oma halli rüü selga.

Kui wanemad ja õed kolmandal päewal ära oliwad läinud, läks Tuhatriinu jälle ema hauale ja ütles pähklipuule:

„Raputa, raputa, puute,
Hõbedat ja kulda mu peale!“

Lind andis Tuhatriinule nüüd nii toreda kleidi, et keegi enne niifugust ei olnud näinud. Ta kingad oliwad selgest kullast. Kui ta selles kleidis pidusaali ilmus, ei teadnud pidulised, mis nad imestuse pärast pidiwad ütleva. Kuningapoeg tantsis ka nüüd ainult temaga. Kui teised nooredmehed piigat tantsima kutsusiwad, ütles kuningapoeg: „Selle neiega tantsin ainult mina.“

Õhtul tahtis kuningapoeg teda jälle saatma minna. Noor neiu jooksis ära, nõnda et kuningapoeg teda kätte ei saanud. Aga noormees tarvitas kavalust ja laskis losjitrepi paksult ära pigitada. Pögenedes jäi noore neiu pahema jala king pigi sisse. Kuningapoeg sai selle kätte. See oli imewäikene ja kena, selgest kullast. Teisel hommitul läks ta sellega Tuhatriinu isa juurde ja ütles: „Minult see neiu saab minu abikaasaks, kelle jalga see king sünnib.“

Wõõrad-õed olivad väga rõõmsad, sest neil olivad ilusad väikesed jalad. Wanem õde läks magamiskambrisse ja tahtis kinga jalga katsuda. Ema oli tema juures. Aga king oli liig väikene, — tema suur warwas ei mahtunud sinna sisse. Ema ütles: „Lõika warwas ära; kui sa kinga proua oled, siis ei tarvitse ja ilmaški jala kääia.“ Tüdruk lõikas warba ära, kannatas valu wälja ja pistis jala kinga sisse ning läks kuningapoja juurde. See wõttis oma pruudi ja ratsutas temaga ära. Nad läksiwad Tuhatriinu ema hauast mööda. Pähklipuu otsas olivad kaks walget tuwi; need hüüdsiwad:

„Pange tähele, waadake,
King on liiga väikene;
Seeft on ta ka werine...
Su õige pruut jäi kodusse!“

Kuningapoeg waatas piiga jalga ja nägi kingast werd wälja woolawat. Ta pööras ümber, wiis ebapruudi koju tagasi ja ütles, et see õige pruut ei olla, waid teine õde pidada kinga jalga katsuma. Müüd läks noorem õde magamiskambrisse. Tema warwas mahtus küll kinga sisse, aga kand oli liig suur. Ema ütles: „Lõika kannad küljest tükk ära, pane king jalga ja kannata valu wälja.“ Tütar tegi ema õpetuse järele ja läks siis kuningapoja juurde. Noormees pani piiga oma hobuse selga ja ratsutas temaga kodu poole. Kui nad pähklipuust mööda läksiwad, olivad selle offadel kaks tuwi ja need hüüdsiwad:

„Pange tähele, waadake,
King on liiga väikene;
Seeft on ta ka werine...
Su õige pruut jäi kodusse!“

Kuningapoeg nägi, et neiu kingast veri wälja jooksis ja walge juka punaseks oli wärwinud. Ta pööras ümber ja wiis ka selle tütre koju tagasi ja ütles: „See ei ole õige pruut. Kas teil enam tütreid ei ole?“ — „Ei ole,“ kostis isa, „ainult minu esimese naise tütar — Tuhatriinu on veel, aga see ei wõi ialgi Teie õige pruut alla.“ Kuningapoeg tahtis, et ka see pidi wälja tulema. Aga wõõrasema ütles: „Ta on väga must, meie ei julge teda näidata.“ Kuningapoeg jäi aga oma nõudmise juurde ja Tuhatriinu pidi wälja tulema. Piiga pesi oma näo ja käed puhtaks. Siis läks ta kuningapoja juurde ja kumardas aupaklikult. Noormees andis kinga noore neiu kätte. Piiga istus järile, pani jala pingi peale, tõmbas raske puutinga jalast ära ning pani siis kuldkinga jalga. See oli talle nii paras, otsekui tema jala järele walatud. Kui piiga püsti tõusis ja noormees tema nägu nägi, tundis ta koha ära, et tema seesama neiu oli, kellega ta pidul oli tantsinud. Noormees ütles: „See on minu õige pruut!“ Wõõrasema ja tema tütreid ehmatastiwad ära ja olivad furnukahwatud. Kuningapoeg pani Tuhatriinu hobuse selga ja ratsutas temaga oma lossi. Kui nad päiklipuust mööda sõitstiwad, hüüdsiwad kaks tuwi selle otstast:

„Pange tähele, waadake,
Ei king ole enam wäikene!
Ka seeft ei ole ta werine...
Nüüd õige pruut läeb kodusse!“

Siis lendastiwad nad Tuhatriinu peale, üks tema paremale ja teine pahemale õlale, ja sinna nad ka jäiwad.

Kui kuningapoja pulmi peeti, tuliwad ka wõõrad-õed pulma. Kui pruutpaar kirikusse läks, käis wanem õde pruudi paremal ja noorem õde tema pahemal poolel. Aga tuwid nokkisiwad neil kummagil ühe silma peast ära. Kui nad pärast laulatamist kirikust wälja tuliwad, oli wanem õde pahemal ja noorem õde paremal poolel. Tuwid nokkisiwad nendel ka teise silma peast wälja. Nad jäiwad oma tageduse ja walstuse pärast eluajaks pimedaks.

Kuningas Räästahabe.

Ühel kuningal oli nõiduslik ilus, aga ka kõrgi meelega tütar. Keegi kosilane talle ei meeldinud. Ta saatis ühe nooremehe teise järele minema ja palkas neid veel peale kauba. Kord pani kuningas toreda pidu toime ja kutsus kõik kosja-ealised noored mehed ligidalt ja kaugelt pidule. Need seati kõik au ja seisuse järele ritta. Kõige esimesesse ritta kuningad, siis hertsogid, siis würstid, nende järele krahwid ja wabaherrad ning kõige wiimaks muud aadelimehed. Kuningatütar wiidi nende ridade wahelt läbi, aga tema leidis igahühe juures midagi laita. Iseäranis pidi üks noormees, kellele kõige ülem aukoht antud, tema pilget kuulma. Sellel oli kaunis pikk lõug ja kuningatütar ütles: „Selle lõug on nagu räästa noff.“ Sest ajast peale hakati teda kuningas R ä ä s t a h a b e m e e s hüütama. Kui kuningas nägi, kuda tütar kõiki kosilasi palkas ja noorimehi, kes pidule tulnud, naeris, jai ta wihafeks ja wandus, et ta tütre esimesele kerjusele, kes üle tema läwe astub, mehele paneb.

Paar päewa pärast pidu tuli üks mängumees kuningalosji afna alla; ta mängis ja laulis ja palus omale andi. Kuningas käskis teda tuppa kutsuda. Marustes riietes mängumees läks kinga losji ja laulis seal kinga ja tema tütre ees. Kuningas ütles: „Sinu laul meeldib minule, sellepärast annan ma oma tütre sinule naiseks.“ Seda kuuldes ehmatas kuningatütar. Aga kuningas ütles: „Mina olen wandunud, et ma sinu sellele kerjusele, kes kõige enne minu losji tuleb, naiseks annan, ja ma tahan oma wannet ka pidada.“ Tütre nutt ja palwed ei aidanud midagi. Öpetaja kutsuti losji ja kuningatütar laulatati mängumehele naiseks. Pärast laulatamist ütles kuningas oma tütrele: „Küüd pead siit lahkuma, kerjuse naine ei wõi kinga losjis elada.“

Mängumees wõttis oma nooriku käe kõrwale ja wiis ta losjist ära. Noor naine pidi jala käima; kui nad ühte suurde metsa jõudsiwad, küsis noorik, kelle omandus see mets on. Mees ütles,

et see kuningas Räästahabeme omandus olewat ja nüüd ka tema omandus oleks, kui ta sellele kuningale naiseks oleks läinud. Noorik kahetseks nüüd küll, et ta Räästahabet vastu ei olnud võtnud.

Siis läksivad nad üle kena heinamaa. Jälle küsis noorik, kelle heinamaa see olla, ja sai vastuseks, et see kuningas Räästahabeme omandus olla ja nüüd ka tema pärast oleks, kui ta kuningale naiseks oleks läinud. Küll kahetseks waene noorik, kuid see ei aidanud enam midagi.

Wiimaks jõudsid nad suurde, toredasse linna. Noor naine küsis: „Kelle tore linn see on?“ — „See on kuningas Räästahabeme pealinn,“ kostis mees. „Kui sa temale naiseks oleksid läinud, siis võiksid sa nüüd siin elada.“ — „Oh ma waene, õnnetu,“ kurtis naine, „miks ei läinud ma kuningas Räästahabeme prouaks!“

„Kuule, naine,“ ütles mängumees, „mina seda ka ei jalli, et sa teist omale meheks soovid ja minuga rahul ei taha olla. Kas mina ei ole sinule hea küll?“ Wiimaks jõudsid nad ühe väikse majakese juurde ja noorik küsis: „Kelle see väike majakese on?“ Mängumees kostis: „See on minu ja sinu maja; siin peame nüüd elama.“ Üks oli nii madal, et noorik kumardades sinna sisse pääsis. „Kus meie teenrid on?“ küsis kuningatütar. „Teenrid?“ ütles mängumees; „teenrid ei ole meil tarwis; sina pead ise kõik majatalitused korras pidama. Pane kohe pada tulele ja keeda leent, — minu kõht on tühi ja ma olen väsinud.“ Kuningatütrel ei olnud aimugi, kuida seda tegema peab; sellepärast pidi mees talle abiks olema. Kui nad jõonud olivad, siis läksivad nad magama. Hommiku vara pidi noorik üles tõusma ja majasju hakkama talitama.

Rõnda elades olivad nad paari päevaga oma tagavara ära jõonud. Mängumees ütles: „Kuule, naine, nii asi ka ei lähe, et meie kõik tagavara ära jõome ja midagi ei teeni. Sa pead korwisi hakkama tegema.“ Siis läks ta metsa korwivitsu tooma. Noorik hakkas korwisi punuma. Aga kõwad witsjad tegiwad ta käed weriseks. „Ragu näha,“ ütles mees, „ei saa sina selle töoga

toime. Haffa fedrama, ehk lähed see paremine." Naine wõttis woki ja haffas fedrama. Aga kõwa lõng lõikas tema õrnade sõrmede sisse, nõnda et need weriseks läksiwad. Mees ütles: „Sina ei kõlba ühelegi tööle; mis ma sinuga pean tegema? Hea küll, ma haffan pottidega kauplema. Sina pead turul pottisi müüma.“

„Sa taewake,“ mõtles noorik, „kui inimesed minu isa riigist turule tulewad ja mind näewad pottisi müümas, küll nad mind siis pilkawad.“ Aga parata ei olnud midagi, — ta pidi seda tegema, kui ta nalga ei tahtnud surra. Esimesel päewal läks asi wäga hästi. Inimesed ostiwad noore, ilusa naise käest kõik potid ära ja maksiwad nende eest hea hinna. Paljud maksiwad küll raha, kuid kauba andsiwad nad tagasi. Mängumees elas oma naisega nüüd sellest rahast, niikaua kui see ette läi; siis ostis mees jälle hulga pottisi. Naine läks nendega turule, istus sinna ühe nurga äärde maha ja haffas müüma.

Aga üks joobnud soldat ajas hobusega tema pottide otsa ja tegi kõik puruks. „Mis nüüd saab?“ hädaldas noorik, „mis saab minu mees ütleva!“ Ta jooksis koju ja rääkis mehele, mis suur õnnetus talle turul juhtunud. „Kes seda enne on näinud, et pottidega turu nurgale istutakse?“ ütles mees. „Jäta oma nutt; ma näen, et sina mingile tööle ei kõlba. Aga sa saad teise töö. Mina käisin täna kuninga lossis kuulamas, kas sinna kõögitudrukut tarwis ei lähe. Sind lubati kõhutäie eest sinna tööle wõtta.“

Kuningatütar oli nüüd kõögitudrukuts; ta pidi kokale abiks olema ja kõige raskemad tööd ära tegema. Ta õmbles oma taskudesse potid; nende pottidega wiis ta selle toidu koju, mis temast üle jäi, ja toitis sellega iseennast ja oma meest.

Kuninga wanema poja pulmad jõudsiwad kätte. Waene noorik läks saali ukse taha ja tahtis seda toredust näha. Kui küünlad põlema pandi ja üks wõõras ifka toredam kui teine saali astus, mõtles waene kuningatütar oma kurwa saatuse peale ja kahetjes, et ta nii kõrk ja uhke oli olnud. Sellepärast oli ta nüüd waesuse ja alanduse sisse tõugatud. Teenrid kandsiwad magusaid toitusi wõõrastele ette. Nende lõhn tungis waele naise ninasse.

Teenrid wistasiwad ka temale mõne tükkese, mis ta pottidesse pani ja koju tahtis wiia.

Korraga astus kuningapoeg sisse; tal olivad siidist ja sammetist riided seljas ning kuldtee kaelas. Kui ta ilusat noort naist ukse taga nägi, hakkas ta selle käest kinni ja tahtis teda tantsima wiia. Moorik punnis küll wastu ja oli kohkunud, sest kuningapoeg ei olnud keegi muu kui kuningas Räästahabe, kes teda kosi-mas käinud, kellele tema aga korwi oli andnud. Wastupunnimine ei aidanud midagi; kuningas wiis ta iftagi saali. Taskude pael läks katki ja taskud kukusiwad kõige pottidega saali põrandale ja nende siju pritsis laiali. Seda nähes hakkasiwad pidulised naerma ja pilkama. Moorikul oli nii häbi, et ta tuhat sülba sügawale maa alla oleks soowinud wajuda.

Ta jooksis saalist välja ja tahtis ära põgeneda. Aga üks mees sai ta trepi peal kätte ja tõi tagasi. Jällegi oli see kuningas Räästahabe. Kuningas ütles lahkest: „Mina olen see mängu-mees, kellega sina wiletsas hurtsikus elasid. Sinu pärast panin ma omale kerjuseriided selga. See soldat, kes sinu potid puruks rafhutas, ei olnud keegi muu kui mina. See sündis kõik sellepärast, et sinu kõrki ja uhket meelt alandada ja nuhelda.“

Nuttes ütles noor naine: „Mina olen suurt ülekohut sinu wastu teinud; ma ei ole wäärt, et sa mind omale naiseks wõtaksid.“ Kuningas kostis: „Ole rahul; nüüd on pahad päewad möödas ja meie peame pulmi.“ Siis tuliwad kojaneitsid ja paniwad talle toredad riided selga. Mooriku, nüüd kuninganna isa, tuli kõige oma saatkonnaga ja soowis temale õnne. Nüüd alles algas õige rõõm. Eks oleks tore, kui ka meie seal oleksime olnud?

Leitudlind.

Ord läks üks metsawaht jahi peale ja kui ta metsa jõudis, kuulis ta eemalt lapse kisa. Ta läks sinnapoole, kust hää tuli, ning jõudis wiimaks suure puu juurde, mille otsas väikene laps nuttis. Ema oli lapsega puu alla magama jäänud ja röövlind oli last ema süles näinud. Ta lendas magajate juurde, wõttis lapse oma küünte wahel ja wiis suure puu otsa. Kui ema ärkas ja last ei leidnud, läks ta nuttes ära.

Metsawaht tõi lapse puu otsast maha. Ta kuulas igal pool tema ema järele, aga ei leidnud teda kuski. Siis wõttis ta väikse tüdrukuga oma tütreks ja kaswatas oma Leeni sellis üles. Et ta lapse puu otsast leidis ja lind ta sinna oli wiinud, pani ta temale Leitudlind nimeks. Lapsed armastawad üksteist väga ja kui nad teineteist ei näinud, oliwad nad kurwad.

Metsawahil oli üks wana kõogitüdruk, Sanne nimi. See kandis ühel õhtul kaewust wett. Leeni nägi seda ja küsis: „Sanne, miks ja nii palju wett tuppä kannad?“ — „Kui ja seda kelle-gile ei üttele, siis räägin seda sinule.“ Leeni lubas waitida ja Sanne ütles: „Kui metsawaht homme hommikul metsa jahi peale lähed, panen ma wee katlasse keema ja wiiskan Leitudlinnu sinna sisse ning keedan ära.“

Metsawaht läks hommiku wara jahi peale, kui lapsed alles magasiwad. Leeni ütles Leitudlinnule: „Kui sina mind maha ei jäta, siis ei jäta ka mina sind!“ Leitudlind ütles: „Seda ei tee mina ialgi.“ Siis ütles Leeni: „Wana Sanne kandis eila õhtul wett tuppä ja kui ma temalt küsisin, mis ta nii palju weega teeb, lubas ta minule seda öelda, kui mina seda kelle-gile ei räägi. Mina lubasin waitida ja tema ütles siis, et ta sind wee sees tahab ära keeta. Tõuseme nüüd ruttu üles, paneme riidesse ja põgeneme ära.“

Lapsed põgenesiwadki kottu ära. Kui wegi katlas kees, läks wanapiiga laste magamisekambrisse ja tahtis Leitudlinnu

keeva wee katlasse viia. Aga mõlemad woodid olivad tühjad. Nüüd oli kurjal tüdrukul hirm nahas. „Mis ma siis pean tegema, kui peremees koju tuleb ja lapsed kadunud on?“ ütles ta. „Nad peavad kohe sinni wõetama ja koju toodama!“

Ta saatis kolm sulast lapsi taga ajama. Väikesed tüdrukud istusiwad metsa ääres. Kui nad sulaseid nägivad tulewat, ütles Leeni: „Kui sina mind maha ei jäta, siis ei jäta ka mina sind.“ — „Seda ei tee mina iialgi,“ ütles Leitudlind. Leeni ütles: „Muuda sina ennast roosipõõsaks ja mina muudan enese roosidieks sinna külge.“ Kui sulased metsa äärde jõudsiwad, ei näinud nad seal muud kui roosipõõsast roosidiega. „Siin ei ole midagi leida,“ ütlesiwad nad, läksiwad siis koju ja rääksiwad tüdrukule, mis nad näinud.

„Teie tolad,“ ütles wanapiiga, „roosipõõsa oleksite teie maha pidanud lõikama ja roosidie koju tooma. Minge ruttu ja tehke seda.“ Sulased läksiwad teist korda lapsi otsima. Kui need sulaseid kaugelt nägivad tulewat, ütles Leeni: „Kui sina mind maha ei jäta, siis ei jäta ka mina sind.“ Leitudlind ütles: „Seda ei tee mina iialgi.“ — Leeni ütles: „Muuda sina ennast kirikuks ja mina muudan enese pärjaks kiriku seina peale.“ Kui sulased metsa jõudsiwad, ei leidnud nad seal muud kui kiriku ja pärja selle seina peal. Nad ütlesiwad: „Siin ei ole meil midagi hakkamist, lähme koju!“ Kui nad koju jõudsiwad, küsis tüdruk, mis nad leidnud. Sulased ütlesiwad, et nad midagi muud iseäralikku pole leidnud kui kiriku ja pärja selle seina pealt.

„Teie rumalad,“ tõreles wana piiga, „miks teie kirikut ära ei laotanud ja pärja koju ei toonud?“ Röögitüdruk läks nüüd sulaste seltsis lapsi otsima. Kui lapsed sulaseid nägivad tulewat ja ka wana Sanna nende järele komberdawat, ütles Leeni: „Leitudlind, kui sina mind maha ei jäta, ei jäta ka mina sind.“ — „Seda ei tee mina iialgi,“ ütles Leitudlind. „Siis ütles Leeni: „Saa sina tiigiks ja mina muudan enese pardiks tiigi peale.“ Wana nõid tuli tiigi juurde, heitis selle äärde maha ja hakkas seda tühjaks jooma. Part ujus aga ruttu tema juurde, haaras

ta peast finni ja tõmbas ta tiiki. Sinna uppus kuri nõid ära. Lapsed läksivad siis koju ja olivad südamest rõõmsad, et taga-kiusaja käest eluga pääsesivad. Kui nad veel surnud ei ole, siis elavad nad praegu.

Pöialpois.

Siis oli ühel rätsjepal väike pöidlapiikune poeg. Et ta nii väike oli, sellepärast hüüti teda pöialpoisiks. Väikene mees oli aga südikas pois ja ta ütles isale: „Kuule, isa, mina tahan maailma näha.“ — „See on õige, mu poeg,“ ütles isa ja võttis sukandela, pani sellele laki ja pea otsa ning ütles: „Võta see omale tee peale odaks kaasa.“ Pois tahtis enne kottu lahkimist veel süüa ja läks kõõki vaatama, mis ema keedab. Pada oli wäsi tulele pandud. Poeg küsis: „Ema, mis sa täna keedab?“ — „Waata ise,“ ütles ema.

Pöialpois ronis kolde peale ja waatas patta. Ta sirutas kaela wäga kaugele paja kohta; kange leemaur wiis ta enesega ühes korstnast wälja. Esmalt hõljus ta õhus auru sees ja kukkus siis maha. Nüüd oli ta juures maailmas. Tema rändas siin ja seal ja läks wiimaks ühe rätsjepa juurde tööle. Seal anti talle halwaste süüa. „Meistri-emand,“ ütles ta, „kui sa minule paremine süüa ei anna, siis lähen mina teie juurest ära. Homme hommikul kirjutan ma kriidiga teie ukse peale: Palju kartulid, wähe liha; jumalaga, kartulituningas.“

„Mis sa tahad, kilgike?“ ütles meistri-emand. Ta sai tige-daks, võttis kaltju kätte ja tahtis sellega pöialpoisfi lüüa. Väikene mees puges ruttu sõrmkübara alla, wähtis sealt wälja ja näitas meistri-emandale keelt. Emand tahtis väikest mäsajat finni võtta. Pois hüppas aga kaltju sisse, mis emanda käes oli. Kui ta kaltju seest teda otsima hakkas, kargas pois sealt wälja ja

laua prao wahele. „Se, he, meistri emand,“ hüüdis ta ja pistis oma pea wälja. Kui emand teda lüüa tahtis, siis puges ta laua laekasse. Wiimaks sai emand tülitegija ometi kätte ja wiskas ta uksest wälja.

Rännates jõudis rätsepake suurde metsa. Seal tuli talle trobikond rööwliid vastu. Kui nad pöialpoisfi nägivad, mõtles-

„Minugi pärast, mina tulen teiega.“

wad nad: „Sihute wäike mehike wõib meile muutruuaks olla ja läbi wõtmeangu pugeda.“ Siis hüüdsiwad nad: „Kuule, koljat, tule meie hulka ja mine tuninga warandusekambrisse, meie tahame selle tühjaks warastada. Sina wõid sinna sisse pugeda ja raha wälja wifata.“

Pöialpois jäi mõtlema ja ütles siis: „Minugi pärast, mina tulen teiega.“ Siis läks ta rahakambri ukse taha ja vaatas, kas sellel auku sees ei ole. Ta leidis nii suure augu, kust ta läbi mahtus. Ta tahtis sedamaid sisse pugeda. Naks meest olivad aga ukse ees mahiks. Üks ütles pöialpoissi nähes: „Vaata, kui suur, inetu ämblik seal ronib; mina tallan ta surmiks.“ — „Lase waene loom elada,“ ütles teine, „tema ei ole sinule midagi paha teinud.“

Pöialpois puges läbi augu warandusekambrisse. Ta awas selle akna, mille taga rõõwolid ootasivad, ja wiskas neile ühe taalri teise järele wälja. Kui ta parajaste tööl oli, kuulis ta kuningat tulewat, kes oma warandusekambrit tahtis waadata. Kuningas leidis, et palju raha oli kaduma läinud, kuid ta ei teadnud, kes seda warastanud. Luff ja riiv olivad terwed ja üks hästi hoiatud. Ta läks ära ja ütles wahtidele: „Pange tähele: keegi käib siit raha warastamas.“

Kui pöialpois jälle tööle hakkas, kuulsivad wahid warandusekambri raha kõlinat. Nad läksivad kohe sinna sisse ja tahtsivad warast tabada. Aga wäikene mees, kes neid tulema kuulis, oli weel usinam, jooksis ühte nurka ja puges taalri taha warjule, nii et wahid teda ei näinud. Ta kuwas neid ja hüüdis: „Siin ma olen!“ Sel wiisil narris ta neid tükk aega, jooksis ühest nurgast teise ja hüüdis ikka: „siin ma olen.“ Kui wahid sinna waatama läksivad, oli ta juba teises nurgas. Wiimaks wäsiswad wahid ära ja läksivad wälja.

Wiimaks oli warandusekamber tühi. Kui ta wiimase taalri aknast wälja wiskas, wibutas ta seda enne mitu korda, wiskas ta alla ja kargas ise taalri peale ja kukkus temaga ühes maha. Rõõwolid ütlesivad: „Sina oled tõeste suur kangelane; kas sa ei taha meie pealikuks hakata?“ Pöialpois tänas neid selle au eest ja ütles, et tema enne maailma näha tahtwat. Rõõwolid jagasivad saagi ära. Pöialpois nõudis enesele ainult ühe penni, sest rohkem ei jaksanud ta kanda.

Ta wöttis oma oda kätte, jättis rööwliid jumalaga ja läks edasi. Mõne meistri juures tegi tema ka tööd, aga töö ei tahtnud talle hästi maitseada. Wiimaks hakkas ta ühte wõõrastemajasse sulaseks. Tüdrukud teda ei sallinud: nemad teda ei näinud, aga pöialpois nägi kõik, mis tüdrukud salaja tegiwad. Ta rääkis peremehele, mis tüdrukud taldreku pealt wõtnud wõi keldrist toonud. Need ütlesiwad aga ähwardades: „Dota ja, kilginägu, küll meie sinule näitame!“ Siis pidasiwad nad salaja nõu, kuda talle niuanipsu teha.

Kui üks tüdruk koplis niitis, nägi ta pöialpoisji seal luusiwat ja rohukõrja mööda roniwat. Ta määsis wäikese mehe rohu sisse, pani rohu kotti ja läks wiskas lauta lehmade ette. Üks juur must lehm neelas ta terwelt ära, kusjuures see palju häda ei saanud. Aga lehma kõhus ei meeldinud elu talle sugugi: seal oli hirmus pime. Kui lehma lüpseti, hüüdis tema:

„Sirr, sorr täis,
Kas lüpsit on ju täis?“

Aga ta häält ei kuulnud. Pärast tuli peremees lauta ja ütles: „Homme tuleb must lehm ära tappa.“ Pöialpois hakkas kartma ja hüüdis heleda häälega: „Laske mind wälja, mina olen musta sees!“ Peremees kuulis ta häält küll, aga ei teadnud, kust see tuli. „Kus ja oled?“ küsis peremees. „Musta sees,“ kostis pöialpois. Peremees ei saanud aru, mis see tähendas, ja läks ära.

Teisel hommitul tapeti lehm ära. Kui lehma lõhki lõigati ja tükkideks raiuti, ei tabanud pöialpoisji üksi hoop. Ta sattus worstiliha hulka. Kui lihunik liha peeneks hakkas hakkima, siis kisendas wäike mehike: „Ära tugewaste löö! ära tugewaste löö: mina olen siin all.“ Hakkimisemüdina juures ei kuulnud seda keegi.

Pöialpois oli hädas. Aga häda teeb jalad alla. Ta hüppas osawaste hakknugade wahelt läbi ja pääsis terve nahaga ära. Kuid wabaks ei saanud ta weelgi: tema topiti ühes lihaga worsti-

foolikasse. See korter oli väga kitsas. Worst riputati korstnasse suitssema; seal läks tal aeg igavaks.

Talwel wõeti worst korstnast maha ja pandi lauale wõõra ette. Kui perenaine worsti tükkideks lõikas, oli pois is ettewaatlik, et kaela wälja ei sirutanud. Muidu oleks perenaine ta pea ära wõinud lõigata. Wiimaks pääsis ta worstist wälja ja jooksis ära.

Sinna majasse ei tahtnud ta kauemaks jääda, kus ta käsi nii halvaste oli käinud. Ta läks jälle rändama. Kuid kuu ta wabadus ei kestnud. Rebane tuli talle wastu ja nälpas ta suhu. „Reinuwader,“ hüüdis ta, „lase mind lahti; mina olen sinu suus.“ — „Sinul on õigus,“ ütles rebane, „sinust ma ometi head suutäit ei saa. Ainult sel tingimisel lasen ma sinu lahti, kui sa oma isa kanad minule lubad.“ — „Südamest hea meelega,“ ütles wäike mehike, „kanad pead sina saama.“ Rebane laskis ta suust wälja ja wõttis ta oma selga ning wiis ta koju. Kui isa oma armast poega nägi, andis ta hea meelega kõik kanad rebasele. „Selle eest toon ma sinule ka ilusa tüki raha kaasa,“ ütles põialpois ja andis selle penni isale, mis ta rändamiselt kaasa toonud.

Lumewalgutene.

Sli süda-talw ja sadas lund. Üks kuninganna istus oma losji akna all ja õmbles. Aknaraamid olivad süsimustast puust. Kuninganna waatas, kuda kerged lumekibemed nagu suled maha sadasiwad, ja torkas sealjuures omale nõelaga sõrme. Kolm weretikka langesiwad lume peale. Punane veri oli walge lume peal väga ilus. Kuninganna mõtles: „Dlets mul laps olema, kes punane kui veri, walge kui lumi ja must kui süsi oleks.“ Mõne aja pärast sündis talle tütar. Selle nagu oli walge kui lumi, ta

põsed punased kui veri ja ta juuksed mustad kui süsi. Teda hüüti Lumewalguteks. Aga lapse sündimise juures suri tema ema.

Aasta pärast wõttis kuningas omale teise abikaasa. See oli väga ilus naisterahwas; aga ta oli ka uhke ja kõrk ega sallinud, et keegi temast ilusam oleks. Noorel kuningannal oli imelik peegel. Kui ta selle jisse waatas ja küsis:

„Peeglike, peeglike seina peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Siis kostis peegel:

„Kuninganna, Teie olete kõige ilusam terwel maal.“

Siis jäi uhke proua rahule, sest ta teadis, et peegel tõtt rääkis.

Lumewalgutene kaswas suuremaks ja läks päew-päewalt ilusamaks. Kui ta seitsme-aastaseks sai, oli ta ilus nagu selge päew, ilusam weel kui kuninganna, tema wõõrasema. Ükskord küsis kuninganna jälle peeglit:

„Peeglike, peeglike seina peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Peegel kostis:

„Kuninganna, siin olete kõige ilusam Te,
Teist tuhat korda ilusam on Lumewalgute!“

Kuninganna ehmatas ja kahwatas kadeduse pärast. Sest ajast pööratas ta süda aloti, kui ta Lumewalgutest nägi; nõnda wihkas ta seda last. Kadedus ja kõrkus kaswasiwad ta südames nagu umbrohi ikka suuremaks ega andnud talle ööl ega päewal rahu. Ta ütles ühele kütile: „Wii see laps minu filmade eest ära metsa, ma ei taha teda enam näha. Sa pead ta seal ära tappa ja ta kopsu ja maksu minule näha tooma.“ Kütt wiis lapse metsa. Kui ta mõõga wälja tõmbas ja last tappa tahtis, hakkas see haledaste nutma ja ütles: „Armas kütt, jäta mind elama. Mina jooksen metsa ja ei tule iialgi enam tagasi.“ Et piiga nii väga ilus oli, oli küttil ta pärast hale meel ja ta ütles: „Jookse siis peale, waene lapsuke!“

Metsloomad jõuvad sinu ometi ära, mõtles kütt. Aga ta jõudame pealt oli nagu raske kivi ära veeretatud, kui ta lapse lahti lastis. Siis sai ta ühe metsjõe põrja kätte, tappis ta ära ja wiis selle kopsud ja maffa kuningannale tunnustuseks. Koff teetis need ära ja kuri kuninganna sõi nad ära, mõeldes, et ta Lumewalgutese kopsu ja maffa on jõunud.

Waene laps oli aga suures metsas üksinda. Ta kartis nõnda, et puude lehtede peale waadates nende käest omale abi ootas. Siis hakkas ta jooksuma. Ta jookkis üle kividete ja kibuvitja-põõsaste ja metselajad põgenesivad kohkudes tema eest ära ega leidnud talle midagi kurja. Ta jookkis nii kaua, kui jalad teda kandisid. Kui õhtu kätte jõudis, nägi ta väikest majakest ja läks sinna puhkama. Majariistad olivad kõik imetillukesed, aga väga puhtad. Laud oli walge linaga kaetud ja selle peal seitse väikest taldreku, iga taldreku juures lusikas, niisama palju nuge ja kahwliid ning seitse peekrit. Seinad ääres olivad seitse woodikest, puhtate, walgete linadega kaetud. Lumewalgutese kõht oli tühi ja janu waewas teda. Ta sõi iga taldreku pealt natukene juurewilja-toitu ja jõi igast peekrist pisut weini, sest ta ei tahtnud kellegi osa üsna ära süüa. Siis heitis ta magama ja katsus woodi. Aga ükski ei jõundinud temale. Üks oli väga pikk, teine liig lühike, wiimaks oli seitsemes talle üsna paras. Sinna heitis ta puhkama, andis enda Jumala hoole alla ja jäi magama.

Kui ilm pimedaks läks, tulivad majakese peremehed koju. Need olivad seitse härjapõlvemeeist, kes mägedes waske kaewasid. Nad panivad oma seitse küünalt põlema. Nüüd nägid nad, et keegi nende majakeses oli käinud, sest kõik ei olnud enam nii korras, kui nad kottu ära minnes jätnud olivad. Esimene ütles: „Kes on minu tooli peal istunud?“ — Teine: „Kes on minu taldreku pealt jõunud?“ Kolmas: „Kes on minu leiba wõtnud?“ Neljas: „Kes on minu juurewilja jõunud?“ Viies: „Kes on minu kahwliid tarwitatud?“ Kuues: „Kes on minu noaga lõiganud?“ Seitsmes: „Kes on minu peekrist jõunud?“ Esimene waatas oma woodit ja ütles: „Kes on minu

woodis käinud?" Teised tulivad jookstes ja hüüdsivad kõik: „Ka minu woodis on keegi käinud!“ Kui seitsmes oma woodit vaatas, nägi ta Lumewalgukest, kes seal magas. Ta kutsus teised vaatama. Need wõtsivad igaüks oma küünla ja kifendasiwad imestuse pärast, kui nad Lumewalgukest nägid. „Oh ja Jumal! Oh ja Jumal!“ hüüdsivad nad, „küll on see aga ilus laps!“ Nad olivad nii rõõmsad, et nad teda ei äratanud, waid rahulifelt magada lastsiwad. Seitsmes härjapõlwemeees magas oma feltimeeste woodis, igaühe juures ühe tunni, siis oli ka hommik käes.

Kui Lumewalgukene teisel hommikul ärkas ja seitset härjapõlwemeeft nägi, ehmatas ta. Need olivad aga tema wastu lahked ja küsisiwad: „Mis su nimi on?“ — „Minu nimi on Lumewalgukene,“ kostis piiga. „Kudas sa meie majakesesse tulid?“ küsisiwad wäikesed mehikesed edasi. Kuningatütar jutustas siis, et wõõrasema teda tappa tahtnud, kütt tema aga elama jätnud ja ta siis päewa otsa jooksnud ning wiimaks nende majakese juurde jõudnud. Härjapõlwlased ütlesiwad: „Kas sa tahad meie majatalitused enese peale wõtta: keeta, woodisi kohendada, pesta, õmmelda ja sukka kududa ning kõik korralikult ja puhtaste teha, siis wõid sa meie juurde jääda ja sinul ei pea midagi puuduma.“ — „Jah,“ ütles Lumewalgukene, „südamest hea meelega,“ ja jäi nende juurde. Ta pidas maja heaste korras. Hommikul läksiwad mehikesed mäekaewandusesse wäike ja kulda otsima; õhtul tuliwad nad koju, siis pidi toit walmis olema. Päewal oli piiga ükfinda kodus; wäikesed mehed hoiataisiwad teda ja ütlesiwad: „Soia oma wõõrasema eest, tema saab pea teada, et sa siin oled; ära lasse kedagi siisse.“

Kui kuninganna arwas, et ta Lumewalgukese kopsud ja maksja ära oli söönud, mõtles ta, et tema nüüd kõige ilusam on; ta läks oma peegli ette ja ütles:

„Peeglite, peeglite sein peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Peegel kostis :

„Kuninganna, siin olete kõige ilusam Te,
aga kaugel mägedes,
härjapõlvlaste onnides,
Teist tuhat korda ilusam on Lumewalgufe.“

Tige proua ehmatas. Ta teadis, et peegel ei waletanud, ja sai aru, et kütt teda oli petnud ning Lumewalgufe veel elas. Siis pidas ta uueste aru, kuida last wõiks ära tappa. Niikaua kui tema seal maal kõige ilusam ei olnud, ei andnud kadedus talle rahu. Wiimaks leidis ta nõu. Ta pani omale liht riided selga, wärwis oma näo mustaks, nõnda et ta wana naise moodi wälja nägi ja keegi teda ei tundnud. Siis läks ta mägedesse seitsme härjapõlvlaste majakese juurde, koputas ukse peale ning hüüdis : „Ostke ilusat kaupa, ostke!“ Lumewalgufe waatas atnast wälja ja ütles : „Tere, hea emake, mis Teil müüa on?“ — „Head kaupa, ilusat kaupa,“ kostis naine, „iga karwa wõõsi,“ ja näitas siis ühte kirju südiwõõd. „Selle auja naise wõin ma küll tupp lasta,“ mõtles Lumewalgufe ja awas ukse ning ostis selle wõõ ära. „Oh, kui ilus sa oled, laps!“ ütles ta; „tule, ma panen sinule wõõ wõõle.“ Lumewalgufe ei aimanud midagi paha, läks naise juurde ja laskis omale wõõ wõõle panna. Wanamoor tegi seda ruttu ja nõõris Lumewalgufese nii tugewaste kinni, et see enam hingata ei saanud ja kui furnu maha langes. „Müüd oled sa kõige ilusam olnud,“ ütles ta ja läks toast wälja.

Mitte kaua pärast seda tuliwad härjapõlvlasted õhtule. Nende ehmatatus oli suur, kui nad Lumewalgufese meelemärgufeta pörandalt leidsiwad. Nad tõstiwad ta üles ja nägivad, et ta wäga kõwaste oli kinni nõõritud. Nad lõikawad wõõ katki; piiga hakkas jälle hingama ja tuli meelemärgufele. Kui wäiksed mehed kuulsiwad, mis oli sündinud, ütlesiwad nad : „See ei olnud kellegi kaupleja-naine, waid tige kuninganna. Hoiä ennast ja ära laste kedagi tuppä, kui meie kottu ära oleme.“

Kui tige kuninganna koju tuli, läks ta kõhe peegli ette ja küsis :

„Peeglite, peeglite seina peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Peegel kostis:

„Kuninganna, siin olete kõige ilusam Te,
aga kaugel mägedes,
härjapõlvlaste majatehes,
Teist tuhat korda ilusam on Lumewalgute.“

Kui ta seda kuulis, kohkus ta ära. Ta teadis nüüd, et Lumewalgute ifka veel elab. „Nüüd tahan mina midagi välja mõelda, mis sind surmab,“ ütles ta. Oma nõiakunstiga, mida ta mõistis, tegi ta kihwtise kammi. Siis pani ta omale jälle närused riided selga ja moonutas enese näo teistwiisi. Nüüd läks ta jälle mägedesse, seitsme härjapõlvlaste maja juurde, koputas selle ukse peale ning hüüdis: „Ostke head kaup, ostke!“ Lumewalgute waatas välja ja ütles: „Minge aga edasi, mina ei tohi kedagi tупpa lasta.“

„Aga vaatamine on ometi lubatud,“ ütles wana naine, tõmbas kihwtise kammi välja ja näitas seda. See meeldis lapsel nõnda, et ta ennast petta laskis ja toaukse lahti tegi. Kui nad kaubaga kokku leppisivad, ütles naine: „Ma kammin sinu pead.“ Waene laps ei aimanud midagi paha ja laskis oma pead kammida. Waewalt oli ta kammi juuste sisse pannud, kui kihwt kohe mõjus ja piiga meelemärkuseta maha langes. „Sina ilus kelm,“ ütles õel naine, „nüüd oled ja ometi walmis,“ ja läks oma teed. Õnnets jõudis õhtu pea kätte ja härjapõlvlastel tuliwad koju. Kui nad Lumewalgutele furnult pörandalt leidiswad, tuli neile kohe lapse wõõrasema meelde. Nad hakkasivad otsima ja leidiswad tema juuste seest kammi üles. Kui nad selle ära wõtsivad, ärkas piiga jälle elusse ja rääkis, mis oli sündinud. Nad hoiatasivad teda veel kord ettewaatlik olla ja uft mitte awada.

Kuninganna läks kohe koju peegli ette ja ütles:

„Peeglite, peeglite seina peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Peegel kostis :

„Kuninganna, siin olete kõige ilusam Te,
aga kaugel mägedes,
härjapõlvlaste majakeses,
Teist tuhat korda ilusam on Lumewalgufe.“

Kui ta seda kuulis, wärises ta wiha pärast. „Lumewalgufene peab surema,“ hüüdis ta, „kui ma ka iseenele elu sinna kõrwale peaksin jätma.“ Siis läks ta üksikusse kõrwalisesse tuppa, kus keegi teda ei näinud, ja tegi ühe kihwtiise õuna. Õun oli väga ilus punane, nõnda et igaüks, kes seda nägi, teda süüa oleks tahtnud. Kes sellest aga türitse sõi, see pidi surema. Kui õun walmis oli, wärwis ta oma näo ära, pani omale talumaise riided selga ja läks jälle mägedesse härjapõlvlaste maja juurde.

Ta koputas ukse peale. Lumewalgufene pistis pea aknast wälja ja ütles: „Mina ei tohi kedagi tuppä lasta; seitse härjapõlwemeeft keelasiwad seda.“ — „Minul üks kõik,“ ütles talunaine, „oma õunadest saan ma muidugi lahti. Aga ühe kingin ma sinule.“ — „Ei,“ ütles piiga, „mina ei tohi midagi wastu wõtta.“ — „Kas ja kardad kihwti?“ ütles naine. „Roh, waata, mina lõikan õuna pooleks, punase poole amman sinule, walge süön ise ära.“ Õun oli nii kunstlikult tehtud, et üksi punane pool kihwtine oli. Lumewalgufene nägi, et naine õuna sõi, ja ta ei suutnud kauemine enam wastu panna, waid hammustas kihwtisest poolest. Waewalt oli ta tüki õuna küljest hammustanud, siis kukkus ta furnult maha. Kurjal pilgul waatas teda kuninganna ja naeris waljuste ning ütles: „Walge kui lumi, punane kui veri, must kui süsi! Nüüd ei wõi härjapõlvlasted find enam äratada.“ Kui ta koju tuli, küsis ta peeglist:

„Peeglike, peeglike seina peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Peegel kostis :

„Kuninganna, Teie olete kõige ilusam terwel maal!“

Nüüd jäi ta kade süda rahule, nii hästi kui kade süda rahul wõib olla.

Kui härjapõlvemehed õhtul koju tulivad, leidisivad nad Lumewalgutese põrandalt furnult. Ta ei hinganud enam, vaid oli tõeste furnud. Nad tõstisivad ta üles ja otsisivad, kas nad kuskilt kihvti ei leia, tegivad ta wõõ lahti ja kammisivad ta juukseid ning pesivad teda weiniga, aga see ei aidanud midagi. Armas laps oli furnud ja jäi furnuks. Nad panivad ta raami peale ja nutisivad kõik seitsmekesi kolm päewa tema järele. Nad tahtsivad teda maha matta, aga ta oli nii ilus, nagu elaks ta weel, ja ta paled olivad punased. Nad ütlesivad: „Teda ei wõi meie maha matta,“ ja lasksivad talle klaasist puusärgi teha, et teda igast küljest näha wõis. Siis panivad nad piiga sinna sisse ja kirjutasivad kuldtähtedega ta nime sinna peale ja ka sedita, et ta kuningaga tütar on. Siis panivad nad puusärgi ühe mäe peale ja üks nende seast walwas alati puusärgi juures. Loomad tulivad ja nutisivad Lumewalgutest taga. Kõige enne tuli öökull, siis wares ja kõige wiimaks tuwikene.

Lumewalgutene puhkas kaua puusärgis ega läinud mitte halwaks. Näis, kui magaks ta, sest ta oli weel walge kui lumi, punane kui veri ja must kui süsi. Kord juhtus kuningapoeg sinna metsa tulema ja jäi härjapõlvlaste majasse öömajale. Ta nägi mäe peal puusärki ja luges, mis sinna peale oli kirjutatud. Siis ütles ta härjapõlvlastele: „Andke see puusärgi minule; mina maksan teile, mis teie aga nõuate.“ Härjapõlvlastesid kostisivad: „Sedita ei anna meie kellegile kõige maailma kulla eest.“ Siis ütles noormees: „Kinkige ta minule, sest temata ei wõi ma enam elada; ma tahan teda austada ja kallits pidada.“ Head mehikesed olivad nooremehe wastu kaastundlikud ja andsivad puusärgi temale.

Kuningapoeg laskis teenrid ta ära wiia. Aga nad komisitasivad ja selle põrutuse läbi tuli kihwtine õunatükk wälja, mis Lumewalgutese kurgus oli. Selle peale awas piiga oma filmad, lükkas puusärgi kaane pealt ära, tõusis istuma ja hakkas jälle elama. „Oh ja Jumal, kus ma olen?“ küsis ta. Kuningapoeg ütles rõõmuga: „Sina oled minu juures,“ ja jutustas kõik, mis

oli juhtunud, ning ütles: „Mina armastan sind enam kui kedagi siin maa peal. Tule minu isa lossi; sina pead minu abikaasaks saama.“ Lumewalguksene oli tema vastu hea, läks temaga ja nende pulmad peeti suure au ja toredusega ära.

Ka Lumewalguksese wõõrasema kutsuti pulma. Kui ta omale toreda pulmakleidi selga pani, astus ta peegli ette ja küsis:

„Peeglite, peeglite seina peal,
kes on kõige ilusam terwel maal?“

Peegel kostis:

„Kuninganna, siin olete kõige ilusam Te,
Teist tuhat korda ilusam on noor kuninganna.“

Kuri naine hakkas wanduma ja oli hirmu täis ega teadnud, kuida sellest lahti saada. Esiti ei tahtnud ta pulma minna. Aga ta ei saanud rahu, ta pidi sinna minema ja noort kuningannat nägema. Kui ta pulmasaali astus, tundis ta Lumewalguksese ära ja ei suutnud ennast kartuse ja ehmatuse pärast liigutada. Aga raudkingad olivad juba tules punaseks tehtud; need kanti nüüd pihvide wahel saali ja pandi kurja proua ette. Ta pidi tulipunased raudkingad jalga panema ja niikaua tantsima, kui furnult maha kukkus.

Wahwa rätsepp.

Senal suwehommikul istus rätsepp akna all, oli rõõmus ja õmbles nii, et nõel punane. Talunaine hüüdis all uulitsal: „Õstke head moosi!“ Rätsepa kõrwadele oli see armas kuulda. Ta pistis pea aknast wälja ja ütles: „Tuule siia, naine; siin saad kaubast lahti.“ Naine ronis raskete kõrwidega kolmanda korra peale rätsepa juurde. Seal pidi ta kõik potid ja pütid lahti tegema. Rätsepp waatas magusajisulisi pottisi hoolega ja ütles wiimaks: „Moos näitab hea olema; anna minule neli loodi, ehk

kui ka weerand naela tuleb, sest pole ühtigi." Naine lootis seal oma kaubast lahti saada, oli aga nüüd tufane, et teda nii vähe tarvitati, kuid andis siiski, mis rätsepp soovis.

"Sumal õnnistagu seda moosi ja andku mulle jõudu," ütles rätsepp. Siis võttis ta kapiist leiva, lõikas hea tüki ära ja võidis moosi peale. "Ega see wiha maitse," ütles ta, "aga enne kui sööma hakkad, teen ma kuue walmis." Leivatüki pani ta oma kõrvale laua peale, õmbles siis edasi ja pistis rõõmu pärast ikka pikemad pisted. Magus moosilõhn puutus aga kõrbeste ninasse, kes seina peal pörisefiwad. Nad tuliwad hulgakaupa leiwatüki kallale. "So, kes teid siia kutsus?" ütles rätsepp ja ajas kõrbsed ära. Et wäikesed loomad rätsepa keelt ei mõistnud, tuliwad nad jälle tagasi. Wiimaks läks rätsepa kops üle maksja; ta haaras riidelapi kätte ja ütles: "Dobake, küll ma teile näitan!" Siis ldi ta kõrbsed halastamata.

Kui ta surmuid luges, ei olnud neid enam ega vähem kui seitse. "Sina oled wahwa mees," ütles rätsepp ja pani ise oma wahwust imeks; "seda peab kõik linn teada jaama." Nuttu tegi ta omale wõö ja õmbles suurte tähtedega sinna peale: "Seitse ühe hoobiga!" — "Mitte üksi linn," ütles ta, "waid kõik maailm peab seda teada jaama." Ja ta süda wärises rõõmu pärast nagu talle jaba.

Ta pani wõö wõöle ja tahtis juurde maailma rändama minna. Ta pidas oma wäikest töötuba enese wahwuse kohta liig kitsaks. Enne äraminekut waatas ta, kas ta midagi tee peale kaasa ei wõiks wõtta. Ta ei leidnud aga muud, kui tüki juustu; selle pistis ta tasku. Düewärawas leidis ta wäikse linnu, kes põõsasse kinni oli jäänud. Ka selle pistis ta tasku. Siis astus ta teele. Et ta kerge ja terane mees oli, ei tundnud ta wäsimust. Ta läks kõrgest mäest üles. Kui ta mäe harjale jõudis, nägi ta seal juurt kangelast, kes mõnusal pilgul ümbrust waatles. Sulgelt läks rätsepp tema juurde ja ütles: "Tere, seltsimees, eks ole tõsi, sina wahid siin seda igawat maailma? Mina olen praegu teel ja tahan seda maailma tundma õppida ja omale wastast otsida.

„On sul himu, siis lähme seltsis.“ Põlgtusega waatas kangelane rätsepa peale ja wastas: „Sina nadikael, fina wilets!“ — „So-oh,“ ütles rätsepp, tegi kuuehõlmad lahti, näitas oma wööb ja ütles: „Sa wõid lugeda, mis mees ma olen.“ Kangelane luges: „Seitse ühe hoobiga!“ Ta arwas, et rätsepp seitse inimest ühe hoobiga maha on löönud, ja hakkast wäiksest, kõhetust mehikeseft rohkem lugu pidama. Enne tahtis ta teda aga proowida. Ta wõttis kivi kätte ja litsus selle kofku, nõnda et wesi wälja tuli. „Tee järele, kui sa mees oled,“ ütles kangelane.

„Rohkem sa minult ei nõuagi?“ ütles rätsepp, „on see ju päris mänguaji.“ Ta wõttis taskust pehme juustutüki ja litsus seda nõnda, et sahwit wälja tuli. „Mis sa sest arwad,“ ütles ta, „see on natukene parem?“ Kangelane ei teadmud, mis ta wastama pidi, aga ta ei tahtnud seda sellest wäikseft mehikeseft uskuda. Siis wõttis ta kivi, wiskas selle ülesse, nõnda et seda waewalt näha wõis. „Koh, pardipoeg, tee seda kah.“

„Sina wiskad heaste,“ ütles rätsepp, „aga kivi kukkus jälle maa peale tagasi. Mina wiskan aga nõnda, et ta enam tagasi ei tule.“ Siis wõttis ta taskust linnu ja wiskas õhku. Linn oli rõõmus, et wabaks sai, lendas üles ja kadus ära ega tulnud enam tagasi. „Kuda see sinule meeldib, seltsimees?“ küsis rätsepp. „Wijata jaksad sa mehe moodi,“ ütles kangelane; „aga kuda on töstmise lugu? Waatame, kas sina ka kanda wõid.“ Ta wiis rätsepa suure tamme juurde, mis maha oli raiutud, ja ütles: „Kui sul jõudu on, siis aita see puu metsast wälja kanda.“

„See meelega,“ ütles rätsepp; „wõta sina tüwi, mina kannan latwa ja oksaji, need on kõige rängemad.“ Kangelane wõttis tamme tüwe õlale. Rätsepp aga istus ühe oksa peale ja kangelane, kes tagasi ei wõinud waadata, pidi terwet puud ja ka rätsepareft kandma. Mõelakuningas oli lõbus ja wihistas seda wiisi: „Kolm rätsepat ratsutasiwad wärawast wälja.“ Ta tegi nii, kui oleks kandmine paljas lapssemäng. Kangelane wäsis ära ega suutnud enam edasi minna. Ta ütles: „Kuule, mina pean puu maha panema.“ Rätsepp hüppas maha ja hakkas kahe käega

puust kinni, otsekui oleks ta seda kandnud. Siis ütles ta: „Küll on kentsakas, sina oled suur mees ja ei suuda seda puudki kanda.“

Edasi minnes jõudsid nad ühe kirsipuu juurde. Kangelane haaras puu ladwast kinni, sest seal oli kõige rohkem marju. Siis andis ta ladwa rätsepa kätte, mis kui wibu wimmas oli, ja käskis nõelameest kirsimarju süüa. Kui kangelane puuladwa lahsti lastis, wibutas puu ülesse ja rätsepp lendas õhku. Kui ta kahjuta alla prantsatas, ütles kangelane: „Mis see tähendab? Sina ei jaks sa seda nõrka witsagi wimmas hoida?“ — „Jõupuudust mul ei ole,“ ütles rätsepp. „Wõi arwad sina, et see, kes seitse ühe hoobiga maha lööb, seda puud wimmas ei jõua hoida? Mina hüppasin üle puu. Hüppa ka, kui jaksad.“ Kangelane katkus, aga ei saanud üle puu, waid jäi offade külge rippuma. Rätsepp jäi wõidumeheks.

Kangelane ütles: „Oled sa nii tugew mees, siis tule meie koopasse ja jää sinna õomajale.“ Rätsepp oli nõus ja läks. Koopasse jõudes leidisid nad seal mitu kangelast eest. Need istusiwad tule ääres, igahel küpjetatud lammas käes, ja söiwad. Rätsepp waatas koobast ja mõtles: „See on suurem kui minu töötuba oli.“ Kangelane näitas talle woodit, kus ta magama pidi. Woodi oli nõelakuningale suur; ta ei heitnud mitte sinna sisse, waid puges ühte nurka. Wõsel tõusis kangelane üles, wõttis suure raudkangi ja lõi woodi ühe hoobiga pooleks. Ta arwas, et rätsepp seal sees magab, kelle ta nüüd furnuks lõi. Hommiku wara läksiwad kangelased metsa; nad oliwad rätsepakese üsna ära unustanud. See tuli neile kõige paremas tujus tee peal wastu. Suured koljatid kartisid, et ta nad maha lööb, ja paniwad putkama.

Rätsepp rändas oma terawa nina järele edasi. Oli ta tüfi aega käinud, jõudis ta ühe kuningalossi hoowi. Ta oli wäsinud, heitis rohu peale maha ja jäi magama. Snimesed tuliwad ja waatasiwad magajat igast küljest ja lugesiwad tema wõõ pealt: „Seitse ühe hoobiga.“ — „Mis see suur kangelane nüüd rahujal siin teeb?“ ütlesiwad nad. „Tema on wist wägew kange-

lane." Nad teatasivad seda kuningale ja ütlesivad, et see sõja ajal kasulik ja tähtis mees olla, keda mingi hinna eest ära ei peaks lastma. See nõu meeldis kuningale. Ta saatis saadiku rätsepa juurde. See pidi teda siis sõjateenistusesse paluma, kui ta ärkab. Saadik ootas magaja juures, kuni see üles ärkas. Siis teatas ta temale kuninga soovi. Rätsepp ütles: „Sellepärast mina siia tulingi. Ma olen valmis kuninga teenistusesse astuma.“ Ta võeti suure auga vastu ning talle määrati iseäraline korter elamiseks.

Sõjamehed pahandasivad rätsepa sealoleku pärast ja soovisivad, et ta sealt tuhat penikoormat eemal oleks. „Mis see siis on,“ ütlesivad nad; „juhtume meie temaga tüliselt minema, siis lööb ta ühe korruga seitse meest maha. Seda meie ei kannata.“ Nad läksivad seltsis kuninga juurde ja palusivad endid teenistusest wabaks. Nad ütlesivad: „Meid ei ole jelleks loodud, et meie niisuguse lähedal peame elama, kes seitse meest ühe hoobiga maha lööb.“ Kuningas oli kurb, et ta selle ühe pärast kõik oma truud teenrid peab kaotama. Ta soovis, et rätsepp iialgi sinna poleks tulnud. Ta oleks kangelasest hea meelega lahti tahtnud saada. Ära ajada ta teda ei julenud. Ta kartis, et nõelakuningas tema ja kõik tema rahwa maha lööb ja siis ise kuningaks hakkab. Raua kaalus ta järele, mis teha. Wiimaks leidis ta nõu.

Ta saatis teenri rätsepa juurde ja laskis talle öelda, et kui ta nii suur kangelane on, siis tahtwat kuningas talle tööd anda. Tema riigis, suures metsas, elada kaks suurt, tugevat meest, kes rööwides, riisudes, põletades ja tappes väga palju kurja teha. Keegi kes oma elu armastab, ei julgawat nende ligidale minna. Kui rätsepp mõlemad rööwolid kahjutaks teeks ja ära tapaks, siis andwat kuningas oma ainukese tütre temale naiseks ja poole kuningriiki kaasawaraks. Ka sada ratsameest minewat talle abiks. „See oleks tore,“ mõtles rätsepp. „Muskat kuningatütart ja poolt kuningriiki ei pakuta mitte igapäew.“ Siis ütles ta: „Need koljatid tahan ma wagaseks teha, aga ratsanikka ma omale abiks ei tarwita. Kes seitse ühe hoobiga maha lööb, see kahte ei kardab.“

Rätsepp läks nimetatud metsa ja jada ratsanikkude temaga ühes. Kui ta metsa äärde jõudis, ütles ta saadikutele: „Teie oodate siin; koljatitega saan ma üksi walmis.“ Siis läks ta metsa ja wahtis igale poole. Wiimaks leidis ta mõlemad kangelased üles. Need magasivad puu all ja noraskasivad, nii et puude otsad wärisesivad. Rätsepp ei olnud laisk. Ta korjas taskud kiwa täis ja ronis siis selle puu otsa, mille all mehed magasivad. Ta nihutas otsa mööda edasi, kuni ta magajate kohta jõudis. Siis pillus ta ühele rööwile kiwa nina otsa. Esiti ei pannud magaja seda tähele. Aga wiimaks ärkas ta üles, tõukas seltsimeest ja ütles: „Miks ja mind lööb?“ — „Sa näed mid,“ ütles teine, „mina ei ole sind löönud.“ Siis heituvad nad jälle magama. Rätsepp wiskas teist kiwiga. „Mis see tähendab,“ hüüdis teine, „miks ja mind wiskad?“ — „Mina ei ole sind wiskanud,“ kostis seltsimees ja pomises omale arusaamata sõnu habemesse. Nad riidlesivad natuke aega, aga et nad unised olivad, jäiwad nad jälle magama.

Rätsepp algas oma mängu uueste. Ta wõttis kõige suurema kiwi, mis tal taskus oli, ja wirutas sellega ühele rööwile pähe. „See on häbemata!“ hüüdis jee, kargas nagu meeletu maast üles ning wirutas seltsimehe wastu puud, nõnda et see röögatas. Teine andis talle wastu ja nõnda sattusiwad nad riidu. Nad rebisiwad puud maa seest ülesse ja kolkisiwad teineteist nendega, kuni mõlemad suriwad. Rätsepp tuli puu otsast maha. „See oli aga õnn,“ ütles ta, „et nad seda puud ülesse ei kistunud, mille otsas mina olin. Siis oleksin ma nagu oraw ühe puu otsast teise otsa pidanud hüppama. Aga noh, minusugune mees on ju osaw.“

Siis tõmbas ta mööga tupest ja toras kummagile paar haawa rindu. Oli ta sellega walmis, siis läks ta ratsanikkude juurde ja ütles: „See töö on tehtud, — saatsin teised mõlemad teise ilma. Äge oli see wõitlemine küll. Nad kiskusiwad suure hädaga puud ülesse ja kaitseiwad endid nendega. See ei aidanud midagi. Kui mees, kes seitse ühe hoobiga lööb, nende kallale

asub, siis ei wõi nad selle käest pääseda." — „Kas Teie ei ole sugugi haawatud?“ küsivad ratsanikud. „Nad ei saanud minu juuksekarwagi kõwerdada.“ Ratsanikud kahtlesiwad tema jutu juures ja läksiwad ise asja waatama, sest oma film on ikka kuningas.

Nad leidsiwad sealt mõlema kardetawa mehe werised surmukehjad eest, ja puud oliwad wõitluseplatsil ülesse kistud.

Rätsepp nõudis nüüd kuninga käest lubatud palka. Kuningal oli kahtu, et ta seda oli lubanud. Ta hakkas uueste aru pi-

Nad rebisiwad puud maa seest ülesse ja koltisiwad teineteist...

dama, kuida kangelase oma kaelast ära saaks. Ta ütles: „Enne kui sina minu tütre ja poole kuningriiki saad, pead sa weel ühe kangelase-töö korda saatma. Siin metsas on kuri ühe sarwega loom, kes palju paha teeb; selle pead sa enne kinni wõtma.“ — „Seda looma kardan ma weel vähem kui kahte kangelast; seitse ühe hoo-biga on minu asi.“ Ta wöttis kõie ja kirwe ning läks metsa. Neid, kes temaga kaasa läksiwad, käskis ta metsa ääres oodata.

Ei olnudki tarwis kaua oodata. Ühe sarwega loom tuli koha ja jooksis rätsepa kallale ning tahtis teda läbi kaewata. „Tasa, tasa,“ ütles rätsepp, „nii ruttu see ka ei lähe.“ Ta läks ühe puu äärde ja laskis looma ligidale jooksta, siis kargas ta puu taha. Loom jooksis täie ajuga vastu puud ja ta sarw tungis sügawasse puu sisse, mida ta enam wälja ei saanud. „Nüüd oled sa minu wang,“ ütles rätsepp. Ta pani loomale kõie kaela ja raius siis kirwega ta sarwe ära. Kui kõik korras oli, wiis ta tige-da looma kuninga juurde.

Kuningas ei tahtnud lubatud palka talle weelgi anda ja pari talle kolmanda nõudmise ette. Rätsepp pidi enne tige-da metskuldi kinni wõtma, kes wäga palju kahju tegi. Kütid pidiwad talle abiks olema. „Hea meelega,“ ütles rätsepp; „see on lapse-mäng.“ Ta ei wõtnud kättisi metsa kaasa. Need oliwad sellega rahul, sest metskult oli neid mitu korda nõnda vastu wõtnud, et neil enam himu ei olnud teda püüda. Kui siga rätsepat nägi, jooksis ta wahutawate lõugadega ja ragisewate hammastega mehe kallale ja tahtis teda lõhki rebida. Rätsepp aga oli terane mees nagu nirk ja kargas ühte kabelisse, mis seal ligidal oli. Siis hüppas ta kõrgesse kabeli afna peale ja sealt jälle õue. Kult jooksis kabelisse kangelasele järele. Et see aga juba õues oli, pani ta kabeli ukse ruttu kinni ja tige loom oli wangis. Siis kutsus rätsepp kütid kurja looma waatama. Selle peale läks ta kuninga juurde, kes nüüd tahes wõi tahtmata oma lubamist pidi täitma. Oles kuningas aimata wõinud, et mitte kangelane, waid ainult rätsepp tema ees oli, siis oles see talle weel rohkem tusta teinud. Pul-

mad peeti wähese rõõmuga ja suure toredusega ära ning rätsepp tehti kuningaks.

Mõne aja pärast kuulis noor kuninganna, keda tema mees ütles: „Poiss, tee kuub valmis ja paita püksid ära, muidu saad ja küünarpuuga mööda kõrwu.“ Nüüd sai suurtugu noorik aru, mis laadi rahwa hulgas noor kuningas oli sündinud. Ta kaebas hommitul seda isale ja palus enmast sellest mehest wabas-
tada, kes muud ei ole kui rätsepp. Isa ütles tütrele: „Säta tulewal öösel oma magamiskambri uks lahti. Minu teenrid tulewad ukse taha. Kui sinu mees magama jääb, siis tulewad nad sisse, seowad ta finni, wiivad ta laewa peale, mis tema siit kaugele ära wiib.“ Noorik oli sellega nõus. Kuninga sõjariistade kandja kuulis seda kõik. Ta armastas noort kuningat ja rääkis talle, mis plaanid wanal kuningal temaga olla. „Küll ma selle supi ära folgin,“ ütles rätsepp.

Rätsepp läks noorikuga õhtul harilikul ajal magama. Kui noor naine arwas, et ta juba magab, tõusis ta üles, tegi ukse lahti ja läks siis jälle woodisse. Rätsepp, kes filmakirjaks magas, hüüdis suure häälega: „Poiss, tee kuub valmis ja paita püksid ära, muidu saad ja küünarpuuga mööda kõrwu! Mina olen seitse ühe hoobiga maha löönud, kaks kangelast tapnud, ühe sarwega looma metsast ära toonud, metskuldi wangi wõtnud ja peatfin nüüd neid kartma, kes ukse taga on!“ Kui kuninga teenrid seda kuulsiwad, kohkusiwad nad ära ja paniwad jooksuma, otse-
kui olekijwad kasakad neil kannul. Keegi ei julenud enam tema kallale minna. Nõnda oli ja jäi rätsepp eluajaks kuningaks.

Kolaomufene.

Ord elas väga waene mölder; temal oli aga väga ilus tütar. Üksford oli möldril waja kuningaga kõneleda; et endale lugupidamist wõita, ütles ta kuningale: „Minul on tütar, kes õlgedest kulda wõib fedrada.“ Kuningas ütles möldrile: „See kunst meeldib minule. On sinu tütar tõeste nii osaw kui sa räägid, siis too ta homme minu lossi; ma tahan teda proowida.“ Kui tüdruk lossi toodi, wiis kuningas ta ühte kambriisse, mis õlgi täis oli; sinna wiidi ka woff ja haspel ja kuningas ütles: „Hakka nüüd tööle; kui sina homme hommikuks neid õlgi kullaks pole fedranud, siis pead sa surema.“ Siis pani ta ise kambri ukse weel lukku ja piiga jäi sinna ütfinda.

Waene möldritütar istus seal ega teadnud midagi peale hakata. Ta ei teadnud tõepoolest mitte, kuda õlgi kullaks peab fedrama, ja tema hirm läks ikka suuremaks, nõnda et ta wiimaks nutma hakkas. Siis läks üks lahti ja üks wäike mehike astus tuppa ning ütles: „Tere õhtust, möldripiiga, miks Teie nutate?“ — „Mina pean õlgi kullaks fedrama ja ei tea, kuda seda pean tegema,“ kostis noor neiu. Mehike ütles: „Mis sa minule siis annad, kui mina seda sinu eest teen?“ — „Ma annan oma kaelakee Teile,“ ütles tüdruk.

Mehike wõttis kaelakee, istus wofi ette ja wurr, wurr, wurr, ajas ta woffi kolm korda ümber ning üks wärten oligi täis. Siis pani ta teise wärtna, tegi jälle wurr, wurr, wurr, kolm korda, ja jälle oli wärten täis. Nõnda fedras ta kuni hommikuni, kus kõik õled fedratud ja kõik wärtnad kuldlõnga täis oliwad.

Kuningas tuli juba päikesetõusu ajal waatama. Kui ta nii palju kulda nägi, oli ta rõõmus ja ta südamesse asus weel suurem kullahimu. Ta lastis möldri tütre teise weel suuremasse kambriisse wiia, mis õlgi täis oli, ja käskis teda ka need teiseks hommikuks ära fedrada, kui tal elu armas on. Piiga ei leidnud mingit nõu ja nuttis. Jälle läks üks lahti ja wäikene mees astus

tuppa ning küsis: „Mis ja annad minule, kui ma need õled kullaks kedran?“ — „Ma annan oma sõrmuse sõrmest,“ ütles tüdruk. —

Wäikene mehike hakkas jälle wuristama ja hommikuks olivad kõik õled kullaks kedratud. Kuningas oli väga rõõmus, aga ta kullahimu ei olnud veelgi täis, waid ta laskis möldri tütre veel suuremasse tuppa wiia, mis õlgi täis oli, ja ütles: „Need pead ja veel sel õõsel kullaks kedrama; saad ja sellega walmis, siis wõtan ma sinu omale abitaafaks. — Kui ta ka ainult möldri tütar on,“ mõtles kuningas, „aga rikkamat naist ei saa mina terwest maailmast.“

Kui tüdruk üksi oli, tuli väike mehike kolmat korda ja ütles: „Mis ja annad mulle, kui ma ka seekord õled kullaks kedran?“ — „Minul ei ole enam midagi, mida ma anda wõiksin,“ kostis tüdruk. „Luba minule oma esimene laps, kui ja kuningannaks saad.“ — „Kes teab, kuida asi veel minna wõib,“ mõtles möldri tütar, ja et ta kudagi muud moodi abi ei leidnud, lubas ta, mida väike mees soovis. Selle eest kedras mehike seekord veel õled kullaks. Kui kuningas järgmisel hommikul kõik nõnda eest leidis, kuida ta soowinud, siis tegi ta pulmad ja ilus möldri tütar sai kuningannaks.

Alasta pärast sündis talle ilus laps ja ta ei mõtelnudki enam väikse mehikese peale. Aga see astus korraga kuninganna tuppa ja ütles: „Anna minule nüüd, mis ja lubasid?“ Kuninganna ehmatas ja pakkus talle kõik rikkuse, mis kuningriigis on, kui ta aga last ei nõuaks. Aga mehikene ütles: „Ei, elaw olemus on minule kallim kui kõik maailma rikkus.“ Aga kuninganna hakkas nõnda hädaldama ja nutma, et mehikesel tema pärast hale meel oli. „Kolm päewa annan ma aega,“ ütles ta; „kui ja selle ajaga minu nime tead nimetada, siis wõid ja lapse enesele pidada.“

Kuninganna tuletas omale terve õõ kõiki nimesid meelde, mida ta aga iganes kuulnud. Siis saatis ta saadiku wälja kullama, mis nimesid veel olemas on. Kui väikene mehike järgmisel hommikul tuli, hakkas kuninganna talle nimesid ette lugema: Kas-

par, Melchior, Baltjer, ja ütles kõik nimed, mis ta aga teadis, kuid igakord ütles mehike: „Mõnda ei ole minu nimi mitte.“ Teisel päeval lastis ta naabruses küsida, kuida inimeste nimed on, ja ütles mehikesele kõige haruldasemad ja imelikumad nimed: „Wahest on sinu nimi ehk Küljekont, wõi Dinasäär, wõi Noorjalg?“ Aga ikka ütles ta: „See ei ole minu nimi.“ Kolmandal päeval tuli saadik tagasi ja jutustas: „Uusi nimesid ei leidnud ma ainuiski, aga kui ühe kõrge mäe äärest metsa nõlvalle jõudsin, nägin mina wäitse majakese, mille ees tuli oli, ja tule ääres hüppas õige naljakas mehikene ühe jala pealt teise peale ja laulis:

„Täna teen leiba, homme õlut,
Ülehomme toon koju kuninga lapse;
See on hea, et keegi ei tea,
Et minu nimi on Kolaonute.“

Wõite ifegi arvata, kui hea meel kuningaproual oli, kui ta seda nime kuulis. Kui wäike mees pärast seda tuppä tulli ja küsis: „Koh, kuningaproua, mis on minu nimi?“ Kuninganna ütles: „Dn su nimi Kunts?“ — „Ei.“ — „Dn su nimi Hints? — „Ei.“ — „Dn sinu nimi Kolaonu?“

„Seda on sinule kurat õelnud! seda on sinule kurat õelnud!“ kirjendas wäike mehike. Siis pistis ta wihaga oma parema jala põlwiist saadik maa sisse ja haaras mõlema käega pahemast jalast kinni ning tõmbas enda lõhki.

Priidu ja Liisu.

Priidu ja Liisu tegiwad pulmad ja oliwad nüüd abielurahwas. Ühel päewal ütles Priidu: „Kuule, Liisu, mina lähen põllule tööle ja kui mina lõunaks koju tulen, siis peab hea toit laual olema ja ka jooki, et ennast karastada wõin.“ „Mine aga, Priiduke,“ ütles Liisu, „mina tahan kõik teha, mis sa soowid.“ Kui lõuna

kätte hakkas jõudma, wõttis Liisu korstnast suitsetatud worsti, pani panni peale ning wõid worstile peale. Worst hakkas pannil särjema ja Liisu hoidis panni warrest kinni. Siis mõtles ta: „Niikaua kui worst küpseb, wõin ma ju keldrist õlut tuua.“

Ta jättis panni tulele ja läks õlut lastma. Õlut jookkis kannu ja Liisu waatas seal juures. Korraga tuli talle meelde, et koer kõõki jäi ja worsti pannilt ära wõiks klapata. Nuttu jookkis ta keldrist wälja. Aga ta nägi ka, et Muril worst suus oli ja ta sellega ära putkas. Liisu ei olnud laisk ja hakkas koera taga ajama. Koer oli aga karmem jooksuma, Liisu ei saanud teda kätte.

„Mis läinud, see läinud,“ ütles Liisu, ja et ta jooksjust wäsinud oli, läks ta pikkamisi kodu poole. Selle ajaga jookkis aga õlu ankrust wälja, sest Liisu ei olnud enne, kui ta keldrist wälja tuli, kraani kinni keeranud. Kui kann juba täis oli, jookkis õlu keldri pörandale, nõnda et see üleni märg oli. Liisu nägi juba trepi pealt seda õnnetust. „Mis nüüd teha, et Priidu seda ei teaks?“ mõtles Liisu.

Talle tuli aga kohe meelde, et wiimasest laadast saadik kott nisujahu pööningul on; ta tahtis selle ära tuua ja õlle sisse segada. „Jah,“ ütles ta, „kes õigel ajal kokku hoiab, sellel on häda ajal wõtta.“ Ta tõi jahukoti ära ja wiskas just õllekannu peale, nõnda et see ümber kukkus ja Priidu õlu keldripörandale ujus. „Üsna õige,“ ütles Liisu, „kus üks on, peab ka teine olema.“ Siis külwas ta jahu pörandale õlle sisse. Kui ta sellega walmis oli, oli tal oma töö üle hea meel ja ütles: „Waata, kui ilus ja puhas kelder nüüd on!“

Õdunal tuli Priidu koju. „Koh, naine, mis sa minule lõunaks keetsid?“ — „Oh, Priidu,“ ütles noorik, „mina tahtsin sinule worsti praadida, aga kui ma õlut läksin tooma, käppas Muri worsti panni pealt ära. Mina läksin koera taga ajama, aga selle ajaga jookkis kõik õlu ankrust keldri pörandale. Kui ma õlut nisujahudega ära tahtsin kuiratada, tõukasin ma kogemata õllekannu ümber. Ole aga nüüd üsna rahul, Priidu: keldri pörand on jälle kuiv.“ Priidu ütles: „Liisuke, Liisuke, seda ei oleks sa mitte tegema

pidanud! Sina laised worsti ära kápata, ölle maha jooksta ja kallad siis meie nisujahud sinna sisse."

"Jah, Priidu, seda ma ei teadnud; seda oleksid ja minule pidanud enne ütleva."

Mees mõtles: „Halb lugu minu naisega; ma pean nüüd ettevaatlikum olema.“ Ta oli hea hulga taalrid korjanud, wahetas need nüüd kulla vastu ümber ning ütles naisele: „Waata, need on kollased rebased, need matan ma lauta lehmasõime alla. Aga hoi, et sina neid ära ei too; muidu käib su käsi halvaste.“ — „Seda ma küll ei tee, Priidu.“

Kui mees kottu ära oli, tulivad kaupmehed samipottidega külasse ja pakkusivad neid ka Liisule müüa. „Armsad inimesed,“ ütles noorik, „minul ei ole raha ja sellepärast ei või ma midagi osta. Kui teie aga kollaseid rebaseid tarwitate, siis ostan ma küll.“ — „Kollaseid rebaseid? miks mitte. Näita meile.“ — „Minge lauta ja otsige lehmasõime alt; küll te sealt leiateg; mina ei tohi neid mitte ära tuua.“ Kelmid läksivad lauta ja leidsivad sealt puhast kulda. Nad võtsivad raha ära, jätsivad oma potid kõig Liisule ja panivad putkama.

Noorik mõtles, et ta uusi pottisi ka tarvitama peab. Et tal kõõgis neid tarwis polnud, lõi ta pottide põhjad alt ära ja pani nad kõig aiateiwaste otsa. Kui Priidu koju tuli ja pottisi nägi, ütles ta: „Liisu, mis sina oled teinud?“ — „Need ostsin ma kollaste rebaste eest, mis lehmasõime all olivad. Mina ise sinna juurde ei läinud, kaupmehed võtsivad nad wälja.“ — „Oh, Liisu,“ ütles Priidu, „mis sa oled teinud! Need ei olnud rebased, waid olivad puhast kuld ja meie terve warandus. Seda ei oleks sina mitte pidanud tegema.“ — „Jah, Priidu,“ ütles naine, „miks sa minule seda enne ei öelnud?“

Liisu jäi mõtlema ja ütles siis: „Kuule, Priiduke, meie saame raha jälle kätte, kui rõõwliid taga hakkame ajama.“ — „Tule siis,“ ütles Priidu, „katsume õnne. Wõta wõid ja juustu kaasa, et meil tee peal ka süüa oleks.“ — „Jah, Priiduke, teen, tuda käsid.“ Nad läksivad teele. Et Priidu rutemine käis kui

Liisu, sellepärast jäi noorik maha. „Minu kasu,“ mõtles ta: „kui me tagasi tuleme, ei ole mul waja nii palju käia.“

Ta jõudis ühe mäe juurde. Tee peal olivad sügawad rattaroopad. „Waata,“ ütles Liisu, „kuda siin tee ära on lõhutud! Seda ei parandata iialgi ära.“ Kaastundliku südamega, nagu ta oli, wõttis ta wõid ja täitis sügawad roopad sellega täis. Kui ta oma halastusetöö juures kumardas, kukkus üks juusturatas ta käest maha ja weeres mäest alla. Liisu ütles: „Ma olen fõrd mäest ülesse tulnud, tagasi ma enam ei lähe; teine juusturatas peab alla jooksuma ja selle tagasi tooma.“

Siis wiskas ta teise juusturatta mäest alla. Juust ei tulnud aga tagasi. Siis lastis ta ka kolmanda ratta alla weereda ja mõtles: „Wõib olla, ehk need ootawad teisi rattaid, et siis seltsis parem oleks ülesse tulla.“ Kui ükski kolmest rattast tagasi ei tulnud, ütles ta: „Ma ei saa aru, mis see tähendab! Wõib olla, et kolmas teisi üles ei leidnud ja ära ehtis; saadan õige neljanda talle järele, et ta nad kõik tagasi kutsuks!“ Neljas ei olnud sugugi parem kui kolmas. Liisu süda sai täis ja ta wiskas ka wiienda ja kuienda mäest alla; need olivad ka wiimased.

Ta jäi nende tagasitulekut ootama; aga kui nad ikka ei tulnud, ütles ta: „Teid on hea surma järele saata: jääte nii kauaks ära. Arwate teie, et ma kauem teid ootama hakkan? Mina lähen oma teed; teie wõite minule järele jooksta, sest teil on nooremad jalad kui minul.“ Liisu läks edasi ja leidis Priidu üles, kes naist ootama oli jäänud ja süüa tahtis.

„Anna nüüd toit siia, mis sa töid.“ Maine andis talle kuiva leiba. „Kus wõi ja juust on?“ küsis mees. „Oh, Priidu, wõiga täitsin rattaroopad täis ja juusturattad tulewad pea järele. Üks jooksis minu juurest ära; mina saatsin teised järele teda tagasi kutsuma.“ Priidu ütles: „Sina ei oleks mitte wõiga rattaroopaid wõidma ega juustu mäest alla pidanud weeretama.“ — „Jah, Priidukene, seda oleksid sa minule ennemalt pidanud ütleva.“

Nad sõivad kuiva leiba ja Priidu ütles: „Viisu, kas panid ka maja ukseid kinni, kui sa kottu ära tulid?“ — „Ei, Priiduke, seda oleksid sa pidanud enne ütleva.“ — „Mina siis koju ja hoiu uksti, enne kui edasi läheme; too ka midagi muud toitu kaasa; mina ootan sind siin.“ Viisu läks tagasi ja mõtles: „Priiduke tahab midagi muud toitu, — wõi ja juust ei maitse temale; nüüd toon talle rätikutäie fringlid ja kruusitäie äädikat kaasa.“ Siis pani ta pealmise ukse pööra, alumise ukse tõstis ta aga hingede pealt ära, wõttis ta õlale ja mõtles, et maja siis hästi hoitud on, kui ta ukse kindlasse hoiupaika wiib. Viisu ei tõtanud edasimine- misega ja mõtles: „Priidu saab siis kauem puhata.“

Kui ta mehe juurde jõudis, ütles ta: „Priiduke, majauks on siin; seda wõid sa nüüd ise hoida.“ — „Sumal hoidku,“ ütles mees, „mis tark naine minul on! Sina paned pealmise ukse pööra ja alumise ukse, kust kõik sisse pääsewad, tood sa ära. Nüüd on hilja koju tagasi minna, aga oled sa ukse siia toonud, siis kanna teda ka edasi.“ — „Ust tahan ma juba kanda, Priidu, aga fringlid ja äädikas lähewad minule raskeks. Mina seon nad ukse külge, — tema kandku neid.“

Nad läksiwad metsa kelmissi otsima, aga nad ei leidnud neid. Wiimaks läks ilm pimedaks. Nad ronisiwad puu otsa ja tahtsivad öö seal mööda saata. Waewalt oliwad nad puu otsa jõudnud, siis tuliwad need mehed sinna puu alla, kes ära wiirwad, mis kaasa minna ei taha, ja kes enne asju leiawad, kui neid ära taotatakse. Nad jäiwad selle puu alla, mille otsas Priidu ja Viisu oliwad, öömajale, tegiwad sinna tule ning hakkasiwad oma saaki jagama. Priidu läks teine poole puud maha, korjas kiva ja tahtis nendega rööwliid furnuks wisata. Kivib ei tabanud neid mitte ja rööwliid ütlesiwad: „Hommit on pea käes: tuul raputab kuusekäbijid maha.“

Uks oli ikka Viisu seljas; see rõhus teda, aga ta pidas seda fringlite süüks ja ütles: „Priidu, mina pean fringlid alla wiskama.“ — „Ei, Viisu,“ ütles mees, „need wõiksid meid ära anda.“ — „Armas Priidu, mina pean nad maha wiskama, nad

rõhuvad mind väga." — „Noh, tee seda siis timuka nimel!"
Siis libisesivad kringlid läbi otjade alla ja mehed ütlesivad:
„Linnud lasewad musta alla."

Uks wajutas aga ifka Liisut ja ta ütles wähe aja pärast:
„Priiduke, mina pean äädika maha kallama." — „Ei, Liisu, seda
ja ei tohi: see wõiks meid ära anda." — „Oh, Priiduke, ma pean
seda: ta rõhub mind väga." — „Noh, tee seda siis timuka nimel!"
Liisu kallask äädika rööwlittele kaela. Need ütlesiwad: „Raste langeb
juba maha."

Wiimaks mõtles Liisu, et üks teda rõhub, ja ta ütles:
„Priiduke, mina pean uffe alla wiskama: ta rõhub mind väga." —
„Ei," ütles Priidu südametäiega, „ära seda tee." — „Priidu,
ma lasen ta kuffuda." — „Lase ta siis pagana nimel kuffuda!"
Uks kuffus hirmsa raginaga alla ja rööwolid hüüdsiwad: „Kurad
tuleb puu otsast maha." Siis paniwad nad putkama ja jätsiwad kõik
oma saagi maha. Kui Liisu ja Priidu hommitul puu otsast maha
tuliwad, leidsiwad nad oma raha kõik puu alt ja wiisiwad koju.

Kui nad kodus oliwad, ütles Priidu: „Liisu, nüüd pead sa
wirik olema ja ka tööd tegema." — „Ja, Priidu, seda ma teen;
ma lähen wäljale wilja lõikama." Kui Liisu põllul oli, kõneles
ta ijeeneses: „Kas pean sööma, enne kui lõikama hakkan, wõi
pean ma magama, enne kui lõikama hakkan? Ma söön enne!"
Liisu hakkas sööma. Ta jäi sealjuures uniseks ja hakkas pool-unes
lõikama ning lõikas kõik oma riided lõhki — põlle, seeliktu ja särki.

Kui Liisu pika une peale ärkas, oli ta pool-alasti ja kõneles
ijeeneses: „Olen mina Liisu wõi ei ole? Ei, ma ei ole!" Dõ
jõudis kätte ja Liisu jookkis külasse, koputas oma mehe toa akna
peale ja hüüdis: „Priiduke!" — „Mis on?" — „Ma tahaksin hea
meelega teada, kas Liisus kodu on." — „Ja, ja, tema on wist
kodus ja magab." Naine ütles: „Hüwa, siis olen ma tõeste kodus,"
ja jookkis ära.

Üuest leidis Liisu kelmisi, kes wargile tahtsiwad minna.
Ta läks nende juurde ja ütles: „Mina aitan teile warastada."
Wargad arwasiwad, et tema küla olusid tunneb, ja oliwad sellega

nõus. Siisu läks majade juurde ja hüüdis: „Inimesed, kas teil on midagi? Meie tahame varastada.“ Kelmid mõtlesivad: „See lugu läheb aga kenaks,“ ja tahtsivad Siisust jälle lahti saada. Nad ütlesivad naisele: „Õpetaja põllul kasvavad nairid; mine ja too meile neid.“

Siisu läks naeri-aeda ja hakkas naerid üles kiskuma, aga ta oli laisk ega wiitfinud püsti tõusta. Üks mees läks sealt mööda, nägi teda ja mõtles ta wana Sela enese olevat. Ta jooksis külasse õpetaja juurde ja ütles: „Õpetaja herra, kurat on Teie naeri-aias ja kjsub naerid üles.“ — „Oh ja Sumal,“ ütles õpetaja, „minu jalg on haige, ma ei wõi sinna minna teda ära ajama.“ Mees ütles: „Mina aitan Teid,“ ja ta tallutas tema naeri-aias juurde. Kui nad sinna jõudsivad, tõusis Siisu üles, et selga sirutada. „See on kurat!“ hüüdis õpetaja ja mõlemad mehed panivad putkama. Suure hirmuga wõis õpetaja oma wigase jalaga niisama ruttu jooksta, kui see mees, kes teda enne tallutas.

Bremeni linna mängumehed.

Ühel mehel oli eesl, kes mitu aastat wiljakottisi weskile weda-
 mid. See jäi wanaks ja jõuetuks ega kõlwanud enam tööle. Peremees tahtis seda asjata toiduraiskajat kõrwale toimetada. Eesl sai aru, kust tuul puhus, ja jooksis ära; ta hakkas Bremeni linna poole kõmpima. Ta mõtles seal linna mängumeheks hakata. Oli ta tüki teed ära käinud, siis leidis ta tee äärest jahikoera, kes haukus, nagu wäsinud koer seda weel wõib. „Koh, wa' Muri, mis ja siin haugud?“ küsis eesl. — „Oh, hea sõber,“ kostis koer, „mina olen wana, näe, ma jään igapäew jõetumaks ega suuda enam jahi peal käia. Peremees tahtis mu wagaseks teha, aga mina putkasin ära. Aga nüüd on halb lugu: ma ei tea, kuda

igapäevast leiba pean teenima." — „Kuule, felttimees," ütles eesl, „mina lähen Bremenisse ja hakkan seal mängumeheks; tule minuga ja tee sedasama. Mina mängin kannelt ja sina lööb trummi." Koer oli nõus ja läks kaasa. Natuke aja pärast leidiswad nad tee äärest kassi; fellel oli kurb nägu, otsekui oleks kolm päewa ja dune ilm olnud. „Noh, wa' habemepühkija, mis sinul on?" küsis eesl. — „Kes siis rõõmus wõib olla, kui elu kallale kiputakse," ütles hiirekuningas. „Ma olen wana ja mu hambad on närinud, ma istun ennemalt ahju taga ja kedran kui hiirepüügil käin; sellepärast tahtis perenaine mind ära uputada. Ma sain küll weel eluga putkama, aga nüüd on hea nõu kallis: kuhu pean ma minema?" — „Tule meiega Bremenisse. Sina ostad võsist mängu, seal wõid sa mängumeheks hakata." Kass oli nõus ja läks.

Nad läksiwad ühest talust mööda. Selle õue peal oli kodukukk ja laulis kõigest wäest.

„Mis sa siin kisenad?" ütles eesl, „see lõikab ju lihast ja luust läbi. Mis sul wiga on?" — „Mina kuulutan head ilma," ütles kukk, „täna on Maarja-päew, mil püha neitsi Jeesuse särki pesi ja nüüd seda kuuwatada tahab. Peale selle on homme püha-päew ja meile tulewad wõõrad. Perenaine öelnud tüdrukule, et ta minu homme ära tahab teeta ja wõõrastele roaks anda. Tüdruk peab weel täna õhtul minu pea otsast maha wõtma. Nüüd kisen dan weel täiest kõrist, niikaua kui wõin." — „Ära aja rumalat juttu, punapea," ütles eesl; „tule parem meiega Bremenisse. Paremat, kui surm on, leiad sa ju igalt poolt. Sinul on hea lauluhääl; kui meie feltis laulame, siis on päris tore kuulata." Kuke meelest oli see nõu hea ja nad läksiwad neljakefi edasi.

Ühe päewaga nad Bremenisse ei saanud. Õhtuks jõudiswad nad suure metsa; sinna tahtsiwad nad võsaks jääda. Eesl ja koer heitsiwad suure puu alla magama, kuna kass ja kukk puu otsa ronisiwad. Kukk ronis puu latwa, — seal tundis ta omal kõige julgema olemat. Enne kui ta magama jäi, waatas ta iga nelja tuule poole. Ta nägi kaugel tuld ja teatas seda feltimeestele ning arwas, et tuli kuskilt majast paistab. Eesl ütles: „Siis tõu-

jeme üles ja lähme sinna; siin meil just hea öömaja ei ole." Koer arvas ka, et mõned tondid ja tüfike liha temale just kahju ei tee.

Nad hakkasivad tule poole minema, mis ifka selgemine ja heledamine paistma hakkas. Wiimaks jõudsid nad ühe maja

... siis hakkasivad nad ühekorraga märguandmise peale laulma.

mis röövlitest üle jäänud. Nad sõivad õige mehe moodi, otsekui ei oleks nad neljal nädalal toitu näinud.

Kui nende kõhud täis said, kustutasivad nad tule ära ja heitsivad magama. Igames otsis omale aseme, mis tema loomu järele kõige kohasem oli. Eesl heitis sõnnifuhuniu otja, koer

juurde, mille akendest tuli paistis ja kus röövliid elasivad. Eesl oli kõige suurem ja läks akna taha vaatama. „Mis sa näed seal, hall?“ küsis tuff. „Laud on magufate roogadega kaetud ja röövliid istuvad seal ääres ning söövad ja jookvad.“ — „See kuluks meile ära,“ ütles tuff. „Dijah,“ ütles eesl, „oleksime meie seal laua ääres!“ Nad hakkasivad aru pidama, kuida röövliid minema võiks kihutada. Wiimaks leidsivad nad nõu: eesl pidi oma esimesed jalad akna laua peale panema, koer eesli selga minema, siis kaks koera selga ja tuff kassi pähe. Kui nad sellega walmis olivad, siis hakkasivad nad ühekorraga märguandmise peale laulma. Eesl kisas, koer haukus, kaks näugus ja tuff laulis. Siis langesivad nad aknast tuppa, nõnda et aknaruudud klirisesivad. Koleda kifaga kargasivad röövliid ülesse ja mõtlesivad, et tondid nende kallale tulewad. Nad jooksisivad suure hirmuga metsa. Neli mängumees aga istusivad laua äärde ja hakkasivad oma nälga sellega kustutama,

ukse taha, kaks koldesse, jooja tuha sisse ja kuff pennile. Päewa-
sest teekonnaft wäsinud, jäiwad nad kõik magama.

Kui süda=öö mööda jõudis ja rööwolid, kes eemalt maja poole
piilusiwad, nägivad, et maja pime oli, ütles nende peamees: „Meie
ei oleks mitte nõnda arad pidanud olema.“ Siis saatis ta ühe
rööwli maja juurde waatama, kuida lugu on. Rööwel leidis, et
kõik rahul on, ja läks kõõki koldest tuld wõtma. Ta pidas kassi
põlewaid filmi tulejüteks ja pistis talle tuletifuga filma. Kaks ei
mõistnud nalja. Ta hüppas rööwli pähe, sülitas talle filma ja
kiskus ta näo lõhki. Rööwel tahtis suure hirmuga takka=ukseft
wälja jooksta, aga koer, kes seal magas, kargas hammastega ta
jalga kinni. Kui ta õue peale jooksis ja sõnnikuhunikust mööda
läks, andis eesl talle tagumise jalaga hea wõmmu selga. Kuff
ärkas jelle kära peale üles ja hüüdis pennilt: „Kikerikii!“

Rööwel jooksis nii ruttu kui jõudis oma realiku juurde ning
ütles: „Seal elab nüüd kuri nõid. Ta puhus minu peale ja
kratjis mu nägu oma pikkade sõrmedega. Ukse ees seisid waht,
see torkas mulle noaga jalga. Õue peal lamab kole must elukas,
see wirutas minule puumuiaga selga ja tahtis mind maha lüüa.
Katusel aga istub üks kohtunik, kes hüüdis: tooge see kelm minu
kätte. Ma tänasin õnne, et aga tulema sain.“ Sest ajast ei ju-
lenud rööwolid enam sinna majasse minna. Aga Bremeni linna
mängumeeestele meeldis elu seal nõnda, et nad sealt enam wälja
ei tahtnud tulla.

Kuld=ani.

Uhel mehel oli kolm poega. Kõige nooremat nende seast kutsuti
Tolaks. Teda naerdi ja pilgati ning püüti alati kõrwale
jätta. Wanem poeg läks metsa puid raiuma. Oma andis talle
ilusa munaõogi ja pudeli weini kaasa. Kui ta metsa jõudis, tuli

talle wana hall mehite wastu, teretas ja ütles: „Anna minule tüfite oma munakoogist ja lonks weini: minu kõht on tühi ja mul on kange janu.“ Tark poeg ütles: „Annan ma sinule oma koogist ja weinist, siis ei jää mulle omale midagi; kasi, et sa minema saad!“ Ta jättis mehe ja läks edasi. Kui ta puud hakkas raiuma, läks kirwes warre otsast ära ja temale otsekohhe kätte. Ta pidi koju minema ja haawa kinni siduda lastma. Seda oli kõik hall mehikene teinud.

Siis läks teine poeg metsa ja ema andis talle ka munakoogi ja weini kaasa. Ka tema wastu tuli wana mehite ja palus koogi ning weini. Teine poeg ütles väga targalt: „Mis ma sinule annan, selle annan ma oma suust ära; tee, et sa minema saad!“ ja läks wanameest tähele panemata jättes edasi. Rukhtlus ei jäänud tulemata. Kui ta paar hoopki oli lõõnud, raius ta omale jalga, nõnda et teda koju pidi kantama.

Tola poeg ütles: „Jä, lase mind metsa minna puid raiuma.“ Jä ütles: „Sinu wemad on omale häda teinud; jää sina koju, sina seda ei mõista.“ Tola palus aga niikaua, kui isa wiimaks ütles: „Mine siis, küll sa kahju läbi targaks saad.“ Ema andis talle weest ja tuhast tehtud koogi ja kruusitäie hapu kalja kaasa. Kui ta metsa jõudis, tuli ka tema wastu wana hall mehite, teretas ja ütles: „Anna minule tüfikene oma koogist ja üks lonks oma kruusist, — mina olen nälginud ja jamune.“ Tola wastas: „Minul on ainult tuhakooki ja hapu kalja. Kui sellega rahul oled, siis istume maha ja hakkame sööma.“ Nad istusiwad. Kui Tola tuhakooki wälja wõttis, oli see kõige parem munakoof ja kalli kõige kallim wein. Nad söiwad ning jõiwad ja wanamees ütles: „Sinul on hea süda, ja et sina jagad oma asju teistega, sellepärast kingin ma sinule palju õnne. Seal on üks wana puu; raiu see maha, selle juure alt leiad sa midagi.“ Siis läks wana mehite ära.

Tola raius puu maha ja kui see langes, paistis ta juure alt ani wälja; selle suled oliwad kui läikiv kulb. Ta wõttis ane wälja ja läks temaga ühte kõrtsu, kuhu ta õõjets tahtis jääda.

Kõrtsmikul oli kolm tütar; need nägivad ane ja olivad uudis-
himulised ning oleksivad hea meelega ühe anesule omale tahtnud.
Vanem tütar mõtles: „Küll ma paraja aja leian, kus ma ühe
jule kätte saan.“ Kui Tola wälja läks, hakkas piiga ane tiiwast
finni, aga ei saanud oma kätt enam lahti. Siis tuli teine ja
tahtis ka ühte kuldsulge wõtta. Waewalt oli ta käe õe külge puu-
dutanud, kui ka tema õe külge finni jäi. Wiimaks tuli kolmas tütar
niisamajuguse mõttega, kuid teised hiiüdsiwad: „Jää eemale, taewa
pärast, jää eemale!“ Piiga ei saanud aru, miks tema eemale pidi
jääma, ja mõtles: „Kui nemad seal on, siis wõin ka mina seal olla.“
Ta läks nende juurde ja kui ta õesse puudutas, jäi ka tema teiste
külge finni. Nõnda pidiwad nad õe otja ane juures olema.

Teisel hommikul wõttis Tola ane kaenlasse ega hoolinud
jellest midagi, et kolm piigat ane küljes finni olivad. Nad pidi-
wad temale järele jooksuma paremale ja pahemale poole ja kuda
aga juhtus. Tee peal tuli õpetaja nendele wastu. Kui ta seda
rongi nägi, ütles ta: „Häbenege, tüdrukud, mis te jooksete selle
noore poisikese järele, see ei kõlba!“ Siis haaras ta noorema
tütre käest finni ja tahtis teda ära tõmmata. Aga kui ta tema
külge oli puudutanud, ei saanud ta enam lahti ja pidi ka poisi jä-
rele jooksuma.

Witte kaua selle peale tuli kõster neile wastu ja nägi õpe-
tajat, kes kolme tüdrukut järele käis. Ta pani seda imeks ja hiiü-
dis: „Õpetaja herra, kuhu Te nii ruttu tõttate? Arge unustage,
et meil täna weel üks laps ristida on.“ Siis jooksis ta ja hak-
kas õpetaja käest finni ning ei saanud ka enam lahti. Kui need
wiiekese poisi järele pörkisiwad, tuliwad kaks külameesst põllult, sõn-
nikuhargid seljas. Õpetaja palus, et nad tema ja kõstri lahti pääs-
taksiwad. Waewalt olivad nad kõstri külge puudutanud, kui nad
ka finni jäiwad. Nüüd oli neid seitse, kes Tola ja ane järele jooksiwad.

Ta tuli ühte linna. Seal elas kuningas, kelle tütar ilmaški
ei naernud. Kuningas andis seaduse wälja: kes tema tütre naerma
ajab, see saab ta omale naiseks. Kui Tola seda kuulis, läks ta
kuninga tütre juurde. Kui see neid seitset inimest üksteise järele

nägi jookswat, hakkas ta waljuste naerma ega saanud naeru enam kudagi pidada. Siis nõudis Tola teda omale pruudiks. Aga see wäimees ei meeldinud kuningale; püüdis iga wiisi wabandada ja ütles, et Tola peab enne, kui ta tema tütre saab, ühe mehe tooma, kes keldritäie wiina ära joob. Tola mõtles wana halli mehe peale, kes teda wahest aidata wõiks. Ta läks metsa. Selle koha peal, kus ta puu maha oli raiunud, istus üks mees kurwa näoga.

Tola küsis, mis ta südant waewata. Mees kostis: „Minul on nii kange janu, et ma jeda kudagi kustutada ei wõi. Külma wett ma juua ei wõi. Ühe aamitäie olen küll magusat marjawiina ära joonud, aga see oli nagu tiff palawa kivi peale.“ „Siis wõin ma sinule abiks olla,“ ütles Tola. „Tule minuga; sinu janu peab kustutust leidma.“ Siis wiis ta selle mehe kuninga keldrisse. Mees asus suurte aamide kallale, jõi ja jõi, nii et ta ristluud walutasiwad. Ja enne kui üks päew möödas, oli ta keldri tühjaks joonud.

Tola nõudis jälle oma pruuti. Kuningas pahandas, et nii wilets poisj, keda igaüks tolaks kutsub, tema tütre naiseks pidi saama. Siis tegi ta selle tingimise, et Tola pidi niisuguse mehe sinna tooma, kes terve leiwamäe ära sööb. Tola ei mõtelnud kaua, waid läks kohe metsa. Selle koha peal, kus ta puu oli maha raiunud, istus üks mees, kes oma rihma pingule tõmbas, ise sealjuures murelise näo tegi ja ütles: „Mina söin terve ahjutäie leibu ära. Kuid see ei aita midagi, kui inimese kõht nii tühi on, kui minu. Minu kõht on tühi ja ma pean teda rihmaga kokku tõmbama, kui ma nälga ei taha surra.“ Tola oli sellepärast rõõmus ja ütles: „Tule minuga, küll sa siis kõhu täis wõid süüa.“

Ta wiis mehe kuninga õue peale, kuhu terwest riigist jahu kokku oli lastud wedada ja neist suur mägi leibu teha. Mees asus aga leibade kallale ja ühe päewaga oliwad nad ära söödud.

Tola nõudis kolmat korda oma pruuti. Kuningas püüdis weel põigelda ja nõudis tema käest niisugust laewa, mis weel ja

maal sõidab. „Niipea,“ ütles ta, „kui sa sellega siia purjetad, pead sa kohe minu tütre saama.“ Tola läks otsekohe metsa. Seal istus wana hall mehike, kellele tema kooki oli andnud, ja ütles: „Mina olen sinu eest sõõnud ning joonud ja tahan sinule nüüd ka laewa anda. Seda teen ma kõik jellepärast, et sa minu peale halastajid.“ Siis andis ta Tolale laewa, mis wee ja maa peal sõitis. Kui kuningas teda nägi tulewat, ei wõinud ta oma tüdruku noorele mehele enam keelata. Pulmad peeti ära ja pärast kuningas surma päris Tola kuningriigi ning elas oma abikaasaga kaua õnnelikult.

Tuhatnaht.

Ühel kuningal oli ilusate kullakarwa juustega proua. Ta oli nii ilus, et tema sarnast maa pealt enam ei leitud. Ta jäi haigeks ja kui ta tundis, et surm ligi oli, kutsus ta kuningas oma juurde ja ütles: „Kui sa pärast minu surma jälle abielusse tahad astuda, siis wõta niisugune, kes niisama ilus on kui mina ja kellel niisamajugused kullakarwa juuksed on kui minul. Seda pead sa minule töötama.“ Kui kuningas seda oli töötanud, pani kuninganna filmad kinni ja suri.

Kuningas oli kaua kurb ega mõtelnudki teist korda abielusse astuda. Wiimaks ütlesiwad tema nõunikud: „Kuningas peab jälle abielusse astuma, et meil jälle kuninganna oleks.“ Saadikud saadeti igale poole wälja kuningale pruuti otsima, kes iluduse poolest surnud kuninganna sarnane oleks. Niisugust ei leitud aga terwest maailmast. Kui ka ilus piiga oleks leidunud, aga kellegil ei olnud nii ilusaid kullakarwa juukseid. Saadikud tuliwad tagasi, ilma et nii ilusat neidu oleksiwad leidnud.

Kuningal oli tütar. See oli nii ilus, kui ta ema oli olnud, ja temal oliwad niisama ilusad juuksed. Kui ta suureks sai, nägi kuningas, et ta täieste tema surnud abikaasa nägu oli, ja hakkas

teda armastama. Siis ütles ta oma nõunikudele: „Mina astun oma tütreaga abielusse, sest tema on just minu furnud abikaasa nägu. Muidu ei leia ma omale ometi pruuti, kes tema farnane oleks.“

Seda kuuldes ehmatafiwad kuninga nõunikud ja ütlesiwad: „Sumal keelab, et isa tütre naiseks wõtab; patust ei wõi midagi head tulla ja riik langeb selle läbi hukatuse sisse.“ Tütar ehmatas weel rohkem, kui ta oma isa nõu kuulis, aga ta lootis need mõtted tema peast wälja ajada wõiwat. Ta ütles isale: „Enne kui ma Teie tahtmist teen, peate minule kolm kleiti muretsema: üks nii kuladne kui päike, teine kui hõbedane kuu ja kolmas nagu sätendamad tähed. Peale selle nõuan ma omale kasuka, kus kõik elajate nahad sees on, mis siit riigist aga leitakse.“ Ta mõtles: „Seda ei wõi ta ilmaški muretsema ja nõnda ajan ma sõgedad mõtted isa peast wälja.“

Kuningas jäi oma ettevõttele kindlaks. Rõdige osawamad neiud tema riigist pidiwad need kleidid kuduma, üks nagu kuladne päikene, teine nagu hõbedane kuu ja kolmas nagu sätendamad tähed. Tema kütid pidiwad kõik loomad kinni püüdma ja nende pealt tüki nahka ära wõtma. Sellest tehti siis kasukas. Kui kõik walmis oli, laskis kuningas kleidid ja kasuka tuua, näitas neid tütrele ja ütles: „Homme on pulmad.“

Kui kuninga tütar nägi, et enam wõimalik polnud isa mõtteid muuta, siis põgenes ta õpsel ära. Õpsel, kui kõik magasiwad, tõusis ta üles, wõttis oma ehteasjadest kolm kaasa — ühe kuldsõrmuse, kuldwotikese ja kuldbaspli. Kolm kleiti, mis isa teha lasknud, pani ta ühe pählitkoore sisse, pani omale tuhatnahlka kasuka selga ning tegi oma näo ja käed mustaks. Siis andis ta enda Sumala hooleks, läks ära ja jõudis hommituks suurde metsa. Wäsimust tundes läks ta ühe õõnša puu sisse ja jäi magama.

Päike oli juba kõrges, aga noor neiu magas ikka weel. Sel päewal juhtus aga kuningas, selle omandus see mets oli, sinna jahi peale minema. Kui jahikoerad selle puu juurde juhtusiwad,

hakkasivad nad nuuskima ja puu ümber haukuma. Kuningas ütles küttidele: „Vaadake, mis loom sinna on pugunud.“ Kütid täitsivad kasku ja kui nad tagasi tulivad, ütlesivad nad: „Puu sees on õige imelik loom, kelle sarnast meie enne ei ole näinud. Tema naht on tuhandest nahast koos; ta magab seal.“ Kuningas käskis looma elusalt kinni püüda ja koju viia.

Kui kütid tüdrukut kinni läksivad mõtma, ärkas see suure ehmatuslega üles ja ütles küttidele: „Mina olen waene laps, isa ja ema on mind maha jätnud; halastage minu peale ja võtke mind kaasa.“ Kütid ütlesivad: „Tuhatnaht, sina sünnid kõögitudrukse; tule aga kaasa, sina võid tuhka kõögist wälja kanda.“ Nad panivad piiga wantrile ja wiisivad kuninga lossi. Seal andsivad nad talle trepi alla wäikse pimedada putka eluforteriks ja ütlesivad: „Siin wõid sina, hall loomake, elada ja magada.“ Siis pidi ta kõõki puid ja wett kandma, tuld tegema, lindusi kattuma, kartulid koorima, tuhka wälja kandma ja kõiki raskeid töösi tegema.

Tuhatnaht elas seal kaua wiletsat elu. Sa kene kuninga-tiitar, kuida saab ju käsi weel edaspidi käima! Mõne aja pärast peeti lossis pidu. Piiga ütles kofale: „Kas ma tohin natuke ära minna ja pidu pealt waadata? Ma waatan jaali uske takka.“ Koff ütles: „Mine siis peale; aga poole tunni pärast pead sa jälle tagasi tulema ja tuhka ära kandma.“ Siis wöttis neiu öölambi ja läks oma putkasse. Seal pani ta kasuka seljast ära, pesi käed ja näo puhtaks, nõnda et ta ilu jälle nähtawale tuli. Siis wöttis ta pähklikoore seest oma kleidi wälja, mis kui päikene hiilgas.

Siis läks ta pidule. Kõik läksivad ta eest kõrwale, sest keegi ei tundnud teda ja kõik arwasivad, et ta mõne wõõra kuninga tiitar on. Kuningas tuli talle wastu, andis talle kätt ja mõtles: „Mii ilusat inimest ei ole ma weel näinud.“ Kui tants lõppes, kumardas ta kuninga poole ja kadus; keegi ei teadnud, kuhu ta jäi. Wahid kutsuti wäljast ja küsiti nende käest, aga keegi ei olnud teda näinud.

Piiga jooksis aga oma hurtsikusse, wõttis kalli kleidi ära, tegi oma näo ja käed tahmaseks, pani omale kasuka selga ja oli jälle endine Tuhatnaht. Kui ta kõbki läks ja tuhka kandma tahtis hakata, ütles kofk: „Jäta see homseks; keeda nüüd kuningale leent, ka mina tahan pidu waadata. Ära ja aga juuksekarwu sisse lasse kukkuda, — siis ei saa sina tulewikus enam suutäitki jüüa.“ Kofk läks ära ja Tuhatnaht keetis kuningale leiwaleent, nii heaste, kui see tal korda läks. Kui leem walmis oli, tõi ta putkast oma kuldsõrmuse ja pani waagnasse, kus leem sees oli.

Dhtul sõi kuningas leent; see maitstes talle nii hea, et ta iialgi paremat ei arwanud enne jõunud olewat. Kui waagna põhi wälja tuli, nägi kuningas kuldsõrmust, aga ei saanud aru, kuda see sinna sisse oli juhtunud. Kuningas käskis koka oma juurde kut-
fuda. Kofk ehmatas ja ütles Tuhatnahale: „Sina oled wist oma juuksekarwa leeme sisse pillanud; kui see tõsi on, siis saad pekka.“

Kui kofk kinga juurde tuli, küsis kuningas, kes leeme on keetnud. Kofk ütles: „Mina keetsin.“ Kuningas ütles: „See ei ole tõsi: leem oli palju paremine keedetud kui muidu.“ Kofk kostis: „Ma pean tunnistama, et mina leent mitte ei keetnud, waid jeda tegi Tuhatnaht.“ Kuningas ütles: „Kutsu ta siia!“

Tuhatnaht tuli ja kuningas küsis: „Kes sa oled?“ — „Mina olen waenelaps, mul ei ole enam isa ega ema.“ Kuningas jattas edasi: „Mis sa minu lossis teed?“ — „Mind ei ole palju tarwis; ainult saapaid wõiks minule wastu pead wifata.“ Kuningas ütles: „Kust sa selle sõrmuse wõtjid, mis leeme sees oli?“ Piiga ütles: „Sõrmusest ei tea mina midagi.“ Kuningas ei saanud midagi teada ja lastis piiga ära.

Mõne aja pärast oli lossis jälle pidu ja piiga palus jälle luba jeda pealt waadata. „Jah,“ ütles kofk, „aga tule poole tunni pärast tagasi ja keeda kuningale leent, mida ta nii hea meelega jõöb.“ Noor neiu jooksis oma putkasse, pesi enese puhtaks, wõttis tahmased riided ära ja pani hõbedakarwa riided selga. Siis läks ta saali ja oli kuningatütre sarnane. Kuningas tuli

talle wastu; tal oli hea meel, et neidu jälle nägi. Kui tants algas, siis tantsis kuningas temaga.

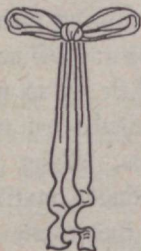
Kui õhtu kätte jõudis, kadus ta niisama ootamata ära, kui esimeselgi korral, nõnda et kuningas sellest aru ei saanud, kuhu ta jäi. Neiu läks oma putkasse, pani oma pidukleidi ära ja tahmased riided jälle selga, näo määris ta aga jälle mustaks. Siis läks ta kõõki kuningale leent keetma. Kui kofk ülewal pidu waatas, tõi neiu oma kuldwofi ja pani kuninga leemewaagnasse. Siis wiidi waagen kuninga ette lauale. Kuningale maitstes see jälle väga hea ja ta kutsus koka, kes tunnistas, et Tuhatnaht ka selle leeme on keetnud. Jälle tuli piiga ja ütles, et tema ainult selleks seal olla, et talle saapaid näkku wisataks, ja et tema kuldwofist midagi ei teadwat.

Kui kuningas kolmat korda pidu toime pani, oli lugu niisama kui ennegi. Koff ütles: „Sina oled nõid, Tuhatnaht, ja paned ikka midagi leeme sisse, et ta nõnda heaks jääb ja kuningale maitseb.“ Et piiga nõnda palus, lastis kofk ta määratud ajaks pidu waatama minna. Piiga pani omale tähtede wiisil jätendawa kleidi selga. Kuningas tantsis jälle ilusa neiuga ja arwas, et ta enne kunagi nii ilus ei ole olnud. Tantsu ajal pistis kuningas piigale, ilma et see seda oleks märganud, kuldformuse forme ja andis käsu, et tants õige kaua kestaks.

Kui tants lõppes, tahtis kuningas noore neiu käest kinni hoida, aga tema tõmbas kae ära ja kadus rahwa sekka, nii et keegi ei näinud, kuhu ta sai. Ta jooksis trepi alla putkasse. Et ta üle poole tunni ära oli olnud, ei olnud tal aega ilusat kleiti seljast ära wõtta, waid pani omale kasuka kleidi peale selga ja ei teinud enamast ka üsna tahmaseks, — üks sõrm jäi walgeks. Siis jooksis ta kõõki ja keetis kuningale leiwaleent. Kui kofk ära läks, tõi ta oma kuldhaspli ja pani leemewaagnasse.

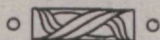
Kui kuningas haspli waagna põhjast leidis, kutsus ta Tuhatnaha oma juurde. Siis nägi ta piiga walget forme ja sõrmust tema sõrmes. Ta haaras noore neiu käest kinni, ja kui see enamast wabastada ning ära jooksta tahtis, läks kasukas eest lahti ja jä-

tendaw kleit tuli nähtavale. Kuningas tõmbas mantli tema ümbert ära. Siis tulivad noore neiu kullakarva juuksed nähtavale ja ta seisis oma täies ilus kuningas ees. Kui ta tahma oma näo pealt ära pesi, oli ta ilusam kui keegi teine inimene siin maa peal. Kuningas aga ütles: „Sina oled minu armas pruut; meie ei lahku üialgi enam.“ Selle peale peeti pulmad ära ja nad elasivad õnnelikult elu otsani.

Sisu:

Konnkuningas (pildiga)	297
Maria laps	1
Julge noormees	5
Hunt ja seitse kitsetalle	9
Kolm mehitest metsas (pildiga)	19
Truu Johannes	21
Rapuntsel (pildiga)	27
Õete ja wennate	34
Gans ja kreete (pildiga)	38
Punamütsikene	44
Gmand Holle	51
Ribuviitsalilekene	54
Tuhatriinu (pildiga)	56
Kuningas Räästahabe	60
Leitudlind	67
Pöialpois (pildiga)	71
Lumewalgufene	73
Wahwa rätsjepp (pildiga)	77
Kolaonukene	85
Priidu ja Liisu	94
Bremeni linna mängumehed (pildiga)	96
Kuld-ani	102
Tuhatnaht	105
	109

Синд 30 фоп.